

การเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดด้วยการปรึกษาครอบครัวทฤษฎี
เล่าเรื่องออนไลน์

ปัทมรา แสนกล้า

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2568

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

การเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดด้วยการปรึกษาครอบครัวทฤษฎี
เล่าเรื่องออนไลน์

ปัทมา แสนกล้า

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2568

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

THE ENHANCEMENT OF FAMILY RELATIONSHIPS AMONG JUVENILE
DELINQUENTS THROUGH ONLINE NARRATIVE FAMILY THEORY

PAPHATSARA SAENKLA

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR MASTER DEGREE OF SCIENCE
IN COUNSELING PSYCHOLOGY
FACULTY OF EDUCATION
BURAPHA UNIVERSITY

2025

COPYRIGHT OF BURAPHA UNIVERSITY

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ ปกัสร่า แสนกล้า ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดม
หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศินันท์ ศิริธาดากุลพัฒน์)(รองศาสตราจารย์ ดร.สกล วรรณศรี)

..... กรรมการ

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ดร.ประชา อนัน)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญภา กุลนภาค)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศินันท์ ศิริธาดากุลพัฒน์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญภา กุลนภาค)

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. สฎายุ ชีระวนิชตระกูล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาดมหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา ของมหาวิทยาลัย
บูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทวัส แจ่มเยี่ยม)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

63920253: สาขาวิชา: จิตวิทยาการปรึกษา; วท.ม. (จิตวิทยาการปรึกษา)

คำสำคัญ: การเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัว, ครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิด, การปรึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์

ปัทธรา แสนกล้า : การเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดด้วยการปรึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์. (THE ENHANCEMENT OF FAMILY RELATIONSHIPS AMONG JUVENILE DELINQUENTS THROUGH ONLINE NARRATIVE FAMILY THEORY) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: ศศินันท์ ศิริธาดากุลพัฒน์, กศ.ค., เพ็ญนภา กุลนภาค, กศ.ค. ปี พ.ศ. 2568.

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองเพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดด้วยการปรึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ โดยกลุ่มตัวอย่างคือบิดาเลี้ยงเดี่ยวหรือมารดาเลี้ยงเดี่ยวที่มีบุตรกระทำผิด อายุ 15 - 18 ปี ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกเข้าการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 20 ครอบครัว (40 คน) แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ด้วยวิธีจับคู่ คือ กลุ่มทดลอง จำนวน 10 ครอบครัว (20 คน) และกลุ่มควบคุม จำนวน 10 ครอบครัว (20 คน)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบประเมินสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิด และโปรแกรมการปรึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิด จำนวน 8 ครั้ง ครั้งละ 45 - 60 นาที แบ่งระยะการทดลองเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลการทดลอง (2 สัปดาห์) วิเคราะห์ความแปรปรวนวัดซ้ำ ประเภทหนึ่งตัวแปรระหว่างกลุ่มและหนึ่งตัวแปรภายในกลุ่ม เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธี บอนเฟอร์โรนี่

ผลวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองที่ได้รับ โปรแกรมการปรึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ มีคะแนนสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลการทดลอง สูงกว่าระยะก่อนการทดลอง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้กลุ่มทดลองที่ได้รับ โปรแกรมการปรึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์มีคะแนนสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลการทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

63920253: MAJOR: COUNSELING PSYCHOLOGY; M.Sc. (COUNSELING PSYCHOLOGY)

KEYWORDS: FAMILY RELATIONSHIP ENCHANCEMENT, JUVENILE OFFENDER FAMILIES, ONLINE NARRATIVE FAMILY THEORY

PAPHATSARA SAENKLA : THE ENHANCEMENT OF FAMILY RELATIONSHIPS AMONG JUVENILE DELINQUENTS THROUGH ONLINE NARRATIVE FAMILY THEORY. ADVISORY COMMITTEE: SASINAN SIRITHADAKUNLAPHAT, Ed.D. PENNAPHA KOOLNAPHADOL, Ed.D. 2025.

The study was a quasi-experimental research aimed at investigating the effectiveness of an online family counseling program based on narrative therapy in the enhancement of family relationships among families with juvenile offenders. The participants consisted of 20 families (40 individuals), comprising single fathers or single mothers and their children aged 15 - 18 years who have committed offenses. Participants were selected based on specific inclusion criteria and assigned to two groups using matched-pair randomization: an experimental group (10 families) and a control group (10 families).

The research instruments included a Family Relationship Assessment Scale and an online family counseling program based on narrative therapy, conducted over eight sessions, each lasting 45 - 60 minutes. The study was implemented in three phases: pre-test, post-test, and follow-up (two weeks after the intervention). Data were analyzed using repeated measures ANOVA with one between-subjects factor and one within-subjects factor, with Bonferroni post hoc comparisons applied at the 0.05 significance level.

The results indicated that the experimental group showed significantly higher family relationship scores at the post-test and follow-up phases compared to the pre-test phase ($p < 0.05$). Additionally, the experimental group had significantly higher scores than the control group at both the post-test and follow-up phases ($p < 0.05$).

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ไม่อาจถือกำเนิดและดำเนินไปจนสำเร็จได้ หากปราศจากผู้ที่มิมีพระคุณทั้งหลายที่ได้กรุณามอบโอกาส คำแนะนำ แรงสนับสนุน และกำลังใจอย่างไม่สิ้นสุด ข้าพเจ้าขอโน้มเกล้าขอขอบพระคุณด้วยความสำนึกในพระคุณอย่างสุดซึ้ง ดังต่อไปนี้

ก่อนอื่น ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณอย่างลึกซึ้งจากหัวใจแด่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศินันท์ ศิริธาดากุลพัฒน์ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้เป็นเสมือนเสาหลักในการชี้แนะแนวทางการวิจัยอย่างมีระบบและลุ่มลึก ท่านได้สละเวลา อุทิศความรู้ และให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง ด้วยความเอาใจใส่ในทุกรายละเอียด ไม่เพียงแต่ส่งเสริมความก้าวหน้าในเชิงวิชาการ แต่ยังหล่อหลอมทัศนคติความเป็นนักวิจัยที่รอบคอบ มีจริยธรรม และมุ่งมั่น ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้รับคำแนะนำจากท่าน

ขอกราบขอบพระคุณ

รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญภา กุลนภาค อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้เปี่ยมด้วยเมตตาและความละเอียดอ่อนทางวิชาการ ท่านเป็นแรงสนับสนุนที่มั่นคงในทุกช่วงเวลาของกระบวนการวิจัย ให้คำแนะนำที่ลึกซึ้งทั้งเชิงทฤษฎีและแนวปฏิบัติ พร้อมเปิดมุมมองใหม่ ๆ ที่ช่วยขยายขอบเขตการเรียนรู้ของข้าพเจ้าให้กว้างไกลยิ่งขึ้น

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณ

รองศาสตราจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี ประธานสอบปากเปล่า และ ดร.ประชา อินัง กรรมการสอบปากเปล่า ที่ให้เกียรติเข้าร่วมพิจารณา ตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะอันทรงคุณค่า ซึ่งช่วยยกระดับคุณภาพของงานวิจัยให้มีความเข้มข้น ลุ่มลึก และชัดเจนยิ่งขึ้น ความกรุณาของท่านทั้งสองจะเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนางานวิจัยต่อไปในอนาคต

ขอขอบพระคุณ

นพ.เวทิส ประทุมศรี ประธานสอบเค้าโครงงานวิจัย ผู้ให้คำแนะนำตั้งแต่กระบวนการวางแผนอย่างรอบด้านและชัดเจน ช่วยเสริมสร้างรากฐานของการวิจัยให้มั่นคง มีเป้าหมาย และตอบสนองต่อประเด็นทางวิชาการได้อย่างเหมาะสม

ข้าพเจ้าขอแสดงความขอบคุณอย่างสูงต่อ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณิการ์ แสนสุภา จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แสงดาว วัฒนาสกุลเกียรติ จากมหาวิทยาลัยนเรศวร

และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพิน ใจแก้ว จากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

ซึ่งให้เกียรติเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงของเครื่องมือวิจัย ท่านทั้งสามได้ให้

ข้อเสนอแนะอันลึกซึ้งและตรงประเด็น เป็นแนวทางที่สำคัญต่อการสร้างเครื่องมือวิจัยที่มีคุณภาพ เชื่อถือได้ และสามารถสะท้อนความเป็นจริงของข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอขอบพระคุณอย่างยิ่งต่อ

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสุรินทร์ และ

นักจิตวิทยาศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสุรินทร์ ที่ได้กรุณาอนุญาตและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนให้คำแนะนำเชิงบริบทที่ช่วยให้ข้าพเจ้าเข้าใจ ลักษณะเฉพาะของกลุ่มเป้าหมายในภาคสนามอย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

ขอแสดงความขอบคุณต่อ

คณาจารย์และบุคลากร ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ ที่ให้การสนับสนุนทั้งทางวิชาการ และการบริหารจัดการอย่างไม่ขาดสาย รวมถึงเปิดพื้นที่แห่งการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยน และการเติบโตทางวิชาชีพที่มีความหมายอย่างแท้จริง

ขอขอบคุณจากใจต่อ

เพื่อนนิสิตสาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา รุ่นปี 2563 มหาวิทยาลัยบูรพา ที่เป็นทั้งเพื่อนร่วมทาง ผู้รับฟัง และกำลังใจในวันที่ท้อถอย ความสัมพันธ์ของพวกเราได้ช่วยประคับประคองและเติมเต็มพลังใจในการทำงานวิจัยในทุกช่วงเวลา

ขอขอบคุณ

ผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ทุกท่าน ทั้งที่เอ่ยนามและมิได้เอ่ยนาม ที่มีส่วนช่วยเหลือ สนับสนุน หรือเป็นแรงบันดาลใจในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีคุณค่าต่อกระบวนการวิจัยของข้าพเจ้า

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณจากใจอย่างที่สุดแต่

ครอบครัว ผู้เป็นศูนย์รวมแห่งพลังใจ ความรัก และความมั่นคง ท่ามกลางความเหน็ดเหนื่อย และความไม่แน่นอนในเส้นทางวิจัย ข้าพเจ้ามีครอบครัวเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญที่สุดในชีวิต ขอขอบพระคุณที่เชื่อมั่น อดทน และอยู่เคียงข้างเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านอีกครั้งด้วยความเคารพอย่างสูง

ด้วยความสำนึกในพระคุณของทุกท่าน

ปภัศรา แสนกล้า

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญรูปภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	4
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	5
ประโยชน์ที่ได้รับ	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพในครอบครัว.....	10
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่อง.....	18
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดและครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว.....	27
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษาออนไลน์.....	36
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	41
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	41

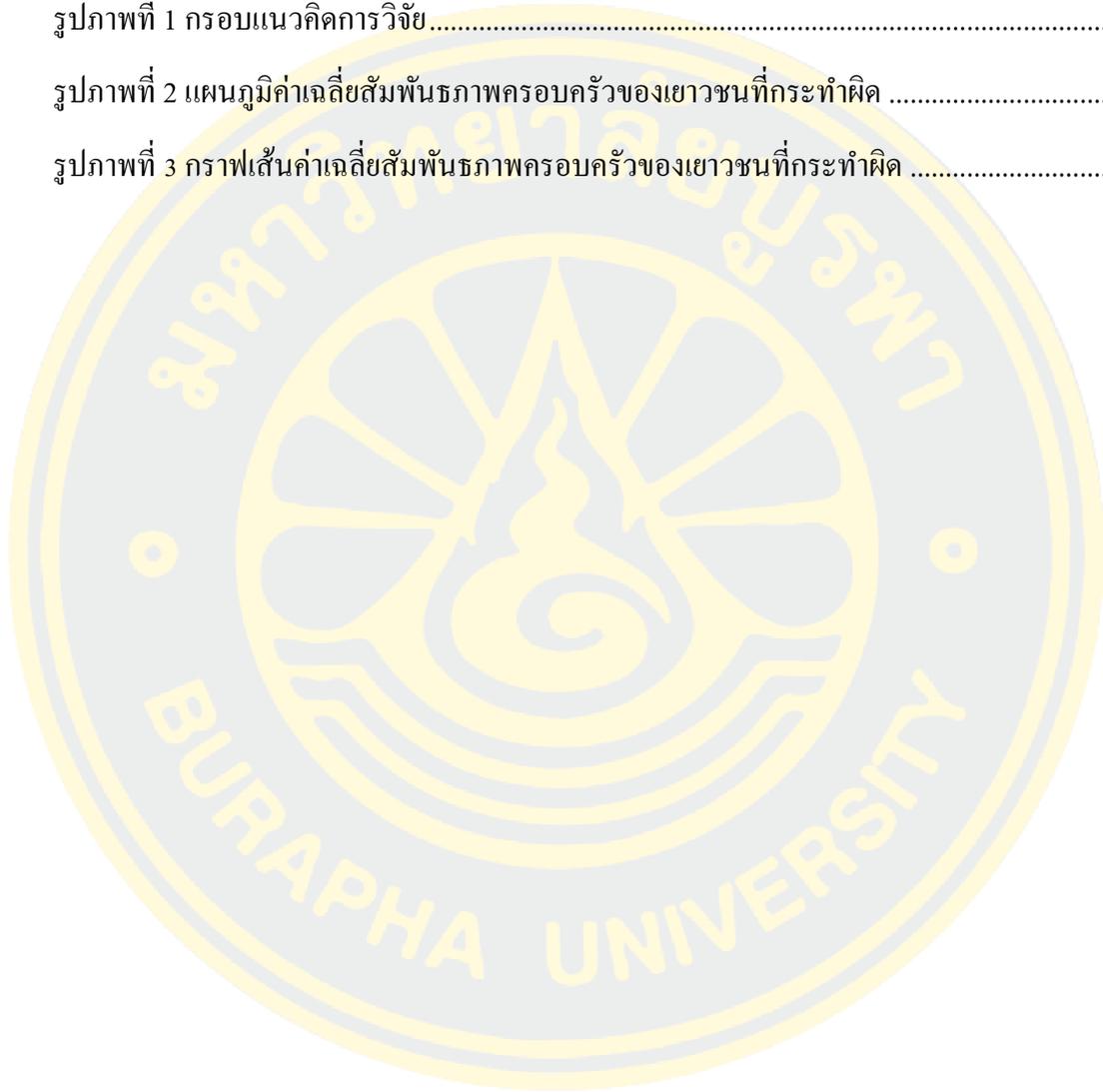
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	42
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	45
การดำเนินการทดลอง.....	47
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง.....	48
วิธีการดำเนินการทดลอง.....	49
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	52
สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	65
สรุปผลการวิจัย.....	66
อภิปรายผล.....	67
ข้อเสนอแนะ.....	71
บรรณานุกรม.....	72
ภาคผนวก.....	80
ภาคผนวก ก.....	81
ภาคผนวก ข.....	115
ภาคผนวก ค.....	121
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	125

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 สรุปรายละเอียดโปรแกรมการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์	43
ตารางที่ 2 แบบแผนการทดลอง	47
ตารางที่ 3 ผลข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	53
ตารางที่ 4 ผลเฉลี่ยคะแนนสัมพันธภาพครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดของกลุ่มตัวอย่าง ช่วง 3 ระยะเวลาทดลอง.....	55
ตารางที่ 5 ผลทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นสำหรับการวิเคราะห์ความแปรปรวนวัดซ้ำ.....	56
ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนวัดซ้ำ	57
ตารางที่ 7 ผลทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นสำหรับการวิเคราะห์ความแปรปรวนวัดซ้ำของกลุ่มทดลอง	59
ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนวัดซ้ำของกลุ่มทดลอง	59
ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ของกลุ่มทดลองในช่วง 3 ระยะเวลาทดลอง.....	60
ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนวัดซ้ำของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	62
ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	63

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
รูปภาพที่ 2 แผนภูมิค่าเฉลี่ยสัมพันธภาพครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิด	56
รูปภาพที่ 3 กราฟเส้นค่าเฉลี่ยสัมพันธภาพครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิด	58

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สัมพันธภาพในครอบครัว เป็นความสัมพันธ์กันด้วยบทบาททางสังคม โดยทั่วไปเป็นสัมพันธภาพแบบใกล้ชิด (Close Relationship) สมาชิกในครอบครัวประกอบด้วยบิดา มารดา บุตร ญาติพี่น้อง ปู่ ย่า ตา ยาย หรือบุคคลอื่นๆ ที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน มีปฏิสัมพันธ์กันและปฏิบัติหน้าที่ของตนเองอย่างเหมาะสม การที่สมาชิกในครอบครัวอยู่ร่วมกันจะต้องมีสัมพันธภาพในครอบครัวแบบใกล้ชิดคุ้นเคยกันตามบริบทหน้าที่ที่มีต่อสมาชิกในครอบครัว ความสัมพันธ์ที่เป็นไปในลักษณะปรองดองรักใคร่กลมเกลียวกัน ถือเป็นสัมพันธภาพที่ดี แต่ถ้าเกิดความขัดแย้งหรือรู้สึกไม่ดีต่อกัน ถือเป็นสัมพันธภาพที่ไม่ดี (วนัญญา แก้วแก้วปาน, 2560) การจากเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้าน โครงสร้างประชากร เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี ทัศนคติในการดำเนินชีวิต และค่านิยมใหม่ ส่งผลต่อโครงสร้างของครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัว การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ก่อให้เกิดครอบครัวลักษณะพิเศษมากขึ้น ซึ่งเป็นกลุ่มครอบครัวประเภทที่มีความยากลำบาก อาทิ ครอบครัวข้ามรุ่น หรือครอบครัวผู้สูงอายุเลี้ยงดูเด็กตามลำพัง ครอบครัวที่มีคนพิการหรือป่วยติดเตียง ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว เป็นต้น

ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวเป็นกลุ่มครอบครัวประเภทที่ผู้วิจัยให้ความสนใจ ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว อาจมีเพียงบิดาหรือมารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำหน้าที่เลี้ยงบุตรเป็นหลัก เช่นมารดาเลี้ยงดูบุตรตามลำพัง ครอบครัวแตกแยก สิ่งนี้แสดงให้เห็นความไม่สมบูรณ์ของครอบครัว คือ การหย่าร้างแตกแยก ครอบครัวที่ไม่มีบิดาหรือไม่มีมารดา (Single Parent) สาเหตุที่ทำให้เกิดรูปแบบครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวนั้นเนื่องจากการหย่าร้างที่สูงขึ้น ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิงมีความอดทนต่อกันน้อยลง จากสถิติการจดทะเบียนหย่าในปีพ.ศ.2564 มีจำนวนมากถึง 110,942 คน ซึ่งเป็นจำนวนค่อนข้างมาก เมื่อเปรียบเทียบกับ สถิติการจดทะเบียนสมรสในปีพ.ศ. 2564 จำนวน 240,979 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565) ในสถานการณ์ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวนั้นบิดาหรือมารดาที่ต้องแบกรับผิดชอบทั้งของตนเองและบุตรเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดปัญหาทั้งทางเศรษฐกิจและการเลี้ยงดูบุตร ต้องรับภาระหน้าที่ในการเป็นทั้งบิดาและมารดา ส่งผลต่อภาวะสุขภาพจิตเนื่องจากไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ทั้งบิดาและมารดาได้อย่างเต็มที่ ในบิดาเลี้ยงเดี่ยว มักประสบปัญหาเรื่องการเลี้ยงดูบุตร โดยเฉพาะบุตรสาว ในขณะที่มารดาเลี้ยงเดี่ยว มักประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก (กรมกิจการสตรีและครอบครัว, 2562) สัมพันธภาพของครอบครัวแตกแยกหรือหย่าร้าง สะท้อนถึงการมีสัมพันธภาพของครอบครัวที่ไม่ดี บุตรวัยรุ่นที่ต้องเผชิญปัญหานี้

มักมองว่าตนเองไม่มีคุณค่าสำหรับใคร หรือมองว่าตนเองไม่เป็นที่ต้องการของครอบครัว ทำให้บุตรออกมก้ออกนอกบ้านเพื่อแสวงหาการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนไปคบหากลุ่มเพื่อนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ทำให้บุตรวัยรุ่นกลุ่มนี้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติได้ง่าย บางรายมีพฤติกรรมก้าวร้าว คือ ไม่เคารพและต่อต้านบิดาหรือมารดา และเสี่ยงต่อการกระทำผิดทางอาญา เนื่องจากไม่ได้มองว่าจะทำให้ใครเดือดร้อน เพราะไม่มีครอบครัวให้ตนเองต้องใส่ใจมากนัก (วนัญญา แก้วแก้วปาน, 2560)

ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในประเทศไทยนั้น นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่งและเป็นปัญหาที่ทุกภาคทุกส่วนให้ความสนใจและดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เนื่องจากปัญหาการกระทำผิดส่งผลต่อสังคมเป็นวงกว้าง ที่ทำให้ต้องแก้ไขอย่างเป็นกระบวนการ พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กและเยาวชนมีหลากหลายลักษณะ ล้วนแล้วเกิดจากตัวตัวบุคคล ครอบครัว สังคม และสภาพแวดล้อม ซึ่งจะเห็นได้ว่าในแต่ละปีนั้นมีจำนวนมากและมีความรุนแรงขึ้นในทุกๆ ปี สถิติการกระทำผิดของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ในปีงบประมาณ พ.ศ.2563 จากการเปรียบเทียบจำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ทั่วประเทศระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 และ พ.ศ. 2563 พบว่ามีจำนวนคดีลดลง โดยจำนวนคดีที่ถูกดำเนินคดีทั้งหมดในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 มีจำนวน 19,470 คดี ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มีจำนวน 20,842 คดี คิดเป็นร้อยละของการลดลงเท่ากับ 7.05 แต่ในขณะเดียวกันอัตราการกระทำผิดซ้ำยังคงมีจำนวนเพิ่มขึ้น โดยพบว่าจำนวนการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนหลังจากได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรมภายในหนึ่งปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2560 จนถึง พ.ศ.2562 มีจำนวนร้อยละ 23.37, ร้อยละ 23.77 และร้อยละ 25.39 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาจำแนกตามอายุ และเพศ พบในช่วงอายุเกิน 15 ปี แต่ไม่ถึง 18 ปีนี้ ผู้กระทำผิดส่วนมากเป็นเพศชาย มีจำนวนมากที่สุดคือ 15,451 คดี คิดเป็นร้อยละ 79.36 ของคดีทั้งหมด และเป็นเพศหญิงเพียง จำนวน 1,414 คดี ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 7.26 โดยเยาวชนที่กระทำผิดส่วนใหญ่มีช่วงอายุระหว่าง 15 - 18 ปี จัดอยู่ในกลุ่มวัยรุ่นตอนกลาง เยาวชนเหล่านี้เป็นวัยที่อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ (Transitional Period) โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่น คือ เป็นช่วงที่เชื่อมต่อระหว่างวัยเด็กเข้าไปสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้น ซึ่งช่วงอายุดังกล่าวนี้ในทางอาชญาวิทยาในกลุ่มของ Life-course theory ถือว่าเป็นช่วงอายุที่มีปัญหามากกว่ากลุ่มอื่นๆ เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และช่วงนี้เป็นช่วงที่มีการกระทำผิดมากที่สุดหรือสูงที่สุด (ศิริวรรณ กมลสุขสถิต, 2563) เมื่อพิจารณาจำแนกตามลักษณะการอยู่อาศัย พบว่า คดีส่วนใหญ่เป็นคดีที่ผู้กระทำความผิดที่ไม่ได้อยู่กับบิดามารดาหรือบิดามารดาแยกกันอยู่ มากกว่าผู้กระทำความผิดที่อยู่ร่วมกับครอบครัว คือ คดีที่ผู้กระทำความผิดที่ไม่ได้อยู่กับบิดามารดาหรือบิดามารดาแยกกัน มีจำนวน 14,241 คดี คิดเป็นร้อยละ 65.43 ของคดี

ทั้งหมดส่วนคิดที่ผู้กระทำความผิดที่อยู่ร่วมกันกับครอบครัว มีจำนวน 7,523 คดี คิดเป็นร้อยละ 34.57 เมื่อพิจารณาจำนวนและร้อยละของคดีที่ผู้กระทำความผิดที่ครอบครัวแยกกันอยู่จำนวน 14,241 คดี ลักษณะครอบครัวที่แยกกันอยู่สูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ เด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดที่ครอบครัวแยกกันอยู่ ซึ่งอาศัยอยู่กับญาติพี่น้อง มีจำนวนมากที่สุด คือ 5,652 คดี คิดเป็นร้อยละ 25.97 รองลงมา เป็นคดีที่ผู้กระทำความผิดอาศัยอยู่กับมารดา จำนวน 5,056 คดี คิดเป็นร้อยละ 23.23 ส่วนคดีที่ผู้กระทำความผิดอาศัยอยู่กับบิดามีจำนวน 2,023 คดี คดีที่ผู้กระทำความผิดอาศัยอยู่กับเพื่อนหรือคู่อริ มีจำนวน 701 คดี และคดีที่ผู้กระทำความผิดอาศัยอยู่ลักษณะอื่นๆ มีจำนวน 404 คดี หรือคิดเป็นร้อยละ 9.29 3.22 และ 1.86 ตามลำดับ (กองยุทธศาสตร์และแผนงานกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2563) การที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมย่อมก่อให้เกิดผลเสียมากมายทั้งต่อเด็กและเยาวชน ครอบครัว และประเทศชาติ ในการดูแลเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดกลุ่มนี้ไม่ได้เน้นการลงโทษ แต่เน้นให้เด็กและเยาวชน รวมถึงครอบครัวได้รับการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เพื่อให้สามารถกลับตนเป็นคนดีได้

การแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู รวมถึงการให้การปรึกษาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเป็นหัวใจสำคัญของงานจิตวิทยา กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งในกระบวนการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ต้องพิจารณาสาเหตุที่ทำให้เกิดการกระทำความผิดเป็นสำคัญ เพื่อให้สามารถแก้ไขที่สาเหตุของการกระทำความผิดนั้นๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับสาเหตุที่เกิดจากสัมพันธภาพในครอบครัว ดังนั้นในฐานะการเป็นนักจิตวิทยาการปรึกษา การช่วยเหลือด้านครอบครัวที่ดีที่สุดคือ การให้การปรึกษารอบครัว ซึ่งในการให้การปรึกษารอบครัวมีทฤษฎีที่หลากหลายในการให้ความช่วยเหลือในเรื่องสัมพันธภาพครอบครัว ในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยมีความเลือกการปรึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่อง (Narrative Family Theory) เนื่องจากทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีที่ทันสมัยในประเทศไทย (Postmodern) ใช้ระยะเวลาสั้น (Brief Therapy) สอดคล้องกับบรรยากาศของยุคที่นิยมความรวดเร็วทันใจ มีเป้าหมายเพื่อบรรเทาการช่วยเหลือได้เร็วขึ้น (ดวงมณี จงรักษ์, 2561) การเล่าเรื่องจะช่วยให้บุคคลสามารถถ่ายทอดเรื่องราวของตนเองออกมาเพื่อนำไปสู่การสร้างเรื่องราวใหม่มาแทนที่เรื่องราวเดิมที่ยังคงติดค้างอยู่ ผ่านทางเลือกในปัจจุบันเป็นการสำรวจค้นหาความรู้ และทักษะการสร้างทางเลือกให้กับตัวเอง ให้สามารถสร้างความตระหนักภายในตนเองว่าสามารถจัดการกับปัญหาได้ด้วยการสร้างทางเลือกใหม่ที่เน้นผลลัพธ์เฉพาะตนเอง โดยผู้ให้การปรึกษามีหน้าที่ในการช่วยเหลือผู้รับการศึกษา ให้สามารถถ่ายทอดเรื่องราวออกมาได้อย่างครบถ้วน และส่งเสริมให้บุคคลสามารถพิจารณาตนเอง ผ่านเทคนิคของทฤษฎีการปรึกษาเล่าเรื่อง เช่น เทคนิคการนำปัญหาออกสู่ภายนอก (Externalizing Problem)

เทคนิคพิธีการสร้างนิยามใหม่ (Definitional ceremonies) เทคนิคการตั้งชื่อให้กับปัญหา (Name the Problem) เป็นต้น (White, 2007 อ้างใน เพียวรีนรวย, 2562)

ในสถานการณ์ปัจจุบันการที่ผู้รับการปรึกษาเข้าถึงกระบวนการปรึกษาได้ง่าย สะดวก และรวดเร็วที่สุดเป็นสิ่งที่สำคัญ ดังนั้น กระบวนการปรึกษาในรูปแบบออนไลน์ (Online Counseling) จึงเป็นนวัตกรรมใหม่ในการให้การปรึกษา เนื่องจากในปัจจุบันอินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของเราเป็นอย่างมาก คนเรามากใช้เวลาในโลกอินเทอร์เน็ตมากขึ้นทุกวัน ทำให้เห็นว่าการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางเข้าถึงผู้คนได้เป็นจำนวนมาก และเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้คนที่เข้าถึงการปรึกษาได้ง่ายขึ้น การปรึกษาในรูปแบบออนไลน์มีหลากหลายรูปแบบ อาทิเช่น การปรึกษาออนไลน์ผ่านตัวอักษร การปรึกษาออนไลน์ผ่านเสียง และการปรึกษาออนไลน์ผ่านจอภาพและเสียง (ณัฐวุฒิ สรพิพัฒน์เจริญ, วรากร ทรัพย์วิระปรกรณ์, และอนงค์ วิเศษสุวรรณ, 2558) การปรึกษาออนไลน์ผ่านจอภาพและเสียงเป็นการปรึกษาออนไลน์ที่ผู้ให้การปรึกษาและผู้รับการปรึกษาสามารถเห็นภาพและได้ยินเสียงของอีกฝ่ายได้ในเวลาเดียวกัน เช่น การประชุมทางไกลผ่านจอภาพผ่าน แอปพลิเคชันต่างๆ ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีความสนใจการปรึกษาออนไลน์ ผ่าน Line Meeting เนื่องจากเป็นโปรแกรมที่มีผู้คนใช้เป็นจำนวนมาก สะดวกเข้าถึงได้ง่าย สามารถประชุมได้ 24 ชั่วโมง ต่อการประชุม 1 ครั้ง สามารถรองรับผู้ใช้งานได้สูงสุด 500 คน และที่สำคัญคือไม่เสียค่าใช้จ่ายในการใช้งาน

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจการเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดด้วยการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ ผ่าน Line Meeting เพื่อแก้ไขปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับสมาชิกในครอบครัวให้ดียิ่งขึ้นและทันยุคสมัยที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว นำไปสู่การมีสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว หากครอบครัวมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันแล้ว จะเกิดเป็นเกราะป้องกันปัญหาต่างๆ ของเยาวชนจากการกระทำ ความผิดซ้ำ หรือการมีพฤติกรรมเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคต

คำถามการวิจัย

โปรแกรมการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ช่วยเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดได้เพิ่มขึ้นหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดด้วยการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์

สมมติฐานการวิจัย

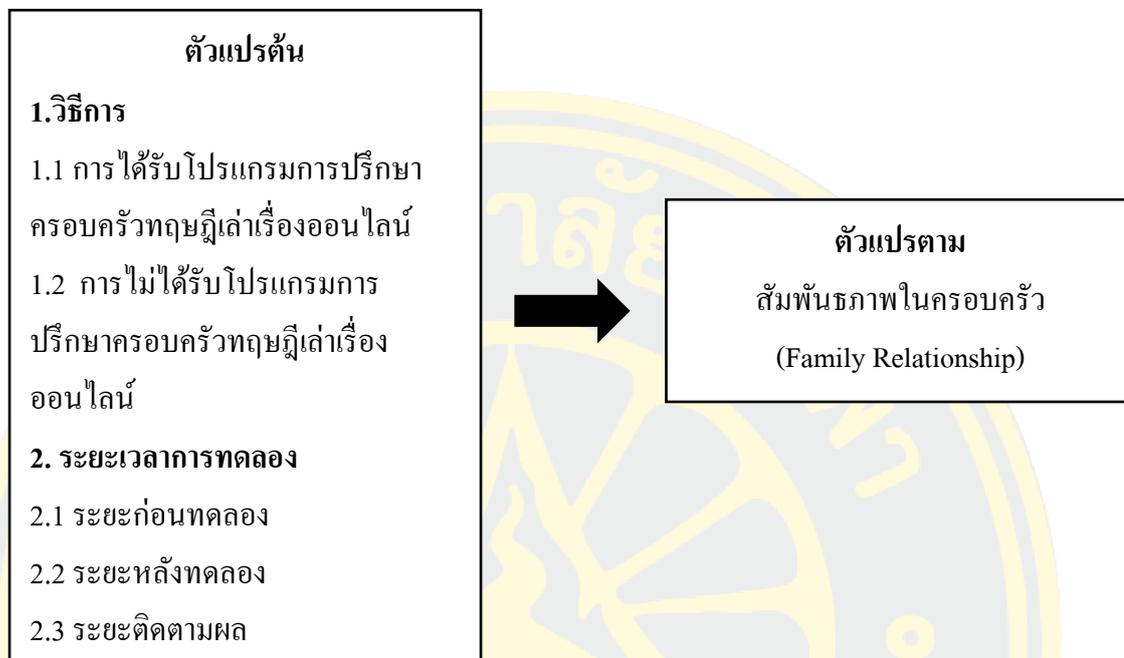
1.1 กลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการศึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์มีคะแนนสัมพันธภาพครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลการทดลอง สูงกว่าระยะก่อนการทดลอง

1.2 กลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการศึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์มีคะแนนสัมพันธภาพครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลการทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุม

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. บิดาหรือมารดาเลี้ยงเดี่ยวและเยาวชนที่กระทำผิด ได้รับโปรแกรมการศึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิด
2. ได้องค์ความรู้ในการเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดด้วยการศึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์
3. เป็นแนวทางให้กับกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ศาลเยาวชนและครอบครัว หรือหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องที่มีบทบาทในการดูแลเยาวชนที่กระทำผิด เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวอย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สัมพันธภาพในครอบครัว (Family Relationship) หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว ระหว่างบิดาหรือมารดาเลี้ยงเดียวกับบุตร มุ่งเน้นให้สมาชิกในครอบครัวมีทัศนคติยอมรับซึ่งกันและกัน ดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ

1.1 องค์ประกอบที่ 1 ทัศนคติการยอมรับจากสมาชิกในครอบครัว (Attitudes Acceptance) หมายถึง การที่บิดาหรือมารดาเลี้ยงเดี่ยว ยอมรับบุตร การให้อิสระ และให้บุตรได้เป็นส่วนหนึ่งในการรับผิดชอบในครอบครัว

1.2 องค์ประกอบที่ 2 การดูแลเอาใจใส่ (Concentration) หมายถึง การที่บิดาหรือมารดาเลี้ยงเดี่ยว มีความห่วงใยและใส่ใจต่อบุตร ทั้งในด้านการเรียน การใช้ชีวิต และอนาคต โดยมีเจตนาที่ให้บุตรมีชีวิตที่ดี ในบางครั้งกลายเป็นแรงกดดัน หากดูแลเอาใจใส่บุตรที่มากเกินไป และการตั้งเป้าหมายชีวิตให้กับบุตร โดยที่ไม่ตรงตามความต้องการ ความสามารถ รวมถึงความสนใจของบุตร ซึ่งทำให้บุตรรู้สึกถูกควบคุมหรือขาดอิสระในการเติบโต

1.3 องค์ประกอบที่ 3 การหลีกเลี่ยง (Avoidance) หมายถึง การที่บิดาหรือมารดาเลี้ยง เดี่ยวเลี้ยงดูบุตรในลักษณะที่เพิกเฉย ขาดการดูแลเอาใจใส่บุตร

2. โปรแกรมการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ หมายถึง การช่วยเหลือให้ ครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิด ได้สำรวจ ค้นหาความรู้ และสร้างทักษะ เพื่อการสร้างทางเลือก ให้กับครอบครัวผ่านช่องทางออนไลน์ ให้สามารถสร้างความตระหนักรู้ถึงความสามารถในการจัดการ กับปัญหาที่เกิดขึ้นกับครอบครัวได้ ด้วยการสร้างทางเลือกใหม่เพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีใน ครอบครัว โดยมีเทคนิค เช่น การแยกปัญหาออกจากตัวบุคคล การตั้งคำถามแบบสำรวจ การค้นหา เรื่องเล่าเชิงบวก และการร่วมกันสร้างเรื่องเล่าใหม่ ทั้งหมด 8 ครั้ง ครั้งละ 45 - 60 นาที สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ติดต่อกัน 4 สัปดาห์ ผ่านช่องทางออนไลน์ Line Meeting แบ่งออกเป็น 3 ช่วงหลัก

2.1 ช่วงสร้างความไว้วางใจ (ครั้งที่ 1 - 2) สร้างความปลอดภัยทางอารมณ์ เปิดโอกาส ให้บิดาหรือมารดาเลี้ยงเดี่ยวและเยาวชนที่กระทำผิด ได้รู้สึกว่่าที่นี้รับฟังเขาจริงๆ

2.2 ช่วงสะท้อนและสำรวจเรื่องเล่า (ครั้งที่ 3 - 6) ใช้เทคนิคคำถามต่างๆ ชวนให้คิด เพื่อดึงเรื่องเล่าเก่าและค้นหาเรื่องเล่าทางเลือก พร้อมทั้งพัฒนาสัมพันธภาพในครอบครัว ตาม 3 องค์ประกอบ

2.3 ช่วงสร้างความหมายใหม่และสรุปร่วมกัน (ครั้งที่ 7 - 8) กลับมาทบทวนสิ่งที่ พูดคุยและเรียนรู้ร่วมกันตลอดการปรึกษา เชื่อมโยงเรื่องราวที่สมาชิกครอบครัวแต่ละคนเล่าไว้ แล้วสร้างเป็นความเข้าใจใหม่ร่วมกัน ไม่ใช่แค่การเข้าใจปัญหา แต่คือการเปิดใจ ดูแล และอยู่ ร่วมกันด้วยความเข้าใจกันและกันมากขึ้น ไม่ใช่ด้วยหน้าที่

3. เยาวชนที่กระทำผิด หมายถึง บุคคลที่มีอายุ 15 - 18 ปีบริบูรณ์ กระทำผิดและเข้าสู่ กระบวนการยุติธรรม ที่อยู่ในระหว่างพิจารณา และได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวของสถานพินิจและ คู่มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสุรินทร์ อยู่ในความดูแลของบิดาหรือมารดาเลี้ยงเดี่ยว

4. บิดาหรือมารดาเลี้ยงเดี่ยว หมายถึง บุคคลที่เป็นผู้ให้กำเนิดบุตร ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับ ทางสายโลหิต และเป็นบิดาหรือมารดาที่เลี้ยงดูบุตรเพียงลำพัง เนื่องมาจากสาเหตุการเสียชีวิต หย่าร้าง ละทิ้ง แยกทาง การเป็นบิดาหรือมารดานอกสมรส

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้เป็นการทบทวนวรรณกรรม เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดด้วยการปรึกษาคณะครอบครัว ทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ แบ่งการนำเสนอ ออกเป็น 4 ส่วนหลัก นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพในครอบครัว

1.1 ความหมายของสัมพันธภาพในครอบครัว

1.2 แนวคิดที่สำคัญของสัมพันธภาพในครอบครัว

1.2.1 แนวคิดสัมพันธภาพในครอบครัวของ Sherry and Sinha

1.2.2 แนวคิดของ Epstein, Bishop and Levin

1.3 องค์ประกอบของสัมพันธภาพภาพในครอบครัว

1.4 ลักษณะของสัมพันธภาพภาพในครอบครัว

1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพในครอบครัว

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษาคณะครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่อง

2.1 ความหมายของการปรึกษาคณะครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่อง

2.2 แนวคิดที่สำคัญของการปรึกษาคณะครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่อง

2.3 ลักษณะของการปรึกษาคณะครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่อง

2.4 เทคนิคของผู้ให้การปรึกษาคณะครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่อง

2.5 บทบาทของการปรึกษาคณะครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่อง

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษาทฤษฎีเล่าเรื่อง

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดและครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว

3.1 ความหมายการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

3.2 สาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

3.3 ความหมายของครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว

3.3.1 ทฤษฎีอาชญาวิทยา

3.3.2 ทฤษฎีด้านสังคมวิทยาและจิตวิทยา

3.4 แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว

3.5 กระบวนการเป็นครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว

3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนและครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษาออนไลน์

4.1 ประวัติความเป็นมาของการปรึกษาออนไลน์

4.2 ความหมายของการปรึกษาออนไลน์

4.3 ประเภทของการปรึกษาออนไลน์

4.4 ข้อดีและข้อเสียของการให้การปรึกษาออนไลน์

4.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษาออนไลน์

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพในครอบครัว

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัว ผู้วิจัยจึงได้ทำการสืบค้นและทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพในครอบครัว มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ความหมายของสัมพันธภาพในครอบครัว เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สมาชิกในครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สัมพันธภาพในครอบครัวมีมโนทัศน์พื้นฐาน คือ ความรัก ความเอาใจใส่ ความมีน้ำใจ และเอื้ออาทรต่อกันเป็นผลให้เกิดการยอมรับและให้เกียรติ เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน การเปลี่ยนแปลงของสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวจะปรากฏในแต่ละขั้นตอนของพัฒนาการชีวิต ซึ่งมากน้อยเพียงใดและต้องใช้ระยะเวลาานเท่าใดนั้น ขึ้นอยู่กับการปรับตัว และการสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัวที่จะช่วยพัฒนาและก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว (Gilliss, 1989 อ้างถึงใน จารุวรรณ ชนะสุข, 2560) โดยทั่วไประบบ โครงสร้าง และบทบาทของสมาชิกในครอบครัวจะมีความสอดคล้องกัน เมื่อสมาชิกคนใดคนหนึ่งในครอบครัวเกิดปัญหา บทบาทการดูแลเป็นสิ่งที่สมาชิกต้องตกลงภายในครอบครัว อาจมีผู้รับผิดชอบเพียงหนึ่งคนหรือมากกว่านี้ แต่สิ่งที่ต้องคำนึงถึง คือ ผู้รับบทบาทเป็นผู้ดูแลต้องมีการประสานความสัมพันธ์กันทั้งระบบ โครงสร้าง บทบาทและกระบวนการดูแล (Keith, 1995 อ้างถึงใน จารุวรรณ ชนะสุข, 2560) ซึ่งสัมพันธภาพที่ดีส่งผลให้กระบวนการดูแลสมาชิกในครอบครัวมีคุณภาพ ในทางตรงข้ามหากสัมพันธภาพในครอบครัวบกพร่อง จะก่อให้เกิดความขัดแย้งและพฤติกรรมดูแลที่ไม่เหมาะสม (Wilson, 1991 อ้างถึงใน จารุวรรณ ชนะสุข, 2560)

พชรพรรณ จิริงนิมิตสกุล และ ชีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน (2563) หมายถึง ครอบครัวที่สมาชิกทำหน้าที่ของตนได้อย่างเหมาะสม บิดามารดาให้ความรักให้การเลี้ยงดูอบรมสั่งสอน รวมถึงใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมร่วมกัน มีการพูดคุย สื่อสารกันอย่างสม่ำเสมอ ถามไถ่ทุกข์สุข และยินดีรับฟัง เรื่องราวของกันและกัน ให้ความรู้สึกอบอุ่น สบายใจ มีการแสดงออกถึงความห่วงใยสมาชิกคนอื่นๆ และให้ความสำคัญของความรู้สึกของกันและกัน ส่งผลให้มีสุขภาพจิตดี ความผาสุกทางใจ และพึงพอใจในชีวิต เกิดความคิดริเริ่มและเชื่อมั่นในตนเอง มีอุดมการณ์ในชีวิตและพร้อมที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองอยู่เสมอ

Putdivarnichapong (2020) หมายถึง สภาพของครอบครัวที่มีความเหนียวแน่น การสื่อสารที่เข้าใจซึ่งกันและกัน ความเข้าใจและการยอมรับ การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี และความตั้งใจที่จะรักษาความเป็นครอบครัวร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

Svensson and Johnson (2022) หมายถึง กระบวนการปฏิสัมพันธ์ภายในบ้าน และรูปแบบการอยู่อาศัยของบุตรกับบิดามารดา หรือบุคคลอื่นในฐานะผู้ปกครอง เช่น การอยู่กับ

บิดามารดาทั้งสอง อยู่กับบิดาหรือมารดาคนเดียว หรืออยู่แบบสลับกันระหว่างบิดากับมารดาที่แยกกันอยู่ (Alternating Arrangements) ซึ่งลักษณะรูปแบบการอยู่อาศัยที่ต่างกันนั้นส่งผลต่อพฤติกรรมของบุตรผ่านกลไกภายในครอบครัว ซึ่งกระบวนการภายในครอบครัว เช่น ความผูกพันระหว่างบิดามารดากับบุตร (Parental Attachment) และการดูแลหรือเฝ้าระวังพฤติกรรมของบุตร (Parental Monitoring) ก็มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางของสัมพันธภาพ หากบิดามารดา มีความใกล้ชิดกับบุตร เข้าใจความเป็นอยู่ของกันและกัน และติดตามดูแลพฤติกรรมอย่างเหมาะสม จะช่วยลดความเสี่ยงต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบน แม้ครอบครัวมีรูปแบบการอยู่อาศัยไม่สมบูรณ์

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยกล่าวโดยสรุป สัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง การที่สมาชิกในครอบครัวสามารถแสดงบทบาทและหน้าที่ของตนอย่างเหมาะสมทั้งบิดา มารดา และบุตร มีการแสดงออกถึงความห่วงใยซึ่งกันและกัน ใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมร่วมกัน ไม่ได้หมายถึงเพียงแค่การอยู่ร่วมกันทางกายภาพ แต่รวมถึงคุณภาพของความสัมพันธที่มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน การดูแลเอาใจใส่ ตลอดจนมีการติดต่อสื่อสารที่ีระหว่างกันของสมาชิกในครอบครัว ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการปรับตัวของบุตรในระยะยาว

1.2 แนวคิดที่สำคัญของสัมพันธภาพในครอบครัว การวิจัยวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ ทำการศึกษาแนวคิดที่สำคัญของสัมพันธภาพในครอบครัวที่สำคัญ คือ

1.2.1 แนวคิดสัมพันธภาพในครอบครัวของ Sherry and Sinha (1978) ได้เสนอแนวคิดเรื่องสัมพันธภาพในครอบครัว และพัฒนา Family Relationship Inventory : (FRI-ss) ที่สำรวจสัมพันธภาพของบิดามารดาและบุตร ซึ่งสะท้อนคุณภาพของความสัมพันธเชิงอารมณ์ พฤติกรรมในครอบครัว และความมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางจิตสังคมของบุตรด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1) ทักษะการยอมรับของสมาชิกในครอบครัว (Attitudes Acceptance) หมายถึง การที่บิดามารดายอมรับบุตร การให้อิสระ และให้บุตรได้เป็นส่วนหนึ่งในการรับผิดชอบในครอบครัว

2) การดูแลเอาใจใส่ (Concentration) หมายถึง การที่บิดามารดาเลี้ยงดูแลเอาใจใส่บุตรแบบเข้มงวด และการตั้งเป้าหมายที่ไม่ตรงกับความต้องการของบุตร

3) การหลีกเลี่ยง (Avoidance) หมายถึง ลักษณะนิสัยของผู้ปกครองที่ละเลยหรือปฏิเสธการเลี้ยงดูบุตร

ในปี ค.ศ. 2013 Sharma พัฒนาแบบวัด Family Relationship Inventory มาใช้ในงานวิจัยรูปแบบความสัมพันธ์ในครอบครัวและสุขภาพจิตในวัยรุ่น จากการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพครอบครัวมีความสัมพันธ์กับสุขภาพจิตของวัยรุ่น ทั้งในด้านทักษะการยอมรับ

การดูแลเอาใจใส่ หรือการหลีกเลี่ยง รวมถึงทำให้เห็นว่าสัมพันธ์ภาพของบิดาหรือมารดาต่อ บุตรชายและบุตรสาวมีความแตกต่างกัน

นอกจากนี้ยังมีแนวคิดที่เกี่ยวกับสัมพันธ์ภาพครอบครัวในรูปแบบของการปฏิบัติ หน้าที่ของครอบครัว ดังนี้

1.2.2 แนวคิดของ Epstein, Bishop and Levin (1978) สร้างรูปแบบของการปฏิบัติ หน้าที่ของครอบครัว (McMaster Model Of Family Functioning) มองครอบครัวเป็นระบบเปิด (Open System) ซึ่งประกอบด้วยระบบย่อย คือ ระบบญาติพี่น้อง (Sibling Subsystem) ระบบเพศ (Gender) นอกจากนี้ครอบครัวยังมีความสัมพันธ์กับระบบภายนอกอื่นๆ เช่น ระบบชุมชน โรงเรียน เป็นต้น ตามรูปแบบของแมคมาสเตอร์ (McMaster Model) ซึ่งเป็นการประเมินการปฏิบัติหน้าที่ ของครอบครัวในด้านที่เป็นสาเหตุของปัญหาสุขภาพจิต และมุ่งเน้นถึงการปฏิบัติหน้าที่ในปัจจุบัน ของครอบครัว (Epstein, Bishop, Ryan, Miller & Kietner 1993)

1.3 องค์ประกอบของสัมพันธ์ภาพในครอบครัว

Sherry and Sinha (1978) ได้ให้ความมององค์ประกอบของสัมพันธ์ภาพครอบครัว ที่ส่งผลต่อลักษณะสัมพันธ์ภาพของแต่ละครอบครัวให้เกิดความแตกต่างกัน โดยมี 3 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1) ทักษะการยอมรับจากสมาชิกในครอบครัว (Attitudes Acceptance) หมายถึง การที่บิดามารดาเปิดโอกาสให้บุตรมีความเป็นอิสระทางความคิด การยอมรับในความแตกต่าง และสนับสนุนให้บุตรมีบทบาทร่วมรับผิดชอบในชีวิตครอบครัว

2) การดูแลเอาใจใส่ (Concentration) หมายถึง การที่บิดามารดาให้ความใส่ใจต่อ บุตรมากเกินไปกลายเป็นการควบคุม เช่น การวางแผนชีวิตแทนบุตร โดยไม่รับฟังสิ่งที่บุตรต้องการ หรือไม่เปิดโอกาสให้บุตรเลือกทางเดินของตนเอง

3) การหลีกเลี่ยง (Avoidance) หมายถึง การที่บิดามารดาไม่ทำที่เฉยเมยต่อ ความรู้สึกและความต้องการของบุตร ขาดการดูแลเอาใจใส่ทั้งทางร่างกายและอารมณ์ ทำให้บุตร รู้สึกถูกทอดทิ้ง ไม่เป็นที่ยอมรับ และขาดความมั่นใจว่าตนเองมีคุณค่าในครอบครัว

Epstein et al. (1978) แบ่งองค์ประกอบของการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกครอบครัว เป็น 6 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 การแก้ไขปัญหา (Problem Solving) เป็นกลไกสำคัญอย่างยิ่งในการ ดำเนินชีวิตร่วมกันของครอบครัว ซึ่งแต่ละมีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็นบทบาท ความสัมพันธ์ หรือวิธีรับมือกับปัญหาในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่เกิดความ ขัดแย้งหรือความเปลี่ยนแปลง ความสามารถในการแก้ไขปัญหาและทักษะการเผชิญกับปัญหาของ

ครอบครัวจึงมีความสำคัญ ครอบครัวที่สมาชิกสามารถทำหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมจะมีแนวทางจัดการปัญหา แก้ไขได้ทันเวลา ทำให้ไม่กลายเป็นปัญหาเรื้อรัง แต่เป็นเพียงเรื่องที่สามารถจัดการได้ ตรงกันข้ามครอบครัวที่มีการทำหน้าที่ที่ไม่ชัดเจนหรือไม่เหมาะสม มักรับมือกับปัญหาแบบไร้ทิศทาง ไม่มีระบบในการจัดการ ทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ได้รับการแก้ไขอย่างแท้จริง และสะสมจนกลายเป็นปัญหาซ้ำซ้อนเรื้อรัง

ด้านที่ 2 การสื่อสาร (Communication) เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันและกันของสมาชิกในครอบครัว รูปแบบแมคมาสเตอร์ (McMaster Model) เน้นการสื่อสารแบบใช้คำพูด (Verbal Communication) หรือเป็นการสื่อสารที่ไม่ใช่ต้องการคำพูด (Nonverbal Communication) (Epstein et al., 1978) ซึ่งรูปแบบการสื่อสารแบ่งได้ 3 ประเภท ดังนี้

- 1) การสื่อสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับกิจวัตรประจำวันหรือวัตถุ
- 2) การสื่อสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับอารมณ์ความรู้สึก
- 3) การสื่อสารเกี่ยวกับทัศนคติ หรือความคิดเห็นในบางเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับกิจวัตรประจำวันของครอบครัวและอารมณ์ความรู้สึก การสื่อสารสามารถพิจารณา 2 ลักษณะ คือ
 - 3.1) เนื้อหา การสื่อสารที่ดี เนื้อหาที่สื่อสารต้องชัดเจน ไม่คลุมเครือหรือไม่เป็นเนื้อหาที่ไม่สามารถจับใจความอะไรได้
 - 3.2) จุดหมายปลายทางของการสื่อสารที่ดี จะต้องให้ตรงกับบุคคลที่ต้องการจะสื่อสารด้วยครอบครัวที่มีการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกครอบครัวที่มีประสิทธิภาพ จะต้องมีการสื่อสารที่ชัดเจน ทั้งเนื้อหา และจุดหมายปลายทาง นอกจากนั้นครอบครัวแต่ละครอบครัวยังมีความสามารถในการสื่อสารแตกต่างกันจึงส่งผลให้แต่ละครอบครัวมีสภาพปัญหาที่เกิดจากการสื่อสารแตกต่างกันจึงส่งผลให้แต่ละครอบครัวมีสภาพปัญหาที่เกิดจากการสื่อสารที่แตกต่างกัน

ด้านที่ 3 บทบาท (Roles)

- 1) พฤติกรรมที่สมาชิกครอบครัวปฏิบัติต่อกันและกัน เพื่อให้ครอบครัวดำรงอยู่ได้อย่างปกติสุข (Epstein et al., 1978)
- 2) การจัดหาปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นให้แก่สมาชิกครอบครัว (Provision of Resources)
- 3) การเลี้ยงดูและให้การประคับประคองแก่สมาชิกครอบครัว (Nurturance and Support)
- 4) การตอบสนองความต้องการทางเพศระหว่างคู่สมรส (Sexual Gratification of Marital)

5) การพัฒนาทักษะต่างๆ ให้แก่สมาชิกครอบครัว (Life Skills Development) เช่น การช่วยเหลือให้สมาชิกในครอบครัวมีทักษะในการเข้าสังคม หรือการเริ่มทำงาน เป็นต้น

6) การจัดการระบบภายในครอบครัว และการดำรงไว้ซึ่งสิ่งที่กำหนดร่วมกัน ในครอบครัว (Systems Management and Maintenance) เช่น การตัดสินใจในปัญหาต่างๆ การกำหนดกฎระเบียบภายในครอบครัว (Partners)

ด้านที่ 4 การตอบสนองทางอารมณ์ (Affective Responsiveness) การที่สมาชิกในครอบครัวมีความสามารถในการที่จะตอบสนองทางอารมณ์ต่อบุคคล สิ่งแวดล้อม หรือสิ่งอื่นที่มา กระตุ้นอย่างเหมาะสม อาจเป็นทั้งอารมณ์รัก อารมณ์สุข อารมณ์ยินดี หรือเป็นอารมณ์ในสภาวะที่ไม่ปกติ เช่น กลัว โกรธ เศร้า เสียใจ ผิดหวัง ดังนั้น การให้การปรึกษาครอบครัวต้องประเมิน การตอบสนองทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม แต่อย่างไรการพิจารณาเรื่องการตอบสนองทางอารมณ์ ของครอบครัวต้องคำนึงถึงความแตกต่างของวัฒนธรรมด้วย

ด้านที่ 5 ความผูกพันทางอารมณ์ (Affective Involvement) เป็นความรู้สึก ที่สมาชิกในครอบครัวแสดงออกถึงความห่วงใย ความผูกพัน ความสนใจซึ่งกันและกัน ซึ่ง Epstein et al. (1993) แบ่งระดับความผูกพันทางอารมณ์ ดังนี้

1) สมาชิกในครอบครัวแต่ละคนขาดความผูกพันซึ่งกันและกัน (Lack of Involvement) โดยสมาชิกในครอบครัวไม่สนใจใยดีซึ่งกันและกันเลย เพียงแต่อาศัยอยู่ร่วมกัน เดียวกันเท่านั้น

2) สมาชิกในครอบครัวที่มีผูกพันกัน โดยมีความรู้สึกโดยมีความรู้สึกผูกพัน กันเพียงเล็กน้อย (Involvement of Feelings) โดยสมาชิกในครอบครัวมีความสนใจซึ่งกันและกันบ้าง แต่ความรู้สึกทางอารมณ์และความห่วงใยความเป็นอยู่ของอีกฝ่ายหนึ่งมีเพียงเล็กน้อย หรือแทบไม่มี และส่วนใหญ่เป็นไปตามหน้าที่

3) สมาชิกในครอบครัวสนใจแต่ตนเอง (Narcissistic Involvement) โดยการ แสดงความสนใจที่สมาชิกในครอบครัวต่ออีกฝ่ายหนึ่งนั้นทำไปเพื่อก็เพียงเพื่อตนเอง (Egocentric) เพื่อให้ตนเองดูดี เสริมสร้างคุณค่าให้ตนเอง ไม่ให้ความสนใจหรือความผูกพันกันต่ออีกฝ่ายหนึ่ง อย่างจริงจัง

4) สมาชิกในครอบครัวมีความผูกพันกันอย่างแท้จริง (Empathic Involvement) สมาชิกในครอบครัวจะให้ความผูกพันต่ออีกฝ่ายหนึ่งอย่างแท้จริง

5) สมาชิกในครอบครัวมีความผูกพันกันจนเปรียบเสมือนเป็นบุคคลเดียวกัน (Symbiotic Involvement) สมาชิกในครอบครัวจะมีความผูกพันแน่นแฟ้นจนเหมือนกับทั้งคู่เป็น บุคคลเดียวกันและขอบเขตของความเป็นบุคคลของแต่ละคน (Personal Boundary) นั้น ไม่มีเลย

ถ้าสมาชิกในครอบครัวมีการแสดงออกถึงความผูกพันกันมากเกินไปหรือน้อยเกินไปจะส่งผลให้ครอบครัวนั้นมีการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกครอบครัวที่ไม่มีประสิทธิภาพ จนกระทั่งเป็นครอบครัวมีปัญหาในที่สุด

ด้านที่ 6 การควบคุมพฤติกรรม (Behavior Control) วิธีการในการบริหารจัดการพฤติกรรมสมาชิกในครอบครัวให้อยู่ในขอบเขตการควบคุมความประพฤติในครอบครัวแบ่งได้เป็น 4 ลักษณะ คือ

1) การควบคุมพฤติกรรมแบบเข้มงวดกวดขัน (Rigid Behavior Control) เป็นการควบคุมพฤติกรรมภายในครอบครัว โดยกำหนดหน้าที่ที่แน่นอน สมาชิกครอบครัวจะต้องรู้หน้าที่ของตนเอง แต่ถ้าเข้มงวดเกินไป อาจเป็นต้นเหตุให้เกิดการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในครอบครัว การมีพฤติกรรมแบบดื้อเงียบ หรือการแสดงออกความไม่พอใจหรือความโกรธที่มุ่งไปสู่บุคคลภายในและภายนอกครอบครัว

2) การควบคุมพฤติกรรมแบบยืดหยุ่น (Flexible Behavior Control) ครอบครัวมีการกำหนดกฎระเบียบสำหรับสมาชิกในครอบครัว แต่ก็มี ความยืดหยุ่นพอประมาณ มีการปรับเปลี่ยนกฎภายในครอบครัวได้ตามความเหมาะสม การควบคุมพฤติกรรมในลักษณะนี้เป็นลักษณะที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพที่สุด เพราะสมาชิกในครอบครัวจะมีความเข้าใจให้การสนับสนุน ทำให้สมาชิกครอบครัวเต็มใจร่วมมือกันปฏิบัติตามกฎของครอบครัวที่ตั้งไว้

3) การควบคุมพฤติกรรมแบบปล่อยปละละเลย (Laissez - Faire Behavior Control) การที่ครอบครัวไม่ได้มีการกำหนดทิศทางที่แน่นอนว่า สมาชิกในครอบครัวประพฤติปฏิบัติอย่างไรไม่มีการชี้แนะ ไม่มีการตัดสิน จากสมาชิกในครอบครัวอื่น ลักษณะการควบคุมพฤติกรรมแบบนี้สมาชิกในครอบครัวจะทำอะไรก็ได้ตามใจชอบ ครอบครัวแบบนี้จะปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่มีประสิทธิภาพ และมีปัญหาในครอบครัวเป็นอย่างมาก

4) การควบคุมพฤติกรรมแบบยุ่งเหยิง สับสน วุ่นวาย ไร้ระเบียบ (Chaotic Behavior Control) เป็นการที่ครอบครัวมีการควบคุมพฤติกรรมสมาชิกในครอบครัวในรูปแบบที่แน่นอนในบางครั้งเข้มงวด บางครั้งยืดหยุ่น การควบคุมความประพฤติแบบนี้เป็นแบบที่ทำให้ครอบครัวมีการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่เหมาะสมที่สุดในทั้ง 4 แบบ

Crandall (1980 อ้างถึงใน จารุวรรณ ณะสุข, 2560) สัมพันธภาพในครอบครัวเป็นความสัมพันธ์แบบปฐมภูมิ เป็นปัจจัยภายในครอบครัวที่มีความสำคัญ ดังต่อไปนี้

1) **จำนวนของบทบาทหรือการแสดงบทบาทของสมาชิก (Number of Role)** เป็นการแสดงลักษณะพฤติกรรมภายในครอบครัว ที่มีความสัมพันธ์กันหลายบทบาท เช่น การแสดงบทบาทของบิดา มารดา ที่เป็นทั้งผู้สั่งสอน ผู้ดูแล รวมทั้งการช่วยเหลือเกื้อกูล สมาชิกใน

ครอบครัวให้มีการปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในหลายๆ ด้าน ส่งผลให้เกิดความเข้าใจ ได้เรียนรู้ค่านิยม ความเชื่อถือตลอดจนบุคลิกที่แท้จริงของกันและกัน

2) การสื่อสารในครอบครัว (Communication) ความสัมพันธ์ในกลุ่มปฐมนุญมิเป็นการสื่อสารแบบเปิด ที่มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างอิสระและกว้างขวาง

3) การแสดงออกทางอารมณ์ (Emotion) ความสัมพันธ์ในกลุ่มปฐมนุญมิหรือในครอบครัว เป็นการแสดงออกถึงความรัก ความเข้าใจระหว่างสมาชิกในครอบครัว ซึ่งก่อให้เกิดความผูกพัน รักใคร่ และความอบอุ่นในครอบครัว หรือการแสดงออกถึงความขัดแย้ง ความโกรธก็ได้

4) การถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึก (Transferability) ความสัมพันธ์แบบปฐมนุญมิที่ก่อรูปขึ้นเฉพาะกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น ไม่สามารถจะถ่ายทอดไปสู่บุคคลอื่นได้ง่ายๆ เป็นการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลเป็นรายๆ ไป ซึ่งเป็นความผูกพันเฉพาะเจาะจง ยากที่จะเปลี่ยนแปลงได้

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่าองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยในการเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัว ประกอบด้วยการที่บิดามารดามีทัศนคติการยอมรับบุตร มีการดูแลเอาใจใส่อย่างเหมาะสม ให้บุตรได้มีอิสระในการคิด การตัดสินใจด้วยตนเอง

1.4 ลักษณะของสัมพันธภาพภาพในครอบครัว (Friedman 1986 อ้างถึงใน จารุวรรณ ษณะสุข, 2560) เพื่อใช้เป็นแนวในการประเมินสัมพันธภาพในครอบครัว ดังนี้

1) สัมพันธภาพที่เสริมกัน (Complementary Relationships) มีลักษณะพฤติกรรมตรงข้ามกันกล่าวคือ เมื่อบุคคลหนึ่งเป็นผู้ดำเนินการจัดการปัญหาต่างๆ อีกบุคคลหนึ่งจะเป็นผู้ตามเป็นผลให้มีการยอมรับ และมีความสุขในความแตกต่างของกันและกัน ทำให้สัมพันธภาพชนิดนี้เกิดผลในทางบวก แต่มีข้อเสียคืออาจทำให้เพิ่มความเข้มงวดเคร่งครัด และมีระเบียบมากขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของบุคคลทั้งคู่ได้ ดังนั้น จะต้องแสดงบทบาทให้เหมาะสม ถ้าหากบุคคลหนึ่งไม่ยอมรับการกระทำของอีกบุคคลจะทำให้สัมพันธภาพนั้นจบลงได้

2) สัมพันธภาพที่สมมูลกัน (Symmetrical Relationships) มีการแลกเปลี่ยนข่าวสาร และพฤติกรรม ตลอดจนร่วมกันตัดสินใจในการจัดการปัญหาต่างๆ ก่อให้เกิดการยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน มีอิสระในการคิดและตัดสินใจ แต่อาจเกิดการแข่งขันทำให้ปัญหาขัดแย้งตามมาได้ จึงควรพยายามเพิ่มความใกล้ชิดและความรักให้แก่กันและกัน

3) สัมพันธภาพที่ขนานกัน (Parallel Relationships) มีความยืดหยุ่นปรับให้เข้ากับสถานการณ์และความสามารถของแต่ละบุคคล

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่าลักษณะของสัมพันธภาพภาพในครอบครัว สะท้อนถึงวิธีที่สมาชิกในครอบครัวมีปฏิสัมพันธ์และตอบสนองต่อกัน ซึ่งมีความหลากหลายและสามารถ

ปรับเปลี่ยนไปตามบทบาท หน้าที่ และสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน หากสมาชิกมีความเข้าใจ ยอมรับ และสนับสนุนกันอย่างเหมาะสม ย่อมส่งผลให้เกิดความรู้สึกมั่นคง ปลอดภัย และอบอุ่นใน ครอบครัว แต่หากความสัมพันธ์ขาดการสื่อสาร ขาดความใกล้ชิด หรือเต็มไปด้วยความขัดแย้ง ข้ำซาก ก็อาจกลายเป็นต้นตอของปัญหาทางอารมณ์ พฤติกรรม และสุขภาพในระยะยาวของสมาชิก แต่ละคนได้

1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพในครอบครัว ผู้วิจัยได้ทำการสืบค้นเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพในครอบครัวทั้งใน ไทยและต่างประเทศ มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

พชรพรรณ จิริงนิมิตสกุล และธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน (2563) พบว่า สัมพันธภาพใน ครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผาสุกทางใจของนักเรียนมัธยมปลาย ความฉลาดทาง จริยธรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผาสุกทางใจของนักเรียนมัธยมปลาย และการเผชิญ ความเครียดมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผาสุกทางใจของนักเรียนมัธยมปลาย ซึ่งทั้งหมดเป็น ปัจจัยที่เสริมสร้างจิตใจให้มั่นคง

ปาล ศรีจันดาริ และรังสรรค์ โฉมยา (2564) พบว่า องค์ประกอบเชิงยืนยันความผูกพัน ในครอบครัวของวัยรุ่น ประกอบด้วย ความเข้าใจซึ่งกันและกัน สัมพันธภาพในครอบครัว กิจกรรม ร่วมกัน การเผชิญปัญหา การเคารพตนเอง เอกลักษณ์แห่งตน และวินัยครอบครัว

Panchal and Vasudha (2020) พบว่า เด็กที่ได้รับการยอมรับจากผู้ปกครอง มีความรู้สึกโดดเดี่ยวน้อยกว่าเด็กที่เลี้ยงดูแบบเข้มงวดและเลี้ยงดูถูกละเลย สาเหตุของความรู้สึกโดด เดี่ยวคือการขาดติดต่อสื่อสารและขาดการสนับสนุนจากครอบครัว แต่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพ แบบใกล้ชิด เมื่อบุตรโตขึ้นเป็นส่วนสำคัญในการปรับตัวให้ไม่รู้สึกโดดเดี่ยว

Chiang, Chen, and Wu (2023) พบว่า ในวันที่สมาชิกครอบครัวมีความเข้าใจและ ใกล้ชิดกันมากขึ้น วัยรุ่นจะรู้สึกพึงพอใจและมีความสุขมากขึ้น ขณะที่ความขัดแย้ง เพียงเล็กน้อย ก็สามารถลดความสุขในชีวิตประจำวันของวัยรุ่นได้ โดยเฉพาะในกลุ่มที่จัดการอารมณ์ได้ไม่ดี

Zhang and Yang (2025) พบว่า ความคาดหวังในระดับเหมาะสมที่ไม่กดดันเกินไป และ มีความสัมพันธ์ที่เปิดใจและอบอุ่น มีส่วนช่วยให้วัยรุ่นมีความสุขและรู้สึกมั่นคงทั้งต่อตนเอง และครอบครัว

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวสรุปได้ว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพ ในครอบครัว มีการอธิบายถึงรูปแบบของครอบครัวที่ส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว เช่น การยอมรับจากผู้ปกครอง ความผาสุกในครอบครัว และรูปแบบของสัมพันธภาพที่ไม่ดีใน

ครอบครัว ระดับความคาดหวังที่มากเกินไปเกิดความขัดแย้งกันในครอบครัว ส่งผลให้บุตรมีการใช้พฤติกรรมที่รุนแรง เสี่ยงต่อการทำผิด

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่อง ผู้วิจัยจึงได้ทำการสืบค้นและทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่อง มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.1 ความหมายของการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่อง

เพียวรีนรวย (2562) ได้กล่าวถึงความหมายของการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่อง หมายถึง กระบวนการที่มุ่งเน้นประสบการณ์ในชีวิตของบุคคล การเล่าเรื่องจะช่วยให้บุคคลสามารถถ่ายทอดเรื่องราวของตนเอง ออกมาเพื่อนำไปสู่การสร้างเรื่องราวใหม่มาแทนที่เรื่องราวเดิมที่ยังคงติดค้างอยู่โดยผู้ให้การปรึกษา มีหน้าที่ในการช่วยเหลือผู้รับการปรึกษาให้สามารถถ่ายทอดเรื่องราวออกมาได้อย่างครบถ้วน และส่งเสริมให้บุคคลสามารถพิจารณาตนเองเพื่อการค้นพบตนเองและแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง จากเรื่องราวใหม่ที่สร้างขึ้น

เทอดพงษ์ แดงไทย, เพ็ญญา กุลนาคด และประชา อินัง (2564) ได้ให้ความหมายของการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่อง หมายถึง การให้การช่วยเหลือผู้รับการปรึกษาได้ทำความเข้าใจและระบายปัญหาออกมาสู่ภายนอกอย่างครบถ้วน ผ่านการลำดับเหตุการณ์ การอุปมาอุปมัย การตั้งชื่อให้กับปัญหา เพื่อให้ผู้รับการปรึกษา เพื่อให้ผู้รับการปรึกษามองเห็นจุดยืนที่ตนเองมีต่อปัญหาและค้นหาทางเลือกใหม่

White and Epston (1990) ได้กล่าวถึงความหมายของการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่อง ว่าการเล่าเรื่องเป็นแนวทางการปรึกษาที่ช่วยให้บุคคลเข้าถึงแก่นเรื่องราวของตัวเองหรือครอบครัวได้เป็นอย่างดี ซึ่งการลำดับเหตุการณ์ต่างๆ จะทำให้รู้ถึงสาเหตุของปัญหาว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร โดยผ่านการเล่าเรื่องของบุคคลนั้นๆ เป็นการบรรยายถึงการสนทนาที่มีจุดประสงค์คือการเล่าเรื่องเหล่านั้นขึ้นมาใหม่อีกครั้ง ดังนั้น แก่นโครงเรื่องของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกันไป การเล่าเรื่อง (Narrative) จะช่วยให้ผู้รับการปรึกษามองเห็นแนวทางใหม่ๆ ที่จะนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ต่อไป

Goldenberg (2008 อ้างถึงใน วันัญญา แก้วแก้วปาน, 2561) กล่าวว่าการศึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่อง เป็นการเล่าเรื่องที่นำมาใช้ในการปรึกษา เพื่อช่วยให้ได้เข้าถึงแก่นในเรื่องราวของแต่ละบุคคล ผ่านการเล่าเรื่องจากประสบการณ์ในชีวิตของบุคคลนั้นทำให้รู้ถึงสาเหตุของปัญหาว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร ซึ่งปัญหาที่ล้มเหลวเกิดจากความเชื่อ ข้ออ้างความไม่มั่นใจของ

บุคคล ท้ายที่สุดแล้วบุคคลจะสร้างเรื่องราวใหม่ที่เป็นไปได้จริงขึ้นมาทดแทนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ให้เป็นเรื่องราวในแง่บวกที่ดี เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากประสบการณ์ที่ได้ตระหนักและบอกเล่าให้ผู้ให้การปรึกษารับรู้ เรื่องราวที่เกิดขึ้นแตกต่างไปแล้วแต่ละบุคคลในเหตุการณ์เดียวกันอาจมีความหมายแตกต่างกันขึ้น ซึ่งขึ้นอยู่กับ การแปลความหมายของแต่ละบุคคล การแปลความจึงเป็นตัวบอกถึงสาเหตุที่แท้จริงของแต่ละเรื่องราวได้เป็นอย่างดี

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่อง ช่วยให้ผู้รับการปรึกษาเล่าเรื่องของตนเองออกมา โดยที่ผู้วิจัยเป็นผู้ที่เอื้ออำนวยให้ผู้รับการปรึกษาได้เล่าเรื่องราว ผ่านเทคนิคต่างๆจากทฤษฎีเล่าเรื่อง ให้ผู้รับการปรึกษามีความเข้าใจในตนเองมากขึ้น ภายหลังจากการเล่าเรื่องจะทำให้ผู้รับการปรึกษารู้สึกสบายใจขึ้น และสามารถปรับแต่งเรื่องให้เป็นไปในทางที่ผู้รับการปรึกษาต้องการ แต่ต้องอยู่ในพื้นฐานของความเป็นจริง

2.2 แนวคิดที่สำคัญของการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่อง

การบำบัดแบบเล่าเรื่องกำเนิดขึ้นมาครั้งแรกในทศวรรษที่ 1970 และ 1980 โดยนักบำบัดชาวออสเตรเลียและชาวนิวซีแลนด์ White และ Epston ต่อมาผลงานของนักบำบัดทั้งสองเป็นที่นิยมแพร่หลายในทวีปอเมริกาเหนือ โดยทั้งสองท่านมีผลงานเด่นเป็นหนังสือที่ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1990 เรื่อง Narrative Means to Therapeutic Ends และยังคงตามมาด้วยหนังสือและบทความอีกมากมาย ที่เป็นการอธิบายการใช้การบำบัดแบบเรื่องเล่าในกรณีผู้ป่วยด้วยอาการที่อยากจะรักษา อาทิ ผู้ป่วยโรคกลัวอ้วน (Anorexia) ผู้ป่วยโรคสมาธิสั้น (Attention Deficit Hyperactivity Disorder หรือที่เรียกย่อว่า ADHD) ผู้ป่วยจิตเภท (Schizophrenia) และผู้ป่วยโรคอื่นๆ ช่วงทศวรรษที่ 80 ซึ่งมีผลงานที่ตีพิมพ์เผยแพร่และได้รับการแปลอย่างกว้างขวาง เช่น Narrative Means to Therapeutic Ends ซึ่งร่วมกันพัฒนา กับ Epston ในปี 1990 และ Maps of Narrative Practice ในปี 2007 โดยผลงานด้านวิชาการมีทิศทางที่เกี่ยวข้องกับการนำพาปัญหาของบุคคลออกสู่ภายนอก โดยมีความสำคัญคือ "The Person Is Not The Problem; The Problem Is The Problem" หรือ "คนไม่ใช่ปัญหา ปัญหาคือปัญหา" ซึ่งเป็นแนวคิดสำคัญของการนำไปสู่การปรึกษาของทฤษฎีการเล่าเรื่อง (White & Epston, 1990)

การให้การปรึกษาทฤษฎีเล่าเรื่องมุ่งเน้นที่การแสดงออกของบุคคลในการเล่าประสบการณ์ชีวิตของตนเอง ซึ่งการเล่าเรื่องราวต่างๆ อาจได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมหรือสังคมรอบตัว ซึ่งจะมีการแปลความหมาย หรือให้ความหมายต่อสิ่งต่างๆ ตามประสบการณ์ของตน และการตีความนั้นจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพียงใด ขึ้นอยู่กับว่าบุคคลนั้นมีประสบการณ์เดิมเพื่อเชื่อมโยงในการตีความให้เหมาะสมเพียงใด การแสดงออกที่บอกเล่าเรื่องราวประสบการณ์ของบุคคล มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงชีวิตของบุคคล และนำไปสู่แบบแผนการดำเนินชีวิต โดยการให้

ความหมายหรือตีความหมายประสบการณ์ของบุคคลมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น โดยมีหลักการสำคัญ ดังนี้

1) การกระทำที่เป็นการตีความหมายทุกอย่าง จำเป็นต้องอาศัยกรอบแนวคิดที่มีจุดยืนอยู่ที่ประสบการณ์ของบุคคลที่อยู่ในลักษณะเดียวกันกับบุคคลที่อยู่ในลักษณะเดียวกันกับบุคคลที่เล่าเรื่อง ตลอดจนต้องอาศัยกรอบแนวความคิดที่เป็นการนำเหตุการณ์เฉพาะในชีวิตของบุคคลหนึ่งไปเชื่อมโยงสัมพันธ์กับเหตุการณ์ชีวิตของผู้อื่น

2) ประสบการณ์ชีวิตของบุคคลจะปรากฏขึ้นในลักษณะเป็นเส้นตรง (Linearity) ที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตบุคคลนั้น ได้เกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่ง ของช่วงประสบการณ์ชีวิตอันยาวนานของบุคคล โดยบุคคลไม่สามารถจะเปลี่ยนแปลงการดำรงอยู่ใน แต่ละช่วงเวลาของชีวิตของบุคคลนั้น ๆ ได้

3) บุคคลแต่ละคนจะใช้ชีวิตอยู่กับการให้ความหมายที่หลากหลาย โดยการสร้างความหมายมีความ สอดคล้องและร่วมความหมายเดียวกันกับความหมายของบุคคลอื่นๆ ที่บุคคลนั้นดำรงชีวิตอยู่ร่วมด้วย

4) การให้ความหมายของประสบการณ์ในระยะแรก อาจคลุมเครือไม่ชัดเจนและมีการเจรจาต่อรอง ขึ้นอยู่กับกระบวนการที่แต่ละบุคคลให้ความหมาย

โครงสร้างของเรื่องเล่าช่วยสร้างกรอบแนวความคิด ให้กับบุคคลการดำเนินชีวิตของตน และจากกรอบแนวความคิดนี้ บุคคลแต่ละคนจะเชื่อมโยงเหตุการณ์ชีวิตของตนอย่างไล่เรียงเป็นลำดับเหตุการณ์และเป็นไปตามประเด็นเรื่องเฉพาะในแต่ละเรื่องของตน ในโครงสร้างของเรื่องเล่า การอธิบายเหตุผลแบบไล่เรียงเป็นเส้นตรง (Linear causality) เป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่อย่างโดดเด่น กล่าวคือ เหตุการณ์หนึ่งจะเป็น พื้นฐานของการนำไปสู่เหตุการณ์อื่นๆ ไล่เรียงกันไปเสมอ (เพ็ญญา กุลนภาดล, 2558)

2.3 ลักษณะของการศึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่อง ประกอบด้วย 3 ส่วนเวลาที่มีความต่อเนื่องกัน คือ ช่วงเริ่มต้น ช่วงกลาง และตอนจบ ซึ่งเหตุการณ์ในแต่ละช่วงเวลา อาจเป็นการเล่าที่ไม่ประติดประต่อกัน แต่ผู้ให้การศึกษาต้องตีความ วิเคราะห์ความเชื่อมโยงในเหตุการณ์ หรือสิ่งที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นๆ โดยยึดตัวผู้เล่าเป็นศูนย์กลางในการวิเคราะห์ การสะท้อนความรู้สึกที่ปรากฏจากการเล่าเรื่อง (Bruner, 1990 อ้างถึงใน เพ็ญญา กุลนภาดล, 2558)

การสร้างสัมพันธภาพนั้นเป็นทักษะที่สำคัญมากในการศึกษาทฤษฎีเล่าเรื่องการประสบความสำเร็จในการเล่าเรื่องอยู่บนพื้นฐานของสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ให้การศึกษาและผู้รับการปรึกษา ความเชื่อใจ ความไว้วางใจ จึงมีความสำคัญมากในการเล่าเรื่อง

องค์ประกอบพื้นฐาน (Common Elements) ของการปรึกษาทฤษฎีเล่าเรื่อง มีองค์ประกอบพื้นฐาน 5 ประการ ดังนี้ (Goldenberg, 2008 อ้างถึงใน เพ็ญภา กลุณภาค, 2558)

1) การปรึกษาทฤษฎีเล่าเรื่อง มีข้อสันนิษฐานเบื้องต้นว่า เล่าเรื่องหรือเรื่องราวของบุคคลเป็นสิ่งที่ปรับแต่งอัตลักษณ์ของบุคคล เมื่อบุคคลมีการประเมินผลกระทบหรือมองว่าปัญหานั้นมีอิทธิพลในลักษณะที่เป็นเรื่องราวที่กำลังครอบงำชีวิตของตนเอง

2) ผู้ให้การปรึกษาและผู้รับการปรึกษา เป็นผู้ร่วมกันเรียบเรียงเรื่องราวใหม่ (Co-Author) จากเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่ผู้รับการปรึกษาเล่าออกมา

3) การปรึกษาทฤษฎีเล่าเรื่อง ผู้ให้การปรึกษาจะเน้นย้ำให้ผู้รับการปรึกษานำปัญหาออกสู่ภายนอก (Externalizing) เช่นให้ผู้รับการปรึกษากำหนดชื่อปัญหา เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาจะสามารถประเมินผลกระทบของปัญหาที่มีต่อชีวิต รวมถึงจะทำให้บุคคลสามารถเรียนรู้ได้ว่าอิทธิพลเหล่านั้น ส่งผลต่อชีวิตของบุคคลอย่างไร และสามารถประเมินผลได้ว่าบุคคลจะกำหนดจุดยืนต่อปัญหาอย่างไร ตลอดจนให้ผู้รับการปรึกษาสามารถเลือกวิธีการที่เหมาะสมกับตัวเองและเหมาะสมกับปัญหานั้น

4) การปรึกษาทฤษฎีเล่าเรื่อง ตระหนักถึงผลกระทบจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจในบทสนทนาเชิงการปรึกษา ซึ่งผู้ให้การปรึกษาต้องมีความตระหนักในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้รับการปรึกษา เพื่อมุ่งจัดผลกระทบทางลบที่มาจากความเชื่อของผู้ให้การปรึกษา

2.4 เทคนิคของการให้การปรึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่อง

1) **เทคนิคบทสนทนาที่เน้นการนำปัญหาออกสู่ภายนอก (Externalizing Conversations)** แนวคิดมาจากพื้นฐานการมองว่า “ปัญหาก็คือปัญหา บุคคลไม่ใช่ปัญหา” การใช้บทสนทนาที่เน้นการนำปัญหาออกสู่ ภายนอก ประกอบไปด้วยชุดคำถามสำคัญ ได้แก่

1.1) การตั้งคำถามในแนวการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ใกล้ตัวของผู้รับการปรึกษากับค่านิยมความหมายของปัญหา

1.2) การตั้งคำถามเกี่ยวกับการกำหนดแผนที่แสดงผลกระทบของกิจกรรมของปัญหาที่มีต่อผู้รับการปรึกษา

1.3) การตั้งคำถามเกี่ยวกับการประเมินผลกระทบของกิจกรรมปัญหาที่มีผลต่อผู้รับการปรึกษา

1.4) การตั้งคำถามเกี่ยวกับการให้เหตุผลความถูกต้องต่อการประเมินผลข้างต้น

2) **เทคนิคบทสนทนาที่เน้นการแต่งเรื่องขึ้นใหม่ (Re-Authored Conversations)** บทสนทนาที่เน้นการ แต่งเรื่องใหม่ มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีด้านวรรณกรรมของ Jerome Bruner อันเป็นทฤษฎีเกี่ยวกับการอุปมาอุปไมยเรื่องเล่า (Narrative Metaphor) ซึ่งจำแนกแยกแยะเรื่องราว

ออกเป็นสองทัศนภาพ (Landscapes) ได้แก่ ทัศนภาพการกระทำ หมายถึง เรื่องราวที่เป็นรูปธรรมของเรื่อง ลำดับของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในเค้าโครงเรื่อง และประเด็นสำคัญๆ ในเรื่องส่วนทัศนภาพแห่งจิตสำนึกของตัวละครในเรื่องและการสะท้อนของจิตสำนึกที่มีต่อเหตุการณ์ในทัศนภาพแห่งการกระทำ เป็นสิ่งที่รับรู้หรือไม่รับรู้ในการกระทำ หรือเป็นสิ่งที่รู้สึกไม่รู้สึกในการกระทำ จากประเด็นที่ผู้รับการปรึกษาได้ประสบอยู่มักเกี่ยวกับความพ่ายแพ้ ความล้มเหลว หรือปัญหาต่างๆ ซึ่งจะเป็จุดเริ่มต้นให้ผู้ให้การปรึกษาได้เริ่มต้นแต่งเรื่องขึ้นใหม่ เพื่อนำประเด็นต่างๆเหล่านั้นเป็นพื้นฐาน เชื่อมโยง ไปสู่เค้าโครงอันมีคุณค่าในชีวิตของผู้รับการปรึกษา

3) เทคนิคบทสนทนาที่เน้นการปรับแต่งสมาชิกภาพขึ้นมาใหม่ (Re-Mumming Conversations) จากพื้นฐานความเชื่อว่อดีตักษณ์ของคนเราก่อรูปขึ้นมาจากการเชื่อมโยงชีวิตของบุคคลเข้ากับความเป็นสมาชิกภาพอันประกอบขึ้นจากรูปลักษณะสำคัญ (Significant Figures) และอดีตักษณ์ของบุคคล ทั้งจากอดีต ปัจจุบัน และการคาดเดาในอนาคตบทสนทนาเพื่อปรับแต่งสมาชิกภาพขึ้นมาใหม่จะช่วยให้ผู้รับการปรึกษา ทบทวนสมาชิกภาพ ปรับลดลง หรือเพิ่มบทบาทความเป็นสมาชิกภาพของบุคคล ทั้งนี้ ถือเป็นการสร้างความ ผูกพันขึ้นมาใหม่ (Re-Engagement) อย่างมีเป้าหมายเด่นชัด บทสนทนาที่เน้นการปรับแต่งสมาชิกภาพขึ้นมาใหม่ ประกอบด้วยการตั้งคำถามตามลำดับขั้น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการถามเพื่อต้องการทราบว่ “รูปลักษณะมีผลต่อชีวิตของผู้รับการปรึกษาคคนนั้น อย่างไร”

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการซักถามเพื่อต้องการทราบถึง “อดีตักษณ์ของผู้รับการปรึกษาจากที่ผู้รับการปรึกษามองรูปลักษณะในขั้นตอนแรก”

ขั้นตอนที่ 3 เป็นคำถามเพื่อต้องการทราบว่ “รูปลักษณะนั้นส่งผลต่อผู้รับการปรึกษาอย่างไร”

ขั้นตอนที่ 4 เป็นคำถามเพื่อต้องการทราบว่ “รูปลักษณะนั้นมีการส่งผลต่ออดีตักษณ์และมีความสำคัญอย่างไร”

4) เทคนิคบทสนทนาที่เป็นพิธีการกำหนดนิยามใหม่ที่ให้คุณค่า (Definitional Ceremonies) เพื่อการยอมรับ (Acknowledge) หรือให้ระดับคุณค่าใหม่แก่ชีวิตของบุคคล บางครั้งบุคคลจะพบว่าพิธีการส่งผลให้ชีวิตบุคคลต้องต่ำต้อยด้อยค่าลงไปกว่าเดิม พิธีการที่ลดคุณค่าชีวิตเหล่านี้ทำให้ชีวิต ของบุคคลถูกพิพากษาถูกตัดสินวัดค่าไปตามมาตรฐานที่สังคมกำหนดสร้างขึ้น พิธีการที่ให้ความหมายที่มีคุณค่า ใหม่เป็นการจัดให้ผู้รับการปรึกษาได้มีทางเลือกในรูปการณ์พูดถึงหรือแสดงออกซึ่งเรื่องราวในชีวิตตนเอง ต่อหน้าผู้ชมผู้ฟังคนนอก (Outsider Witnesses) การเล่าเข้าสู่บุคคลอื่น อาจเป็นบิดามารดาหรือเพื่อนสนิท อาจเป็นผู้ให้การปรึกษาคคนอื่นหรือคนใกล้ชิดที่ผู้รับ

การปรึกษาเป็นผู้เลือก โดยผู้ฟังเหล่านั้นจะแสดงความคิดเห็นในส่วนที่ตนมี ประสบการณ์ร่วม เป็น การทำเรื่องเล่าให้ชัดและครอบคลุม และในการเล่าซ้ำครั้งต่อไปอาจใช้ผู้ฟังที่หลากหลายขึ้นจาก ดังคมวงกว้างขึ้น

5) เทคนิคบทสนทนาที่เน้นผลลัพธ์เฉพาะตน (Conversation That Highlight Unique Outcomes) ผู้ให้การปรึกษาจะมีวิธีการตั้งคำถามในส่วนนี้แบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่

5.1) การตั้งคำถามถึงการต่อรองระหว่างประสบการณ์ใกล้ตัวกับนิยามความหมาย เฉพาะของผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะว่ามีความลงตัวได้เพียงไร

5.2) การตั้งคำถามถึงแผนที่ที่แสดงผลกระทบต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

5.3) การประเมินผลต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะและผลกระทบ

5.4) การให้เหตุผลความถูกต้องต่อการประเมินผลนั้น เนื่องจากผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะมักจะได้รับการขัดขวางจากความทรงจำเดิมของบุคคล ผู้ให้การปรึกษาตามแนว ทฤษฎีการเล่าเรื่องจึงจำเป็นต้องพยายามมีจุดยืน โดยไม่นำตนเข้าสู่ศูนย์กลาง และควรให้ ความสำคัญกับผู้รับการปรึกษา เพื่อความสำเร็จในการสำรวจเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการ ปรับแต่งเรื่องขึ้นใหม่

6) เทคนิคบทสนทนาที่เน้นการพัฒนาแนวความคิดต่อชีวิตและการแสดงภาพลักษณ์ ขึ้นใหม่ (Scaffolding Conversation) ได้มีการแบ่งแนวทางของการสนทนาออกเป็น 5 ระดับ

ระดับที่ 1 การสนทนาระดับต้น เป็นการใช้บทสนทนาเพื่อกระตุ้นให้บุคคลอธิบาย ความหมาย ของเหตุการณ์ในโลกแห่งชีวิตของบุคคล

ระดับที่ 2 การสนทนาระดับกลาง ผู้ให้การปรึกษาใช้บทสนทนาส่งเสริมหรือ กระตุ้นให้บุคคล สร้างความเชื่อมโยงความสัมพันธ์เหตุการณ์ต่างๆของบุคคลเข้าไว้ด้วยกัน

ระดับที่ 3 การสนทนาระดับกลางถึงสูง การใช้บทสนทนาเพื่อเสริมหรือกระตุ้นให้ บุคคลได้สร้าง สะท้อนการประเมินผล และร่างผลการตระหนักรู้และการเรียนรู้จากความสัมพันธ์

ระดับที่ 4 การสนทนาระดับสูง ผู้ให้การปรึกษาใช้บทสนทนาเพื่อเสริมกระตุ้นให้ บุคคล กำหนด แนวคิดเกี่ยวกับชีวิตและอัตลักษณ์ของตน จากการรวบรวมสร้างความเข้าใจในรูปผล การตระหนักรู้ และผลการเรียนรู้จากรูปธรรมของเหตุการณ์ และสภาพการณ์จริงของชีวิตบุคคล

ระดับที่ 5 การสนทนาระดับสูงมาก เพื่อเสริมหรือกระตุ้นให้พัฒนาเค้าโครงเรื่องที่ จะสอดคล้อง กับผลลัพธ์ใหม่ พัฒนาให้เข้ากับแนวคิดและภาพลักษณ์ที่บุคคลพัฒนาขึ้นใหม่ คาดเดาหรือพยากรณ์ถึงผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น และเค้าโครงนี้ยังสามารถนำไปปฏิบัติในอนาคต เพื่อช่วยให้บุคคลวางแผนการดำเนินการตามเค้าโครงให้เป็นจริงได้ต่อไป

7) เทคนิคการช่วยให้บุคคลอธิบายปัญหาของตน (Assisting the Person Describe the Problem) การรับการปรึกษาอาจจะมีเรื่องราวหรือมีแผนที่ที่กำหนดไว้ในใจในความคิดมาแสดงให้ผู้ให้การปรึกษาได้รับรู้ ซึ่งอยู่ภายใต้ความคิด ความสับสน ความกังวล และถูกรอบงำด้วยปัญหา จึงอาจเก็บข้อมูลรายละเอียดไม่ครบถ้วน ผู้ให้การปรึกษาจะต้องให้ความเคารพและเชื่อในเรื่องราวเหล่านั้น และเนื่องจากบุคคลต้องการจะมาแต่ง “เรื่องราวใหม่” แต่ไม่สามารถเล่าเรื่องราวออกมาได้ ผู้ให้การปรึกษาจึงต้องทำหน้าที่เป็น “ผู้ประพันธ์ร่วม” เพื่อช่วยให้ผู้รับการปรึกษาสามารถจัดระบบ เรียบเรียงความหมายและบรรจุตัวตนของตนเอง ไว้ในบทสนทนา

8) ทักษะการสร้างความคุ้นเคย การที่ผู้ให้การปรึกษาตามทฤษฎีเล่าเรื่องที่ต้องตอบสนองต่อผู้รับการปรึกษาที่เพิ่งนั่งลงตรงหน้า โดยเป็นการเจอกันเป็นครั้งแรก การที่บุคคลต้องมานั่งตรงหน้ากับคนที่ไม่เคยรู้จักมาก่อนในห้องที่ไม่คุ้นเคย ประกอบกับผู้รับการปรึกษามีความเจ็บปวด ความคับข้องใจเข้ามาด้วย บางครั้งผู้รับการปรึกษาอาจจะรู้สึกอึดอัดลำบากใจหรือละอายใจที่จะพูดเรื่องราวออกมา ซึ่งการใช้ห้องกระจกด้านเดียว (One Way Mirror Room) ผู้รับการปรึกษาสามารถรับรู้ได้ว่าหลังฉากกระจกเงานั้นมีผู้สังเกตการณ์อยู่ และบางห้องที่ใช้ในการให้การปรึกษานั้นอาจมีกล้องโทรทัศน์ หรือมีการอัดเสียง ฯลฯ ซึ่งอุปกรณ์เหล่านี้ไม่จำเป็นต้องมีก็ได้ หรือหากจำเป็นต้องมีเพื่อลดความรู้สึกกังวลและไม่คุ้นเคยของผู้รับการปรึกษา คือผู้ให้การปรึกษาต้องขออนุญาตผู้รับการปรึกษาก่อน และต้องตรวจสอบความยินยอม ความสบายใจของผู้รับการปรึกษาเป็นระยะ หากผู้รับการปรึกษารู้สึกไม่สบายใจ ผู้ให้การปรึกษาต้องยกเลิกการใช้อุปกรณ์เหล่านั้นทันที หรือในบางครั้งผู้ให้การปรึกษาจะต้องเชิญบุคคลผู้ให้การปรึกษาคู่คน และเกี่ยวข้องเข้ามาอธิบายให้เกิดความเข้าใจ ถึงเหตุผล ความเป็นมาที่ทำให้ผู้รับการปรึกษามาพบผู้ให้การปรึกษา หากผู้รับการปรึกษามีความลังเลใจ ผู้ให้การปรึกษาต้องไม่รีบร้อน ให้เวลากับการสร้างความคุ้นเคย ใช้ภาษากาย ภาษาดู เพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศของการผ่อนคลาย และความพร้อมที่จะเป็นฝ่ายรับฟัง

9) เทคนิคการกระตุ้นให้ผู้รับการปรึกษาเล่าเรื่องให้ครบถ้วน เพื่อให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนในเรื่องราว ผู้ให้การปรึกษาควรกระตุ้นเป็นระยะเมื่อสังเกตเห็นว่าบุคคลกำลังยุติการเล่าถึงปัญหา โดยต้องกระตุ้นให้บรรยาย ขยายเนื้อหาออกไปและแสดงความใส่ใจ ห่วงใยต่อผลกระทบของปัญหาที่มีต่อชีวิตในทุกมิติ

10) เทคนิคการเชิญเชิญให้ผู้รับการปรึกษาดังชื่อให้ปัญหา (Inviting the Person To Name the Person) เพื่อให้เกิดขอบเขตของปัญหาชัดเจนขึ้น และสร้างความรับรู้ใหม่ให้กับผู้รับการปรึกษาในฐานะผู้ควบคุมสถานการณ์ ซึ่งการกำหนดชื่อปัญหานับเป็นการเริ่มต้นที่จะทำให้

บุคคลมีกำลังใจกลับมาสู้กับปัญหา เป็นวิธีทางนำไปสู่การสร้างความกระจ่างชัดในปัญหา และการทำปัญหาเป็นเรื่องปกติ

11) **เทคนิคการนำปัญหาออกสู่ภายนอก (Externalizing the Problem)** การสะท้อนปัญหาออกมาด้วยคำพูด โดยทำให้ปัญหามีลักษณะเป็นสิ่งภายนอกที่ส่งผลต่อบุคคลแทนที่เป็นคุณลักษณะของบุคคล ผู้ให้การปรึกษาจะใช้อุปมาอุปมัยอธิบายปัญหาที่คุกคามบุคคลแทน

12) **เทคนิคการใช้คำอุปมาอุปมัย** เป็นการเลือกใช้ภาษาพูดที่พาปัญหาออกจากบุคคล โดยใช้บทสนทนา ปกติและเป็นไปอย่างธรรมชาติ ซึ่งจะสร้างระยะและความชัดเจนยิ่งขึ้นระหว่างบุคคลและปัญหา

13) **เทคนิคการตรวจสอบความกดดันด้านวัฒนธรรมที่ทำให้ปัญหาฝังอยู่ภายใน (Examining Cultural Pressures to See Problem As “Internal”)** การเล่าเรื่องของบุคคลจะแฝงด้วยชุดความคิด การให้ความหมาย ข้อสันนิษฐานและข้อที่ถือว่าเป็นความจริง ซึ่งเกิดจากผลกระทบของสังคมและวัฒนธรรมแวดล้อมบุคคล ซึ่งผู้ให้การปรึกษาคควรมีทักษะในการวิเคราะห์ตรวจสอบเพื่อลดความขัดแย้งความกำกวมของเรื่องราวชีวิตและตีความหมายของประสบการณ์ที่มีอยู่ได้

14) **เทคนิคการถอดบทสนทนาภายในออกมาสู่บทสนทนาภายนอก (Externalizing Internalizing Discourses)** บทสนทนาในที่นี้มีได้หมายถึงบทสนทนาที่เป็นคำพูด แต่เป็นวิธีคิดวิธีการตั้งข้อสันนิษฐานที่มีผลต่อ ลักษณะนิสัย ภาษาที่บุคคลแสดงออกมาจากการเล่า จะทำให้เห็นว่าคำพูดของตนนั้นมีข้อจำกัด หรือมีผลกระทบ เชิงลบต่อตนเอง โดยผู้ให้การปรึกษาจะชวนให้ผู้รับการปรึกษาใช้บทสนทนาที่ถ่ายทอดสู่ภายนอก

2.5 **บทบาทของผู้ให้การปรึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่อง** ผู้ให้การปรึกษาแบบเรื่องเล่ามีหน้าที่หลัก คือการร่วมมือกับผู้รับการปรึกษาในการสำรวจทางเลือกหรือแผนทางเลือกในการดำรงชีวิต ทั้งนี้สนับสนุนให้ผู้รับการปรึกษาเล่าแล้วเล่าอีกในเรื่องราวที่ตนเองชอบ ตลอดจนทำเรื่องราวเหล่านั้นให้ชัดเจนขึ้น ไม่ได้เป็นการช่วยให้ผู้รับการปรึกษาเปลี่ยนแปลงเรื่องราวจากเรื่องหนึ่งไปสู่อีกเรื่องหนึ่ง แต่ช่วยให้ผู้รับการปรึกษามองเห็นชีวิตที่มีความหลากหลายยิ่งขึ้น (Goldenberg, 2008 อ้างถึงใน วนัญญา แก้วแก้วปาน, 2561)

2.6 **งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษาทฤษฎีเล่าเรื่อง** ผู้วิจัยได้ทำการสืบค้นเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีเล่าเรื่องทั้งในไทยและต่างประเทศมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

เพียว รื่นรว (2562) ได้ศึกษาทฤษฎีเล่าเรื่อง พบว่า รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในใจโดยใช้ทฤษฎีการปรึกษาเล่าเรื่องเป็นฐานสามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในใจให้มารดาเลี้ยงเดี่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เทอดพงษ์ แดงไทย และคณะ (2564) ได้ศึกษาทฤษฎีเล่าเรื่อง พบว่า กระบวนการเล่าเรื่องช่วยให้นักเรียนสามารถแยกตัวเองออกจากปัญหาได้ดีขึ้น มองเห็นความเครียดในฐานะสิ่งหนึ่งที่สามารถจัดการได้ ไม่ใช่สิ่งที่เป็นตัวตนของตนเอง ความสามารถในการตั้งชื่อใหม่ให้กับปัญหา และการสร้างเรื่องราวทางเลือกที่ให้ความหมายใหม่กับประสบการณ์เดิม ยังช่วยให้นักเรียนรู้สึกมีพลังและรู้สึกควบคุมชีวิตตัวเองได้มากขึ้น ส่งผลให้ความเครียดเชิงวิชาการลดลง

นวลพรรณ ชันทะสีมา, วรางคณา รัชตะวรรณ และธีรศักดิ์ ศรีสุรกุล (2564) ได้ศึกษาทฤษฎีเล่าเรื่อง พบว่า การให้การปรึกษากลุ่มด้วยทฤษฎีการเล่าเรื่องส่งผลให้คนพิการทางการเคลื่อนไหวเห็นคุณค่าในตนเองในทางที่ดีขึ้น

Haslinah and Pandang (2020) ได้ศึกษาทฤษฎีเล่าเรื่อง พบว่า การเล่าเรื่องไม่เพียงแต่ช่วยจัดการกับปัญหาเฉพาะหน้าเท่านั้น แต่ยังมีพลังในการฟื้นฟูความรู้สึกภายในตัวบุคคล โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นที่อยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านของชีวิต ซึ่งมี โนภาพแห่งตนมีบทบาทอย่างมากต่อสุขภาพจิตและการพัฒนาตัวตนในระยะยาว ซึ่งการให้การปรึกษาแบบเล่าเรื่องมีประสิทธิผลในการปรับปรุง โนภาพแห่งตนของนักเรียน

ด้วยพื้นที่เล่าเรื่องที่ปลอดภัยและยืดหยุ่น

Jorgensen, Behrmann, Blaabjerg, Pettersen, and Jensen de Lopez (2023) ได้ศึกษาทฤษฎีเล่าเรื่อง พบว่าการสนทนาเชิงเล่าเรื่องช่วยให้เด็กสามารถแยกปัญหาออกจากตัวตนของตนเองได้อย่างชัดเจนเปิดโอกาสให้พวกเขาได้สำรวจเรื่องราวชีวิตในมุมใหม่ และรู้สึกเป็นเจ้าของเรื่องราวของตัวเองมากขึ้น ผู้เล่าเรื่องที่สามารถกำหนดเส้นทางชีวิตได้เอง วิธีการนี้ช่วยเสริมสร้างพลังภายในให้แก่เด็ก และมีส่วนช่วยกระชับความสัมพันธ์ในครอบครัวให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเมื่อบิดามารดาได้ฟังและร่วมรับรู้เรื่องราวที่บุตรเลือกจะเล่า

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว สรุปได้ว่า ผู้วิจัยยังไม่พบการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำการปรึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่อง มาใช้ในการเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิด ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยสนใจและนำมาใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ เนื่องจากปัญหาสัมพันธภาพในครอบครัวเป็นสิ่งที่ลึกซึ้ง เมื่อเกิดปัญหาสัมพันธภาพแล้วค่อนข้างยากในการเชื่อมต่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกันได้ การปรึกษาทฤษฎีเล่าเรื่องเป็นทฤษฎีจะช่วยให้ผู้รับการปรึกษาได้เข้าใจถึงปัญหาของสัมพันธภาพในครอบครัวผ่านการเล่าเรื่อง โดยที่ผู้รับการปรึกษาเป็นผู้ช่วยให้ผู้รับการปรึกษาได้เปลี่ยนเรื่องราวที่เหมาะสม ซึ่งนำไปสู่การสร้างสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวได้

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดและครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับเยาวชนที่กระทำผิดที่อยู่ในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ผู้วิจัยจึงได้ทำการสืบค้นและทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ความหมายการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน "การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน"

มีขอบเขตที่กว้างขวางมากทั้งในประเทศไทยและในหลายๆ ประเทศ คำจำกัดความมักจะมีลักษณะหลากหลายและแตกต่างกันในแต่ละสังคม ผู้วิจัยจึงได้ทบทวนความหมายการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ดังนี้

กุลธิดา จันเอียด (2568) หมายถึง การแสดงออกทางพฤติกรรมที่ขัดต่อกฎหมายอาญา ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ความผิดเบา เช่น การลักขโมย การทำร้ายร่างกาย หรือการใช้สารเสพติด จนถึงความผิดร้ายแรงอย่างการฆาตกรรม พฤติกรรมเหล่านี้มักเกิดจากความยังไม่บรรลุนิติภาวะ ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม โดยจำแนกสาเหตุการกระทำผิดเป็น 2 กลุ่มหลัก ได้แก่

ปัจจัยภายใน เช่น ความบกพร่องด้านพัฒนาการทั้งทางร่างกายและจิตใจ

ปัจจัยภายนอก เช่น สภาพแวดล้อมในครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และกลุ่มเพื่อน

Aazami, Valek, Ponce, and Zare (2023) หมายถึง เป็นพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎหมายหรือขัดต่อบรรทัดฐานทางสังคม ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงวัยที่บุคคลยังอยู่ระหว่างพัฒนาอัตลักษณ์และวุฒิภาวะ การกระทำผิดอาจเกี่ยวข้องกับการลักทรัพย์ ใช้ความรุนแรง หรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการต่อต้านระบบสังคมในรูปแบบต่างๆ โดยพฤติกรรมเหล่านี้มักไม่ใช่แค่เรื่องของการเลือกทำผิดเท่านั้น แต่เป็นผลสะสมจากปัจจัยแวดล้อมทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน เยาวชนที่เติบโตมาในครอบครัวที่มีความขัดแย้ง ขาดการดูแลเอาใจใส่ หรือประสบกับการถูกละเลย หรือทารุณกรรม มีแนวโน้มสูงที่จะเข้าสู่พฤติกรรมเบี่ยงเบน และปัจจัยจากเพื่อนที่ชักชวนไปในทางลบ การขาดโอกาสทางการศึกษา หรือการอยู่ในชุมชนที่มีความรุนแรง

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า การกระทำผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน ไม่ได้เกิดจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่ง แต่อาจเกิดขึ้นจากหลายสาเหตุที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นหรือผลักดันให้เด็กและเยาวชนกระทำผิดทางอาญา การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนมักเกิดจากการหลงผิด รู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือมีความอ่อนแอทางจิตใจ อาจเกิดจากปัจจัยด้านครอบครัว เด็กและเยาวชนขาดสัมพันธภาพและการเลี้ยงดูที่ดีจากครอบครัว ด้วยเหตุนี้ การช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ควรมุ่งเน้นการช่วยเหลือ แก้ไข บำบัด พื้นฟูทั้งรายบุคคล และครอบครัว เพื่อเป็นเกราะป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนเกิดปัญหาและกระทำผิด

3.2 สาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน บางคนอาจมีเพียงสาเหตุเดียว ในขณะที่บางคนอาจมีหลายสาเหตุประกอบกัน แต่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ศึกษาสาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ดังนี้

3.2.1 ทฤษฎีทางอาชววิทยา ที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุการกระทำผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชนมีหลายทฤษฎีที่สำคัญในปัจจุบัน ได้แก่

1) **ทฤษฎีโอกาสที่แตกต่าง (Differential Opportunities Theory)** Cloward and Ohlin (1960) อธิบายว่าการกระทำผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชนขึ้นอยู่กับโครงสร้างทางสังคมและโอกาส เช่นเด็กหรือเยาวชนที่ยากจน ในแหล่งเสื่อมโทรมไม่มีโอกาสพบเห็นแบบอย่างของคนที่ประสบความสำเร็จตามวิถีทางที่สังคมยอมรับ แต่กลับพบเห็นแบบอย่างของการกระทำผิดทางอาญา จึงพบว่า เด็กและเยาวชนดังกล่าวมักเลือกปฏิบัติตามแบบอย่างที่ตนพบเห็น

2) **ทฤษฎีการเลียนแบบ (Imitation Theory)** Tarde (1890) อธิบายว่า การกระทำผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชนเกิดจากพฤติกรรมเลียนแบบ กล่าวคือ เคยพบเห็น เรียนรู้ จดจำ การกระทำผิดทางอาญามาก่อนแล้วเกิดการปฏิบัติตามแบบพฤติกรรมนั้นในเวลาต่อมา

3) **ทฤษฎีความสัมพันธ์ที่แตกต่าง (Differential Association Theory)** Sutherland (1939) อธิบายว่า การกระทำผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน เกิดขึ้นจากผลของความสัมพันธ์หรือคบหาสมาคมกับกลุ่มคนที่มีพฤติกรรมของการกระทำผิดทางอาญา และห่างเหินกลุ่มคนที่ต่อต้านการกระทำผิดทางอาญา โดยการเรียนรู้ทัศนคติเทคนิคและพฤติกรรม การกระทำผิดทางอาญาของกลุ่มคนที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมเช่นคนในครอบครัว หรือเพื่อนสนิท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความถี่ (Frequency) และระยะเวลา (Duration) ในการคบหาสมาคมรวมทั้งลำดับของความสัมพันธ์ (Priority) กล่าวคือ ยิ่งเรียนรู้ตั้งแต่อายุน้อยก็ยังมีผลต่อพฤติกรรมมาก ตลอดจนความเข้มข้น (Intensity) ของการคบหา หมายถึง ผู้ที่มีความสำคัญหรือมีอิทธิพลมากในความสัมพันธ์ย่อมมีผลในการชักจูงหรือต่อการเรียนรู้พฤติกรรมมาก

4) **ทฤษฎีปฏิกิริยาของสังคม (Social Reaction Theory) หรือทฤษฎีตราบาป (The Labelling Theory)** อธิบายว่านิสัยหรือพฤติกรรมในการกระทำผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชนเกิดขึ้นเพราะสังคมเป็นผู้ตราบาปโดยเกิดขึ้นเมื่อเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำผิดครั้งแรกต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติต่อบุคคลเหล่านี้ ในฐานะเป็นอาชญากรอันเป็นการสร้างตราบาปติดตัวเด็กหรือเยาวชนผู้นั้นนับแต่นั้น อีกทั้งยังรวมถึงการที่สังคมเป็นผู้ตราบาปโดยแสดงความห่าเหิน ไม่ให้โอกาสเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดทางอาญากลับคืนสู่สังคมอย่างปกติสุข ซึ่งยิ่งส่งผลให้เด็กและเยาวชนเหล่านั้นมีพฤติกรรมถดถอยในการกระทำผิดทางอาญาซ้ำหรือรุนแรงยิ่งขึ้น (Becker, 1963; Lemert, 1951)

5) ทฤษฎีตราหน้า (Symbolic Interaction Theory) Tannenbaum (1938) อธิบายว่า การที่สังคมไม่ยอมเปิดโอกาสให้เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดแก้ไขกลับตัว แต่กลับตอบโต้อย่างไม่เหมาะสมด้วยการตราหน้า เช่น แสดงความรังเกียจ เหยียด หยาม ไม่ยอมรับ มิได้ก่อให้เกิดผลดีหากแต่เป็นการผลักดันเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดไปสู่ความ ชั่วร้ายและการกระทำความผิดทางอาญาที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นภัยแก่สังคมในที่สุด

3.2.2 ทฤษฎีด้านสังคมวิทยาและจิตวิทยา ได้ศึกษาถึงสาเหตุของการกระทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชนแล้วอาจสรุปได้ว่าปัจจัยสำคัญอันเป็นสาเหตุของการกระทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน อาจจำแนกออกได้เป็น

1) ปัจจัยภายในตัวเด็กและเยาวชน ได้แก่

1.1) สติปัญญาและประสบการณ์น้อย เด็กและเยาวชนทั่วไปมีสติปัญญาและประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตที่ต้องทำตามทำนองคลองธรรมน้อยกว่าผู้ใหญ่ทำให้เกิดความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ถูกชักจูงให้กระทำความผิดได้โดยง่าย

1.2) ภาวะแห่งจิต เด็กและเยาวชนมีภาวะทางจิตใจที่ยังไม่เจริญเต็มที่ โดยเฉพาะเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นเป็นวัยที่มีอารมณ์รุนแรง คึกคะนอง ขาดความยับยั้งหรืออดทนต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งแวดล้อม

1.3) พันธุกรรม ความบกพร่องที่ได้รับถ่ายทอดจากบิดามารดา เช่น โรคปัญญาอ่อนหรือความบกพร่องทางบุคลิกภาพอาจส่งผลให้ขาดความยับยั้งชั่งใจในการกระทำความผิด

1.4) ความไม่สมประกอบทางกาย เช่น ความพิการ หรือเจ็บป่วยด้วยโรคภัย ซึ่งส่งผลกระทบต่อให้เกิดปัญหาทางอารมณ์มีปมด้อย ไม่สามารถเข้ากับสังคมได้มีปฏิกิริยาหรือแสดงพฤติกรรม ก้าวร้าวรุนแรงหรือกระทำความผิด

1.5) ความไม่สมประกอบทางใจ เช่น จิตบกพร่อง ทำให้ไม่สามารถรู้ผิดชอบหรือไม่สามารถบังคับตนเองได้อาจเป็นเหตุให้กระทำความผิดได้ง่ายกว่าปกติ

2) ปัจจัยภายนอกตัวเด็กและเยาวชน ได้แก่

2.1) ด้านครอบครัว ประกอบด้วย

2.1.1) ลักษณะของครอบครัว วัยรุ่นที่กระทำผิดจะมีลักษณะของครอบครัวที่บิดามารดาแยกกันอยู่ ครอบครัวแตกแยก บิดาและหรือมารดาเสียชีวิต สมาชิกในครอบครัวไม่สามัคคี ปรองดองกัน (วนัญญา แก้วแก้วปาน, 2560) สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือมีการใช้สารเสพติด อีกทั้งครอบครัวที่มีการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาก็ส่งผลให้วัยรุ่นเรียนรู้ และสร้างวัฒนธรรมที่เบี่ยงเบนไปจากสังคมปกติ แสดงพฤติกรรมที่มีการใช้ความรุนแรงและกระทำความผิดตามมา (สรวงธร นาวาผล และพรรณี บัวเล็ก, 2561)

2.1.2) การเลี้ยงดู วัยรุ่นที่กระทำผิดได้รับการเลี้ยงดูจากผู้ปกครองที่ปล่อยปละละเลย ไม่มีเวลาดูแลอบรมสั่งสอน มีการลงโทษที่รุนแรง หรือวัยรุ่นที่เคยทำความผิดแต่ไม่ได้รับการลงโทษ ส่งผลให้วัยรุ่นขาดความสำนึกต่อการกระทำผิดของตนเอง คิดว่าการทำผิดของตนเองเป็นเรื่องปกติ และเป็นที่ยอมรับได้ (โยชิน จารุจฑารัตน์, 2552) ครอบครัวไม่ให้การศึกษาหรือสั่งสอนให้บุตรกระทำผิด จากการศึกษาของ สุธรรม ชาญสุวิทยานันท์ (2557) ที่ศึกษาในวัยรุ่นที่กระทำผิดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ผู้ปกครองให้การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ คุกคาม โทษ โดยไม่มีเหตุผล ไม่ค่อยมีเวลาให้ ไม่สนใจว่าจะทำดีหรือไม่ดี ปกป้องมากเกินไป และอื่นๆ

2.2) ด้านสังคมและกลุ่มเพื่อน โดยแหล่งที่อยู่อาศัยในชุมชน ไร้ระเบียบ สภาพชุมชนที่มีอาชญากรรม ยาเสพติด ดิดเกม ดิดอินเตอร์เน็ต และมีแหล่งมั่วสุม ล้วนส่งผลต่อพฤติกรรม ก้าวร้าว และการกระทำผิดของวัยรุ่น (สัณห์กฤษณ์ บุญช่วย และ จตุพร ธีราภรณ์, 2561) จากงานวิจัยของระพีพรรณ บัวผัน (2557) พบว่า วัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับครอบครัว เพื่อน คู่รัก และญาติ ซึ่งมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด สภาพแวดล้อมในชุมชนมีแหล่งยาเสพติด มีสมาชิกในชุมชนเสพและจำหน่ายยาเสพติด และความถี่ในการพบเห็นการกระทำผิด ทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมเลียนแบบตามบุคคลนั้น อีกทั้ง การถูกตีตรา หรือถูกกล่าวหาบ่อยครั้งจากบุคคลรอบข้างว่ามีพฤติกรรมเบี่ยงเบน หรือเสพและจำหน่ายยาเสพติด ทำให้วัยรุ่นตัดสินใจทำตามข้อกล่าวหาเหล่านั้น ส่วนการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน และเพื่อนที่กระทำผิด จะนำไปสู่การกระทำผิดซ้ำๆ อย่างต่อเนื่อง (กาญจนา คุณารักษ์, 2555)

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนอาจเกิดได้จากสาเหตุเดียว หรือหลายสาเหตุที่มีความสัมพันธ์กัน ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีความสนใจสาเหตุด้านครอบครัว ซึ่งเป็นสาเหตุหลักที่มีความสำคัญมากที่สุด อีกทั้งเป็นสาเหตุที่เกี่ยวข้องให้เกิดการกระทำผิดจากสาเหตุอื่นๆตามมา ดังนั้นการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ ควรเริ่มจากสาเหตุของครอบครัวเป็นสำคัญ

3.3 ความหมายของครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ถือเป็นครอบครัวทางเลือกที่เกิดขึ้นในสังคมมากขึ้น ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวคือครอบครัวที่ประกอบด้วย บิดาหรือมารดาและบุตร ซึ่งอาจจะอาศัยอยู่กับครอบครัวในลักษณะครอบครัวขยายมีเครือญาติอาศัยอยู่ร่วมกัน หรือครอบครัวเดี่ยวที่มีเพียงบิดาหรือมารดาอยู่กับบุตรเพียงลำพัง (ปทุมวดี ปิยธรรมศิริ, 2550 อ้างถึงใน วุฒิสพรรณ รุจิโรจน์, 2560) ผู้วิจัยจึงได้ทบทวนความหมายของครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ดังนี้

จริยาภรณ์ ปีตาทะสังข์ (2561) ได้กล่าวถึงความหมายของครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวว่า หมายถึง ครอบครัวที่มีโครงสร้างไม่สมบูรณ์ เนื่องจากการเริ่มต้น เป็นครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวนั้น มัก

เกิดจากปัญหาความสัมพันธ์ภายในครอบครัวทำให้เกิดการแยกทาง หรือจากการสูญเสียสมาชิกในครอบครัว บิดาหรือมารดาในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวมักจะต้องปรับบทบาท หรือมีหน้าที่หลายอย่าง เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างราบรื่น

กรมกิจการสตรีและครอบครัว (2562) ได้กล่าวความหมายของครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวว่า เป็นครอบครัวที่บิดาหรือมารดาต้องเลี้ยงดูบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ โดยลำพัง

ขวัญเนตร สุขใจ (2562) ได้ให้ความหมายของครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว หมายถึง ครอบครัวที่เป็นสมาชิกหลัก คือ บิดาหรือมารดาได้ยุติชีวิตสมรส เนื่องจากเสียชีวิต หย่าร้าง ละทิ้ง แยกทาง การเป็นมารดาหรือบิดานอกสมรส

Kroese, Bernasco, Liefbroer, and Rouwendal (2021) ให้ความหมายของครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว หมายถึง ครอบครัวที่เด็กอาศัยอยู่กับผู้ปกครองเพียงคนเดียว แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ บิดามารดาแยกทาง การเสียชีวิตของบิดาหรือมารดา และการเกิดและเติบโตกับแม่เลี้ยงเดี่ยว

จากการศึกษาความหมายของครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว สรุปได้ว่า ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวหมายถึง ครอบครัวที่มีบิดาหรือมารดาที่ต้องเลี้ยงดูบุตรเพียงลำพัง เนื่องจากสาเหตุการเสียชีวิต หย่าร้าง ละทิ้ง แยกทาง การเป็นบิดาหรือมารดานอกสมรส

3.4 แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญของสังคมไทย แต่ปัจจุบันมีการหย่าร้างและแยกทางกันของกลุ่มสมรสทั้งที่จดทะเบียนสมรสและไม่จดทะเบียนสมรสมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น รวมถึงการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น ทำให้เกิดครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวหรือครอบครัวที่มีบิดาหรือมารดาเลี้ยงดูเพียงลำพัง ครอบครัวเหล่านี้ถือว่าเป็นกลุ่มครอบครัวที่มีความเปราะบาง ทั้งเรื่องการเข้าถึงสิทธิตามกฎหมาย ความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้น ในเรื่องเศรษฐกิจและการดูแลบุตร (สุริย์พร พันพึ้ง, 2551 อ้างถึงใน ขวัญเนตร สุขใจ, 2562) เมื่อครอบครัวหลักต้องกลายเป็นครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ผลกระทบทางด้านจิตใจในบิดาหรือมารดา เลี้ยง เดี่ยวมักเกิดขึ้นขึ้นใน 3 ช่วง คือ

ช่วงที่ 1 ก่อนการหย่าร้าง ทุกคนคงอยากมีชีวิตครอบครัวที่ดำเนินไปอย่างมีความสุข ต่อเนื่องและ ยั่งยืน แต่เมื่อถึงสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจว่าจะไปต่อหรือยุติความเป็นครอบครัวย่อมเกิดสภาวะความเครียด ก่อนการหย่าร้าง

ช่วงที่ 2 กระบวนการจดทะเบียนหย่าก็มีสภาวะความเครียดขึ้นอีกทั้งในประเด็นการแบ่ง สินสมรส การดูแลบุตรฯ ควรจะอยู่กับใคร เลิกกันแล้วต้องแยกบ้านกันอย่างไร

ช่วงที่ 3 เมื่อทุกอย่างลงตัวแยกทางกันเรียบร้อยแล้วคนต่างเดินทางชีวิตใหม่ของตนเอง จากเดิมชีวิตครอบครัวที่คนหนึ่งต้องทำหน้าที่เป็นบิดาหรือมารดาเลี้ยงเดี่ยว หากการยุติความเป็นครอบครัว มีการต่อสู้มาก ระยะเวลาการปรับตัวหลังยุติการใช้ชีวิตคู่ที่ใช้เวลานาน แต่หาก

คู่ใดมีการพูดคุยกันมาก่อนไม่ทำร้าย กันหลังการแยกทางต่างคนต่างไปเริ่มต้นชีวิตใหม่ปรับตัวใหม่ จะใช้เวลาประมาณ 1 - 2 ปี เพื่อวางแผนในการดำเนินชีวิตใหม่ ปัญหาที่ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวต้องเผชิญที่เห็นได้ชัดเจน ซึ่งส่งผลกระทบในทางลบและทางบวก (จากรายงานสมัชชาครอบครัวระดับชาติปี, 2558 อ้างถึงใน ขวัญเนตร สุขใจ, 2562) ดังนี้

ผลกระทบในทางลบ

1) สภาพความเป็นอยู่ฐานะการเงินและรายได้ในครอบครัวโดยเฉพาะบุตรที่อยู่กับมารดาแล้วบิดาไม่ ส่งเสียดูแลทำให้ภาระจึงตกไปที่มารดาทำให้เด็กบางคนที่กำลังศึกษาอยู่ต้องทำงานควบคู่ไปด้วยเพื่อเป็นการแบ่ง เบาภาระของบิดาหรือมารดา

2) ด้านจิตใจเกิดภาวะซึมเศร้า หวาดกลัว ไม่มีความมั่นคงในอารมณ์ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมและ บุคลิกภาพ

3) ปัญหาการขาดเวลาดูแลเอาใจใส่บุตร จากการที่บิดาหรือมารดาแยกทางกัน ส่งผลให้ต้องทำงาน การมีปฏิสัมพันธ์และดูแลเอาใจใส่บุตรน้อยลง

4) เจตคติคนในครอบครัวและสังคมมักตีตราเด็กที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวว่าเป็นเด็กที่เป็นภาระของสังคม เป็นเด็กที่มีปัญหา ในยุคปัจจุบันอัตราครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวเพิ่มมากขึ้น อาจทำให้เกิดความคุ้นชินทำให้ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวไม่รู้สึกลึบปกติ และเห็นว่าครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวเป็นเรื่องธรรมดา ทำให้มีญาติ มีเพื่อนที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวในลักษณะเดียวกัน

ผลกระทบในทางบวก เมื่อบิดาหรือมารดาที่ต้องทำหน้าที่เป็นหัวหน้าครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว การเผชิญและต่อสู้กับปัญหาต่างๆ ด้วยความเข้มแข็ง จนนำไปสู่การเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวให้มีคุณภาพ คือ

1) บิดาหรือมารดาเลี้ยงเดี่ยวที่มีความพร้อมทำใจยอมรับกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยตั้งใจทำหน้าที่ในการเลี้ยงดูบุตรด้วยความรัก ความเอาใจใส่ รวมทั้งการบริหารจัดการด้านการเงิน สภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ให้ มีความเหมาะสมเพียงพอต่อการเลี้ยงดูครอบครัว โดยไม่ต้องพึ่งพาคู่คนอื่น

2) การเห็นคุณค่าในตนเอง บิดาหรือมารดาในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวเมื่อมีประสบการณ์ชีวิตมากขึ้นมี ทักษะในการดำเนินชีวิต ทำให้เกิดการเรียนรู้ในการเผชิญและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง บุตรจึงเป็นกำลังใจที่สำคัญสำหรับครอบครัว การเห็นคุณค่าของสมาชิกในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว จึงเป็นเกราะที่ป้องกันให้สมาชิกทุกคนต่าง ตระหนักถึงคุณค่าของกันและกัน เพราะบิดาหรือมารดาเลี้ยงเดี่ยวไม่ต้องทะเลาะเบาะแว้งกับคู่สมรสทำให้การตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ

3) การเสริมพลังสำหรับครอบครัวในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะเรื่องการสื่อสาร การแสดงอารมณ์ และความรู้สึกกับลูกที่เหมาะสมรวมทั้งการส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมภายใน ครอบครัว เพื่อเป็นการฝึกให้ลูกรู้จัก บทบาทหน้าที่และการพึ่งพาตนเองให้ได้มากที่สุด เมื่อครอบครัวมีปัญหาหรือภาวะวิกฤตเกิดขึ้นสมาชิกใน ครอบครัวควรให้กำลังใจซึ่งกันและกัน รวมทั้งเรียนรู้ถึงผลที่ได้จากการแก้ไขปัญหาเหล่านั้น

3.5 กระบวนการเป็นครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว นักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้อธิบายเกี่ยวกับกระบวนการหย่าร้างและการเป็นครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ดังนี้

Robinson (1993) อธิบายถึงกระบวนการหย่าร้าง ว่ามีลำดับขั้นตอนดังนี้

1) การรับรู้ถึงความแตกร้างของการแต่งงาน (Recognizing Marital Breakdown) เป็นขั้นตอนที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแยกความรู้สึกออกจากอีกคนหนึ่ง บางครั้งอาจเป็นผลมาจากทำงานประจำหรือการมีงานอดิเรกอื่นๆ คู่สมรสคนใดคนหนึ่งอาจพัฒนาความสัมพันธ์กับคนอื่น กระบวนการนี้อาจเกิดขึ้นอย่างไม่รู้ตัว อาจเริ่มจากเรื่องเล็กๆ น้อยๆ แต่ก็ทำให้อีกฝ่ายรู้สึกไม่พึงพอใจ อย่างเงิบๆ เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ที่มากขึ้นเรื่อยๆ ก็จะทำให้เกิด ความไม่พึงพอใจกันและกันและเกิดการอวยร้ายมากขึ้นเป็นจุดเริ่มต้นของความแตกแยกในครอบครัว

2) การตัดสินใจที่จะแยกกันอยู่หรือหย่าร้าง (The Decision to Separate or Divorce) เมื่อคู่สมรสไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น คู่สมรสจะเริ่มคิดถึงการตัดสินใจที่จะเลือก แยกกันอยู่หรือหย่าร้าง ในขั้นตอนนี้จะมีคนใดคนหนึ่งต้องการจะขึ้นสู่สถานภาพสมรสมากกว่า อีกคนหนึ่ง คนหนึ่งอยากหย่าแต่อีกคนไม่ต้องการ ความไม่สมดุลดังกล่าวทำให้เกิดความขัดแย้ง อย่างเปิดเผย คนที่อยากหย่าจะแสดงออกเพื่อขอยุติการแต่งงาน ไม่ว่าจะเป็นการทำร้ายจิตใจ การเฉยเมย การทำร้ายร่างกาย การขู่เหยียดเพื่อให้อีกฝ่ายเจ็บปวดและยอมจากไป

3) การเตรียมตัวหรือวางแผนกับผลที่ตามมา (Preparing and Planning Outcome) คู่สมรสตระหนักดีว่าความขัดแย้งต่างๆ เกิดขึ้นจากคนทั้งสอง ซึ่งจะมีผลกระทบต่อญาติพี่น้อง ภายในบ้านและบุตร การวางแผนเพื่อเตรียมรับกับผลที่เกิดขึ้นหลังการหย่าร้างอาจเป็นการวางแผน ร่วมกัน หรืออาจวางแผนเพียงฝ่ายเดียว ระเบียบนี้บิดามารดาต้องบอกบุตรว่าเกิดอะไรขึ้นและมีการ เตรียมตัวสำหรับการรับผิดชอบต่อบุตรอย่างไร ในขั้นนี้ปู่ย่าตายายจะมีความสำคัญอย่างมาก ในการ เข้ามาดูแลช่วยเหลือหลานๆ ไม่ให้เกิดความเศร้าโศกเสียใจ

4) การแยกกันอยู่ (Separate) ขั้นตอนนี้มีการย้ายที่อยู่ของบิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่งออกไปใช้ชีวิตตามลำพังโดยมีอีกฝ่ายหนึ่งอยู่กับบุตร แต่ก็อาจมีบางครอบครัวที่บิดามารดา ยังใช้ชีวิตอยู่ในบ้านหลังเดียวกันนับปีเพื่อให้อันตรายได้ปรับตัว หรือจนกว่าจะได้ที่อยู่ใหม่ที่เหมาะสม การแยกกันอยู่เป็นการแสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและเป็นขั้นตอนที่ยากลำบากที่สุด

ของกระบวนการหย่าร้าง โดยเฉพาะครอบครัวที่มีการแยกกันอยู่อย่างปัจจุบันแบบเร่งด่วน ทำให้เกิดความเจ็บปวด หรือทุกข์ทรมานกะทันหัน ภายหลังจากแยกกันอยู่ฝ่ายชายมีแนวโน้มที่จะมีคู่สมรสใหม่มากกว่าและเร็วกว่าฝ่ายหญิง

5) กระบวนการทางกฎหมาย (The Legal Process) การสิ้นสุดการสมรสจะมีกระบวนการทางกฎหมายอื่นๆ มาเกี่ยวข้อง เช่นเมื่อคู่สมรสฝ่ายหนึ่งเรียกร้องให้มีการหย่าร้าง อาจมีคำสั่งศาลมีการตัดเตือนคู่สมรสจากศาล มีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งสินสมรส สิทธิในการปกครองบุตร การเลี้ยงดูบุตร ดังนั้น ในขั้นตอนนี้จึงเป็นเรื่องของสังคมและกระบวนการทางกฎหมายจะเข้ามาตรวจสอบครอบครัว ไม่เพียงแต่สามีภรรยาเท่านั้นที่ต้องอยู่ภายใต้การตรวจสอบของกฎหมาย แต่รวมถึงบุตรด้วย

6) ครอบครัวภายหลังการหย่าร้าง (The Post-Divorce Family) กระบวนการกลายเป็นครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวมีผลที่ตามหลายเรื่อง ได้แก่ การจัดการเรื่องเงินและทรัพย์สินอื่นๆ ระยะเวลาจึงเป็นช่วงที่มีการปรับสมดุล (Realignment) มีการจัดการเพื่อแยกครอบครัวออกไป ในช่วงท้ายของกระบวนการนี้ทั้งสองฝ่ายจะสามารถกลับไปคืนสู่สภาพอารมณ์เดิมก่อนแต่งงานหรืออีกทาง คือ ปรับอารมณ์ให้มีเสถียรภาพใหม่อีกครั้ง เพื่อสร้างความมั่นใจและพัฒนามุมมองใหม่ๆ การใช้ชีวิตที่เป็นอิสระ ภายหลังจากหย่าร้างอาจจะมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบครอบครัว มีเครือข่ายทางสังคมใหม่ๆ เพิ่มขึ้น

3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนและครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว

ผู้วิจัยได้ทำการสืบค้นเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนและครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวทั้งในไทยและต่างประเทศ มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ศิริวรรณ กมลสุขสถิต (2563) พบว่า ปัจจัยทางด้านอาชญาวิทยา ที่สามารถทำนายกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด คือ การคบหาสมาคมกับเพื่อนอายุในขณะกระทำผิด อาชีพของบิดา และพื้นฐานอาศัยอยู่กับมารดาเพียงลำพัง ซึ่งมีโอกาสเสี่ยงที่ทำให้เด็กและเยาวชนจะกระทำผิดซ้ำเพิ่มขึ้น 19 เท่าเมื่อเทียบกับเด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่กับบุคคลอื่น

Rathinabalan & Naaraayan (2017) ได้ศึกษาผลกระทบของปัจจัยครอบครัวต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน วิธีการในงานวิจัย เป็นเคสกรณีสึกษาแบบควบคุม กลุ่มตัวอย่าง คือ วิทยากรที่อยู่ในหน่วยงานของรัฐ จำนวน 60 คน ผู้สังเกตการณ์คือผู้ดูแลในหน่วยงาน ทำการวิเคราะห์แบบตัวแปรเดียวและหลายตัวแปร เพื่อพิจารณาว่าปัจจัยใดที่ทำหน้าที่เป็นปัจจัยเสี่ยงสำหรับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยบิดาที่มีอายุมากกว่า 50 ปี บิดามีพฤติกรรมสูบบุหรี่ ดื่มแอลกอฮอล์ ใช้สารเสพติดและก่อเหตุอาชญากรรม อาชีพและการศึกษาของมารดา

การเป็นบุตรคนเดียว การที่บิดามารดาแยกทางกันหรือบิดามารดาเลี้ยงเดี่ยว เป็นปัจจัยของครอบครัวที่มีผลกระทบต่อการศึกษาของเด็กและเยาวชน จากการวิเคราะห์ที่มีตัวแปรเพียงตัวเดียวโดยปัจจัยบิดาที่มีอายุมากกว่า 50 ปี บิดามีพฤติกรรมสูบบุหรี่ อาชีพของมารดา และการเป็นบิดามารดาเลี้ยงเดี่ยว เป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญของการกระทำผิดในเด็กและเยาวชน

Kayma and Gokler (2020) ได้ศึกษาผลกระทบของลักษณะบุคลิกภาพและลักษณะครอบครัวของวัยรุ่นต่อการกระทำผิดของเยาวชน งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยระหว่างการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือวัยรุ่นทั้งหมด 213 คนถูกผลัดกันสุ่มอาชญากรรม โดยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามการยอมรับ-ปฏิเสธ/ควบคุมโดยผู้ปกครอง (PARQ/C) แบบสอบถามการประเมินบุคลิกภาพ (PAQ) และแบบวัดพฤติกรรมที่กระทำผิด (DBS) ใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษา ผลการศึกษาพบว่าการปฏิเสธการยอมรับ-ปฏิเสธของมารดา และการยอมรับ-ปฏิเสธจากบิดา ซึ่งเป็นหนึ่งในคุณลักษณะของครอบครัว ทำนายการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในทางบวกและมีนัยสำคัญ ดังนั้น การปฏิเสธจากผู้ปกครองจึงส่งผลกระทบต่อการศึกษาของเด็กและเยาวชน ซึ่งความต้องการทางอารมณ์และสังคมของวัยรุ่น ไม่เพียงพอต่อสภาพแวดล้อมของครอบครัว ดังนั้นวัยรุ่นจึงมีแนวโน้มที่จะตอบสนองความต้องการจากระบบที่ไม่ใช่ครอบครัว เช่น สภาพแวดล้อมทางสังคม กลุ่มเพื่อน

Kroese et al. (2021) ได้กล่าวถึง เยาวชนที่เติบโตมากับผู้ปกครองเพียงคนเดียวก่อนอายุ 12 ปี มีความเสี่ยงในการกระทำผิดมากกว่าเยาวชนที่เติบโตมาทั้งบิดามารดาทั้งสองคนถึง 1.7 เท่า โดยเฉพาะครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวในกลุ่มที่อยู่กับบิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่งตั้งแต่แรกเกิด ความเสี่ยงยิ่งเพิ่มขึ้นถึง 1.91 เท่า ขณะที่การหย่าร้างของบิดามารดา และการสูญเสียบิดาหรือมารดา ก่อนอายุ 12 ปี ก็เป็นปัจจัยเสี่ยงเช่นกัน (1.64 และ 1.62) สภาพแวดล้อมทางครอบครัวที่ขาดความมั่นคงทางอารมณ์ตั้งแต่วัยเด็ก ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมและการตัดสินใจของเยาวชนในระยะยาว การที่ต้องเติบโตมาในบริบทที่ขาดการดูแลจากทั้งบิดาและมารดา อาจทำให้ขาดการหล่อหลอมการใช้ชีวิตร่วมกับสังคมอย่างมีสติ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว สรุปได้ว่า มีกระบวนการปรึกษาซึ่งเน้นปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวเด็ก และจากการศึกษาส่วนใหญ่พบว่าสาเหตุที่มีส่วนในการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนมากที่สุด คือ ครอบครัว และปัจจัยที่จะช่วยลดการกระทำผิดซ้ำในเด็กและเยาวชนได้ คือ ครอบครัว ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญกับสาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่มีจุดเริ่มต้นจากขาดสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว โดยการพัฒนาโปรแกรมปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิด

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษาออนไลน์

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับการปรึกษาในรูปแบบออนไลน์ ผู้วิจัยจึงได้ทำการสืบค้นและทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษารูปแบบออนไลน์ มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

4.1 ประวัติความเป็นมาของการปรึกษาออนไลน์ ช่วงแรกเป็นการให้ความรู้ทางด้าน การศึกษาและแนวคิดทางด้านการปรึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย คล้ายกับการให้บริการทาง อินเทอร์เน็ตแบบอื่นๆ ถูกพัฒนาขึ้นระหว่างการสถาบันการศึกษาและสถาบันวิจัย โดยมีแนวคิดที่ ต้องการที่จะสนับสนุนให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เข้มแข็ง ซึ่งมีประวัติในการปรึกษาออนไลน์ ดังนี้ (Skinner & Zack, 2004 อ้างถึงใน นันทกา พุสีกุล, 2555)

ค.ศ.1961 มีการใช้วิดีโอคอลเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกสำหรับกลุ่มจิตบำบัด (Wittson & Johnson, 1961 อ้างถึงใน นันทกา พุสีกุล, 2555) เพื่อการรักษาอย่างค่อยเป็นค่อยไป และได้มีการ พัฒนาขึ้นในอีกหลายๆ ประเทศ

ค.ศ. 1972 มีการทดลองการใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อเลียนแบบกระบวนการทำจิตบำบัด โดยใช้คอมพิวเตอร์ที่มหาวิทยาลัย Stanford และ UCLA (University of California, Los Angeles) ซึ่งเกิดขึ้นในการประชุมระหว่างประเทศโดยการติดต่อสื่อสารผ่านทางคอมพิวเตอร์

ค.ศ. 1976 หลังจากมีการใช้คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลเกิดขึ้น ได้มีการนำระบบ คอมพิวเตอร์มาใช้ในการให้บริการ

ค.ศ. 1986 มหาวิทยาลัย Cornell ได้จัดบริการครั้งแรกในการให้บริการทางด้านจิตใจ ผ่าน โปรแกรมที่เรียกว่า Ask Uncle Ezra ซึ่งโปรแกรมนี้จัดทำขึ้นโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในการให้ คำแนะนำในเรื่องสุขภาพจิตสำหรับนักศึกษาของมหาวิทยาลัย Cornell จากนักศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ และศิษย์เก่า

ค.ศ. 1995 เกิดการให้บริการสุขภาพจิตทางอินเทอร์เน็ตโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

ค.ศ. 1995 ถึง 1998 Sommers ได้ทำการฝึกการให้บริการทางอินเทอร์เน็ตกับผู้รับการ ปรึกษา โดยเป็นบุคคลที่บุกเบิกเป็นคนแรกๆ ในการทำ “e-therapy” และยังจัดทำกรให้บริการทาง อินเทอร์เน็ตโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

ค.ศ. 1997 มีการสร้างสังคมแบบสากลสำหรับการให้บริการทางสุขภาพจิตออนไลน์ ได้ เกิดขึ้นเพื่อที่สร้างความเข้าใจ ประยุกต์ใช้และเพื่อการพัฒนาการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต รวมไปถึง การใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีเพื่อสร้างสังคมทางสุขภาพจิตระดับสากล

4.2 ความหมายของการปรึกษาออนไลน์ ในหลายๆ งานวิจัยได้มีการใช้การปรึกษาออนไลน์มากขึ้น เป็นรูปแบบการปรึกษาที่ผู้ให้การปรึกษาและผู้รับการปรึกษายู่คนละสถานที่ อาจจะเป็นการสื่อสารคนละเวลาหรือเกิดขึ้นเวลาเดียวกันก็ได้และใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นสื่อกลางในการให้การปรึกษามีหลากหลายรูปแบบ เช่น โทรศัพท์ อีเมล การพิมพ์สนทนาโต้ตอบ หรือ แชท และการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ เนื่องจากการปรึกษาออนไลน์มีความสะดวก ประหยัดค่าใช้จ่าย และเหมาะสมในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รวมถึงการที่ผู้รับการปรึกษาไม่ต้องเผชิญหน้ากับผู้ให้การปรึกษา ทำให้ผู้รับการปรึกษาลดความวิตกกังวล เกิดความรู้สึกลึกสบายใจที่จะเปิดเผยเรื่องราวของตนอย่างตรงไปตรงมา ทำให้สามารถค้นพบประเด็นปัญหาที่แท้จริงได้เร็วขึ้น (อุมาภรณ์ สุขารมณ, 2559) จึงมีผู้วิจัยหลายท่านได้ให้ความหมายของการปรึกษาออนไลน์ ดังนี้

กนกวรรณ วังมณี และศิวกรณ์ สองแสน (2564) ได้กล่าวถึงความหมายของการปรึกษาออนไลน์ ว่าเป็นการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบออนไลน์ที่ครอบคลุมทั้งรูปแบบที่ไม่เกิดขึ้นพร้อมกัน เช่น อีเมล หรือผู้ให้และผู้รับการปรึกษาสื่อสารข้อความในเวลาที่ไม่ตรงกัน ซึ่งเป็นการโต้ตอบทางไกลโดยใช้ข้อความเท่านั้น และแบบพร้อมกัน เช่น การแชทส่วนตัว (พูดคุยข้อความแบบ real-time ระหว่างผู้ให้และรับ) การให้การปรึกษาผ่านวิดีโอแบบคู่หรือกลุ่ม รวมถึงสื่อและแพลตฟอร์มอื่นๆ เช่น แอปพลิเคชัน เว็บไซต์ และโลกเสมือน ซึ่งแสดงถึงความยืดหยุ่นและความหลากหลายของช่องทางการให้บริการจิตวิทยาในยุคดิจิทัล

Kraus, Stricker, and Speyer (2010) ได้กล่าวว่าการปรึกษาออนไลน์ เป็นการพูดคุยทางคลินิก และบริการต่างๆที่อยู่ในรูปแบบของการช่วยเหลือผ่านอินเทอร์เน็ต ได้แก่ การพิมพ์อีเมล แชท และการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การปรึกษาออนไลน์ เป็นนวัตกรรมใหม่ในการช่วยเหลือผู้รับการปรึกษา ให้เข้าถึงกระบวนการให้การปรึกษาสะดวก รวดเร็ว โดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อโรคไวรัสโคโรนา 2019 หรือกรณีที่ผู้รับการปรึกษามีความยากลำบากในการเดินทาง ให้เข้าถึงกระบวนการปรึกษาได้โดยง่าย

4.3 ประเภทของการปรึกษาออนไลน์ สามารถแบ่งประเภทของการปรึกษาออนไลน์ตามช่องทางการสื่อสาร ได้ 3 ประเภท ดังนี้ (ฉัฐวดี สรพิพัฒน์เจริญ และคณะ, 2558)

4.3.1 การปรึกษาออนไลน์ผ่านตัวอักษร (Text-Based Online Counseling) เป็นการปรึกษาออนไลน์โดยการใช้การพิมพ์ข้อความตัวอักษรเพื่อสื่อสารโต้ตอบระหว่างกัน หรือ การแชท (Chat) สามารถแบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ

1) การแชทในเวลาเดียวกัน (Synchronous Chat) เป็นการแชทโต้ตอบเมื่อผู้ส่งสารพิมพ์ข้อความแล้วทำการส่ง ข้อความนั้นจะปรากฏต่อผู้รับสารในเวลานั้นทันที โดยมากจะอยู่ในรูปแบบของห้องแชทหรือโปรแกรมแชท เช่น Skype, Facebook Messenger, Line เป็นต้น

2) การแชทต่างเวลากัน (Asynchronous Chat) เป็นการแชทที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารไม่ได้โต้ตอบในเวลาเดียวกัน เช่น การส่งข้อความสั้น (SMS) การพิมพ์จดหมายส่งทางอีเมล การโพสต์ข้อความโต้ตอบกันบนเว็บไซต์ หรือกระดานข่าวสารต่างๆ

4.3.2 การปรึกษาออนไลน์ผ่านเสียง (Tele-Counseling) เป็นการปรึกษาออนไลน์ด้วยการสื่อสารผ่านเสียงพูด ซึ่งก็คือการปรึกษาผ่านโทรศัพท์

4.3.3 การปรึกษาออนไลน์ผ่านภาพและเสียง (Video Conference Counseling) เป็นการปรึกษาออนไลน์ที่ผู้ให้การศึกษาและผู้รับการปรึกษา สามารถเห็นภาพและได้ยินเสียงของอีกฝ่ายได้ในเวลาเดียวกัน เช่น การประชุมทางไกลผ่านจอภาพผ่านแอปพลิเคชัน Zoom , Google Meet, Cisco Webex, Microsoft Teams, Skype Of Business, Gotowebinar หรือ Gotomeeting, Line Meeting, Messenger เป็นต้น

4.4 ข้อดีและข้อเสียของการให้การศึกษาออนไลน์

4.4.1 ข้อดีของการให้การศึกษาออนไลน์

1) ผู้ให้การศึกษาและผู้รับการปรึกษาไม่ต้องเดินทางไปยังสถานที่ให้บริการ สามารถเลือกสถานที่และเวลาที่สะดวก ในการให้บริการและรับบริการได้ รวมทั้งหากผู้รับการปรึกษาที่เกิดปัญหาสามารถทำคำแนะนำผู้ให้การศึกษาได้ทันที หรือตามช่วงเวลาที่เหมาะสมของทั้ง 2 ฝ่าย

2) ผู้ให้การศึกษาและผู้รับการปรึกษาสามารถเลือกช่วงเวลาที่เหมาะสมในการให้บริการ แม้เป็นช่วงเวลากลางคืนที่ นอกเหนือจากเวลาทำการ

3) ผู้ให้การศึกษามีตารางเพื่อให้ผู้รับการปรึกษาเข้ามาเลือกช่วงเวลาที่ได้รับบริการ สะดวกได้ โดยไม่ต้องรอคิว หรือใช้เวลารอ ไม่นานก็ได้รับบริการ

4) การเข้าถึงบริการได้อย่างกว้างขวาง โดยไม่ถูกจำกัดในด้านของภูมิศาสตร์ แต่ต้องใช้คอมพิวเตอร์ที่สามารถต่ออินเทอร์เน็ตได้ ทำให้ผู้รับการปรึกษาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชนบทก็สามารถเข้าถึงบริการได้

5) ผู้รับการปรึกษาบางรายอาจได้รับประโยชน์จากการรับการศึกษาเพื่อบรรเทาอาการเบื้องต้นได้

4.4.2 ข้อเสียของการให้บริการปรึกษาออนไลน์

- 1) ความเป็นส่วนตัว ผู้ให้บริการปรึกษาจัดสรรสถานที่ที่ให้บริการ ที่มีความเป็นส่วนตัวตามหลักวิชาการ ในขณะที่ผู้รับปรึกษาอาจไม่มีสถานที่ที่เป็นส่วนตัวในการรับปรึกษา
- 2) ผู้ให้บริการปรึกษาไม่สามารถใช้ทักษะหรือเทคนิคบางอย่างทางการปรึกษาเชิงจิตวิทยาได้ เช่น ไม่สามารถใช้ทักษะบางอย่าง เช่น การ สัมผัสได้ นอกจากนี้การสังเกตอารมณ์จากสีหน้า ท่าทางอาจมีข้อจำกัด หากผู้รับปรึกษาไม่ต้องการเปิดเผยตัวตน จะมีข้อจำกัดในด้านการสังเกตความสอดคล้องระหว่างภาษาพูดและภาษาท่าทาง
- 3) การให้บริการอาจไม่มีความต่อเนื่อง เนื่องจากปัญหาในการนัดหมาย
- 4) ความราบรื่นของการให้บริการขึ้นอยู่กับสัญญาณอินเทอร์เน็ต หากสัญญาณอินเทอร์เน็ตก็จะเป็นอุปสรรคต่อการปรึกษา

4.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษาออนไลน์

กวินทิพย์ จันทนิยม, เพ็ญญา กุลนภาคล และคลดาว วงศ์ธีระธรรม (2563) ได้ศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษาออนไลน์ พบว่า พนักงานบริษัทที่เข้ารับการให้การปรึกษาผ่านช่องทางออนไลน์มีระดับความเครียดในการทำงานลดลงอย่างเห็นได้ชัด ทั้งหลังจบโปรแกรมและในช่วงติดตามผล โดยเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ไม่ได้รับการปรึกษา พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนความเครียดต่ำกว่ากลุ่มควบคุม แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง สะท้อนถึงศักยภาพของการให้การปรึกษาออนไลน์ ในการลดปัญหาด้านสุขภาพจิตในกลุ่มวัยทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กนกวรรณ วังมณี และสิวภรณ์ สองแสน (2564) ได้ศึกษาโปรแกรมให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยารายบุคคลแบบออนไลน์ผ่านระบบ Google Meet ภายหลังการศึกษาพบว่า นักศึกษามีระดับการปรับตัวทางสังคมสูงขึ้น สะท้อนว่าโปรแกรมการปรึกษาออนไลน์มีประสิทธิภาพในการช่วยให้ผู้รับปรึกษาปรับตัวได้ดีขึ้นในภาวะวิกฤต ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมยังมีความพึงพอใจต่อโปรแกรมในระดับมากที่มีความยืดหยุ่น เข้าถึงได้ง่าย ซึ่งการปรึกษาออนไลน์ช่วยเพิ่มโอกาสเข้าถึงการดูแลสุขภาพจิต มีประสิทธิภาพใกล้เคียงกับการให้การปรึกษาแบบพบหน้า และควรเป็นช่องทางหลักต่อไปในอนาคต

วารางคณา โสมะนันท์, คาลอส บุญสุภา และพลอยไพลิน กมลนาวัน (2564) พบว่า การให้บริการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบออนไลน์มีความใกล้เคียงกับการให้บริการปรึกษาแบบออฟไลน์หรือรูปแบบดั้งเดิมที่ผู้รับปรึกษาเป็นผู้เดินทางเข้ารับจิตแพทย์/นักจิตวิทยาการปรึกษาในสถานที่ทำงานของผู้ให้บริการ เนื่องจากจิตแพทย์/นักจิตวิทยาการปรึกษาจะใช้ทักษะ/เทคนิคต่างๆ ที่ทำให้ผู้รับปรึกษาได้สำรวจ ตรวจสอบตนเอง ค้นหาความทุกข์ ตลอดจนค้นพบ

แนวทางการแก้ปัญหา หรือการเปลี่ยนแปลงตนเองเพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิตที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

Wong, Bonn, Tam, and Wong (2018) ได้สำรวจความเห็นและแนวโน้มการใช้บริการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบออนไลน์และแบบพบหน้าในหมู่นักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศไทยผลวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต มีแนวโน้มที่จะเข้ารับการศึกษาแบบออนไลน์มากยิ่งขึ้น การปรึกษาแบบออนไลน์จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับการปรึกษาเชิงจิตวิทยา โดยใช้สื่อดิจิทัลเพื่อให้ผู้รับบริการปรึกษาได้เข้าถึงบริการได้ง่ายมากขึ้นและนำไปสู่การปรับเปลี่ยนการเข้ารับบริการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเป็นแบบพบหน้า

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า การปรึกษาออนไลน์เป็นรูปแบบวิธีการปรึกษาที่มีการใช้กันอย่างแพร่หลายในสถานการณ์ปัจจุบัน ได้มีการนำมาใช้กับนักจิตวิทยาการศึกษา เนื่องจากนักจิตวิทยาการศึกษาจะใช้ทักษะ/ เทคนิคต่างๆ ที่ทำให้ผู้รับบริการปรึกษาได้สำรวจตรวจสอบตนเอง ค้นหาความทุกข์ ตลอดจนค้นพบแนวทางการแก้ปัญหา หรือการเปลี่ยนแปลงตนเองเพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิตที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นรวมถึงการปรึกษาออนไลน์สามารถเข้าถึงกระบวนการปรึกษาได้ง่าย สะดวก ประหยัด แต่อาจมีข้อจำกัดที่ต้องพึงระวังและควรปรับปรุงแก้ไขให้มีข้อจำกัดให้น้อยที่สุดเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยมีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เพื่อศึกษาการเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดด้วยการปรึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ ซึ่งมีรายละเอียดขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
การดำเนินการทดลอง
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง
วิธีการดำเนินการทดลอง
การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย บิดาเลี้ยงเดี่ยวหรือมารดาเลี้ยงเดี่ยว และเยาวชนที่กระทำผิดอายุระหว่าง 15-18 ปี เป็นคนในครอบครัวเดียวกัน ซึ่งอยู่ภายใต้อำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสุรินทร์ โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 20 ครอบครัว (40 คน)

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย บิดาเลี้ยงเดี่ยวหรือมารดาเลี้ยงเดี่ยว และเยาวชนที่กระทำผิดอายุระหว่าง 15-18 ปี เป็นคนในครอบครัวเดียวกัน ซึ่งอยู่ภายใต้อำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 20 ครอบครัว (40 คน) แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ด้วยวิธีการจับคู่ (Match Pair) ตามลำดับคะแนนเป็นรายคู่ครอบครัว ได้แก่ กลุ่มทดลอง จำนวน 10 ครอบครัว (20 คน) และกลุ่มควบคุม จำนวน 10 ครอบครัว (20 คน) โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ดังนี้

เกณฑ์การคัดเลือก

- 1) เป็นบิดาเลี้ยงเดี่ยวหรือมารดาเลี้ยงเดี่ยวที่มีบุตรกระทำผิด อายุ 15-18 ปี
- 2) เยาวชนที่กระทำผิดที่มีอายุ 15-18 ปี ต้องอยู่ในความดูแลของครอบครัวที่เป็นบิดาเลี้ยงเดี่ยวหรือมารดาเลี้ยงเดี่ยว
- 3) เยาวชนที่กระทำผิดต้องไม่อยู่ในระหว่างควบคุมตัว

4) มีคะแนนแบบประเมินสัมพันธภาพครอบครัวของเยาวชนที่กระทำคามผิดอยู่ในระดับต่ำ (คะแนนไปในทิศทางเดียวกันทั้งครอบครัว)

5) ไม่เคยเข้ารับการปรึกษาครอบครัวและทำครอบครัวบำบัดมาก่อน

6) ไม่มีความผิดปกติทางสมองหรือมีอาการทางจิต

7) ไม่มีปัญหาการได้ยิน การมองเห็น การพูด

เกณฑ์การคัดออก

1) ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ ตลอดช่วงการทดลอง

2) อยู่ในระหว่างควบคุมตัว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิด การประเมินจากประสบการณ์ ความคิด ความรู้สึก และการแสดงออก ที่ตรงตามลักษณะของครอบครัวในมุมมองของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (บิดาเลี้ยงเดี่ยวหรือมารดาเลี้ยงเดี่ยวและเยาวชนที่กระทำผิด) จำนวน 30 ข้อ แบ่งตามองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่

1.1) ทักษคติการยอมรับ (Attitudes Acceptance) จำนวน 10 ข้อ แบ่งเป็นข้อคำถามด้านบวก จำนวน 7 ข้อ และข้อคำถามด้านลบ จำนวน 3 ข้อ

1.2) การให้ความสนใจ (Concentration) จำนวน 10 ข้อ แบ่งเป็นข้อคำถามด้านบวก จำนวน 6 ข้อ และข้อคำถามด้านลบ จำนวน 4 ข้อ

1.3) การหลีกเลี่ยง (Avoidance) จำนวน 10 ข้อ แบ่งเป็นข้อคำถามด้านบวก จำนวน 5 ข้อ และข้อคำถามด้านลบ จำนวน 5 ข้อ

โดยเป็นการตอบคำถามในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบ 4 ระดับ ซึ่งกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

ข้อคำถามด้านบวก

มากที่สุด หมายถึง เห็นด้วยกับเรื่องนั้นมากที่สุด เท่ากับ 4 คะแนน

มาก หมายถึง เห็นด้วยกับเรื่องนั้นมาก เท่ากับ 3 คะแนน

น้อย หมายถึง เห็นด้วยกับเรื่องนั้นน้อย เท่ากับ 2 คะแนน

น้อยที่สุด หมายถึง เห็นด้วยกับเรื่องนั้นน้อยที่สุด เท่ากับ 1 คะแนน

ข้อคำถามด้านลบ

มากที่สุด หมายถึง เห็นด้วยกับเรื่องนั้นมากที่สุด เท่ากับ 1 คะแนน

มาก หมายถึง เห็นด้วยกับเรื่องนั้นมาก เท่ากับ 2 คะแนน

น้อย หมายถึง เห็นด้วยกับเรื่องนั้นน้อย เท่ากับ 3 คะแนน

น้อยที่สุด หมายถึง เห็นด้วยกับเรื่องนั้นน้อยที่สุด เท่ากับ 4 คะแนน

เกณฑ์ให้คะแนน คะแนนตั้งแต่ 30 ถึง 120 คะแนน ระดับคะแนนสามารถแบ่งได้ ดังนี้

- 1) คะแนนระหว่าง 30 ถึง 52 คะแนน เกณฑ์ต่ำที่สุด
- 2) คะแนนระหว่าง 53 ถึง 75 คะแนน เกณฑ์ต่ำ
- 3) คะแนนระหว่าง 76 ถึง 97 คะแนน เกณฑ์สูง
- 4) คะแนนระหว่าง 98 ถึง 120 คะแนน เกณฑ์สูงที่สุด

2. โปรแกรมการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพ

ในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิด ทั้งหมด 8 ครั้ง ครั้งละ 45 - 60 นาที สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ติดต่อกัน 4 สัปดาห์ ผ่านช่องทางออนไลน์ Line Meeting ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปรายละเอียดโปรแกรมการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์

ครั้งที่	เรื่อง	รายละเอียด
1	ปฐมนิเทศและสร้างสัมพันธภาพ	สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้วิจัยกับผู้เข้าร่วมวิจัย โดยเน้นการสร้างควมไว้วางใจและบรรยากาศที่ปลอดภัย พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ ข้อตกลง และกติกาการเข้าร่วม เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันก่อน เข้าสู่กระบวนการปรึกษาในครั้งถัดไป
2	การรักษาสัมพันธภาพและการนำปัญหาออกสู่ภายนอก	เพื่อรักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้วิจัยกับผู้เข้าร่วมวิจัย รวมถึงให้ถ่ายทอดเรื่องราวปัญหาสัมพันธภาพครอบครัวอย่างอิสระผ่านการเล่าเรื่อง ด้วยเทคนิคบทสนทนาที่เน้นการนำปัญหาออกสู่ภายนอกและเทคนิคการกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมวิจัยเล่าเรื่องให้ครบถ้วน

ครั้งที่	เรื่อง	รายละเอียด
3	การเรียนรู้และเข้าใจผลที่เกิดจากทัศนคติความเชื่อที่ส่งผลสัมพันธ์ภายในครอบครัว	ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยเรียนรู้และเข้าใจผลที่เกิดจากการทัศนคติการยอมรับของสมาชิกในครอบครัวที่มีต่อสัมพันธ์ภายในครอบครัว ซึ่งอาจเกิดจากประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ด้วยเทคนิคการช่วยให้บุคคลอธิบายปัญหาของตน และเทคนิคการตรวจสอบความกดดันด้านวัฒนธรรมที่ทำให้ปัญหาฝังอยู่ใน
4	การเรียนรู้และเข้าใจผลที่เกิดจากการดูแลเอาใจใส่บุตร	ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้นำปัญหาจากการเลี้ยงดูของครอบครัวออกสู่ภายนอก โดยไม่ติดค้างอยู่ในตัวบุคคล รวมถึงให้ตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลเอาใจใส่บุตรอย่างใกล้ชิด ด้วยเทคนิคบทสนทนาที่เน้นการนำปัญหาออกสู่ภายนอก และเทคนิคการใช้ คำอุปมาอุปมัยในการถาม
5	การเรียนรู้และเข้าใจผลที่เกิดจากการหลีกเลี่ยงการเลี้ยงดูบุตร	ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้เรียนรู้และเข้าใจถึงวิธีการเลี้ยงดูบุตรของครอบครัว ผ่านการเล่าเรื่องที่ใช้บทสนทนาที่เน้นผลลัพธ์เฉพาะตน และให้ตระหนักถึงผลกระทบจากการหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบของสมาชิกในครอบครัว พร้อมทั้งได้เรียนรู้วิธีการเลี้ยงดูในรูปแบบใหม่ผ่านเทคนิคบทสนทนาที่เน้นการแต่งเรื่องขึ้นใหม่
6	การพัฒนาสัมพันธ์ภายในครอบครัว	ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยเกิดความกระจ่างชัดในปัญหา มองปัญหาเป็นเรื่องปกติ และมีกำลังใจกลับมาสู้กับปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัว โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการเชื่อเชิญให้ผู้เข้าร่วมวิจัยตั้งชื่อให้ปัญหา และตระหนักถึงความสำคัญของการมีสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวผ่านการทบทวนสมาชิกภาพ ปรับลดหรือเพิ่มบทบาท ความเป็นสมาชิกภาพในครอบครัว ด้วยเทคนิคบทสนทนาที่เน้นการปรับแต่งสมาชิกภาพขึ้นใหม่

ครั้งที่	เรื่อง	รายละเอียด
7	การเล่าเรื่องราวที่แสดงถึงสัมพันธ์ภาพในครอบครัว	ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้ทบทวนวิธีคิด อารมณ์ ความรู้สึกที่แสดงถึงลักษณะสัมพันธ์ภาพในครอบครัวของตนเอง โดยการใช้บทสนทนาลักษณะที่ดีในครอบครัว เป็นการใช้บทสนทนาพิธีการกำหนดนิยามใหม่ที่ทำให้คุณค่าต่อสัมพันธ์ภาพที่ดีในครอบครัว ด้วยเทคนิคบทสนทนาที่เป็นพิธีการกำหนดนิยามใหม่ที่ทำให้คุณค่า
8	ประเมินผลการปรึกษาและยุติการให้การปรึกษา	ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้ร่วมกันกำหนดนิยามของสัมพันธ์ภาพที่ดี และเกิดการยอมรับร่วมกันภายในครอบครัว พร้อมทั้งทบทวน ประเมินผลกระบวนการให้การปรึกษา และยุติการให้การปรึกษา

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินสัมพันธ์ภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิด มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินสัมพันธ์ภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิด โดยพัฒนามาจากแนวคิดของ Sherry and Sinha (1978) ตามความองค์ประกอบของสัมพันธ์ภาพครอบครัว ที่ส่งผลต่อลักษณะสัมพันธ์ภาพของแต่ละครอบครัวให้เกิดความแตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยปรับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับงานวิจัย ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) ทักษะการยอมรับจากสมาชิกในครอบครัว (Attitudes Acceptance)
- 2) การดูแลเอาใจใส่ (Concentration)
- 3) การหลีกเลี่ยง (Avoidance)

โดยการสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบข้อคำถาม และนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไข โดยปรับภาษาให้อ่านเข้าใจง่าย และตรงกับนิยามศัพท์มากขึ้น ซึ่งได้แบบประเมินสัมพันธ์ภาพครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิด จำนวน 30 ข้อ

1.2 ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความสอดคล้องของนิยามศัพท์เฉพาะและทฤษฎีกับข้อคำถามในแต่ละองค์ประกอบ ตรวจสอบความถูกต้อง ความครอบคลุมเนื้อหา ความเหมาะสมของการใช้ภาษา

ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 - 1 โดยไม่มีข้อคำถามที่ต่ำกว่า 0.5 ผู้วิจัยปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้ง

1.3 ผู้วิจัยนำแบบประเมินสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดจำนวน 30 ข้อ ฉบับแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับบิดาเลี้ยงเดี่ยวหรือมารดาเลี้ยงเดี่ยวและเยาวชนที่กระทำผิดที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณสมบัติที่ใกล้เคียงกัน จำนวน 30 ครอบครัว (60 คน) มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) จากการตรวจสอบด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาช (Cronbach's alpha Coefficient) เท่ากับ 0.85 ความเชื่อมั่นในระดับสูง และค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) มีข้อจำนวน 3 ข้อ ที่มีค่า Corrected Item – Total Correlation ต่ำกว่า .20 เนื่องจากค่าความเชื่อมั่นในระดับสูง จึงนำข้อคำถามมาปรับปรุงแก้ไขและนำแบบประเมินที่ผ่านเกณฑ์ตรวจสอบคุณภาพแล้วไปดำเนินการกับกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย

2. โปรแกรมการศึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบของการศึกษา พร้อมกำหนดโครงสร้างของเนื้อหาและจุดมุ่งหมายของโปรแกรมการศึกษาทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและกำหนดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการแก้ปัญหา เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาและนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไข ซึ่งได้โปรแกรมการศึกษาทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ จำนวน 8 ครั้ง ครั้งละ 45 - 60 นาที โดยทำการศึกษารายครอบครัว (บิดาเลี้ยงเดี่ยวหรือมารดาเลี้ยงเดี่ยวและเยาวชนที่กระทำผิด)

2.2 ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) วัตถุประสงค์ และรูปแบบกิจกรรมที่ใช้ในการศึกษาแต่ละครั้ง ผู้วิจัยปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้ง

2.3 ผู้วิจัยนำโปรแกรมการศึกษาทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ฉบับแก้ไขเรียบร้อยแล้วบางส่วนไปทดลองใช้ (Try Out) กับรายครอบครัว (บิดาเลี้ยงเดี่ยวหรือมารดาเลี้ยงเดี่ยวและเยาวชนที่กระทำผิด)ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2 ครอบครัว (4 คน) เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรม วิธีการ และระยะเวลา และผู้วิจัยทำการปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมการศึกษาทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ให้เหมาะสมอีกครั้ง หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงนำโปรแกรมการศึกษาทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ไปดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย

การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) เพื่อศึกษาการเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดด้วยการปรึกษาครอบครัว ทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ โดยมีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ จำนวน 10 ครอบครัว (20 คน) รวมทั้งหมด 20 ครอบครัว (40 คน)

แบบแผนการวิจัยที่ใช้เป็นแบบสององค์ประกอบแบบวัดซ้ำหนึ่งองค์ประกอบ (Two-Factor Experimental with Repeated Measures on One Factor) โดยปรับจาก Winer, Brown, & Michels (1991, p. 509) ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรระหว่างกลุ่ม คือ วิธีการให้การปรึกษา (กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม) และตัวแปรภายในกลุ่ม คือ ระยะเวลาในการวัดผล (ระยะก่อนทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลการทดลอง) โดยมีรายละเอียดแบบแผนการทดลองดังนี้

ตารางที่ 2 แบบแผนการทดลอง

ตัวแปรต้น B (วิธีการปรึกษา)	ตัวแปรต้น A (ระยะเวลา)		
	a_1	a_2	a_3
b_1	S_1	S_1	S_1
	S_2	S_2	S_2
	-	-	-
	-	-	-
	-	-	-
	S_n	S_n	S_n
b_2	S_1	S_1	S_1
	S_2	S_2	S_2
	-	-	-
	-	-	-
	-	-	-
	S_n	S_n	S_n

ความหมายของสัญลักษณ์

- a_1 แทน ระยะก่อนการทดลอง (Pretest)
 a_2 แทน ระยะหลังการทดลอง (Posttest)
 a_3 แทน ระยะติดตามผลการทดลอง หลังได้รับโปรแกรม 2 สัปดาห์ (Follow up)
 b_1 แทน การได้รับโปรแกรมการศึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์
 b_2 แทน การไม่ได้รับโปรแกรมการศึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์
 S_1 แทน ตัวอย่างที่เข้าร่วมวิจัย 1
 S_2 แทน ตัวอย่างที่เข้าร่วมวิจัย 2
 S_n แทน ตัวอย่างที่เข้าร่วมวิจัยทั้งหมด

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคำนึงถึงการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. โครงการวิจัยผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา เลขที่เอกสารรับรอง IRB4-063/2568 วันที่รับรอง 25 กุมภาพันธ์ 2568
2. หนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลและเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง จากมหาวิทยาลัยบูรพาถึงผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสุรินทร์ โดยนักจิตวิทยาเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย หนังสืออ้างอิงเลขที่ อว 8137/628 ลงวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2568
3. ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง และลงชื่อในใบยินยอมการเข้าร่วมวิจัย หากต้องการออกจากการวิจัยสามารถกระทำได้ตลอดเวลา โดยไม่มีผลกระทบใดๆ
4. ข้อมูลที่ได้จากผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยนั้นจะถือเป็นความลับ และในการรวบรวมข้อมูลจะไม่ระบุชื่อหรือที่อยู่ของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย โดยข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้สำหรับวัตถุประสงค์ทางวิชาการเท่านั้น ในส่วนของผลการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวม และข้อมูลทั้งหมดจะถูกเก็บรักษาไว้ในรูปแบบเอกสารและในระบบคอมพิวเตอร์ ข้อมูลทั้งหมดจะเก็บเป็นความลับ ซึ่งมีเพียงผู้วิจัยที่จะสามารถเข้าถึงข้อมูลได้เพียงคนเดียว และข้อมูลทั้งหมดจะถูกทำลายภายใน 1 ปี ภายหลังจากที่ผลการวิจัยได้รับการเผยแพร่แล้วและเมื่อการทดลองได้ผลตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
5. ผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมวิจัยตกลงร่วมกันในการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการให้การศึกษารอบครัว โดยเน้นความเป็นส่วนตัว ไม่มีการรบกวนจากบุคคลภายนอกหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ รวมถึงการใช้อินเทอร์เน็ตส่วนตัวที่ปลอดภัย ไม่ใช้ Wi-Fi สาธารณะ

เพื่อรักษาความลับของข้อมูล และต้องได้รับความยินยอมจากผู้เข้าร่วมวิจัยก่อนทุกครั้งในการบันทึกภาพ เสียง หรือถ่ายภาพหน้าจอ

6. ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยอาจเผชิญกับความเครียดทางจิตใจจากการต้องเปิดเผยเรื่องราวที่เจ็บปวดหรือสะเทือนใจในครอบครัว รวมถึงความคาดหวังในการเปลี่ยนแปลงตนเองหรือฟื้นฟูความสัมพันธ์ที่เปราะบาง ซึ่งอาจกระตุ้นให้เกิดความเครียด ความวิตกกังวล หรือความรู้สึกผิดได้ ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญกับการประเมินความพร้อมของกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล และสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัย เปิดกว้าง และไม่ตัดสิน เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างสามารถพูดคุยอย่างตรงไปตรงมา โดยผู้วิจัยจะรับฟังด้วยความเข้าใจ และให้การสนับสนุนทางด้านจิตใจอย่างเหมาะสมระหว่างกระบวนการวิจัย พร้อมทั้งร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหามา และติดตามผลเพื่อประเมินผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น

วิธีการดำเนินการทดลอง

1. ระยะก่อนการทดลอง

1.1) ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณด้วยโปรแกรม G*Power (3.1.9.7) โดยกำหนดค่า Test Family เป็น F-test ใช้ Statistical test เป็น ANOVA : Repeated measures, within-between interaction กำหนด Effect size $f = 0.25$ เพราะไม่พบการศึกษาการเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดด้วยการปรึกษาครอบครัว ทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ ดังนั้น จึงกำหนดค่าประมาณขนาดอิทธิพล (Effect size) เท่ากับ 0.25 เป็นค่าระดับปานกลาง (Cohen, 1977) Power ($1 - \beta$ err prob) = 0.80 ได้ขนาดตัวอย่าง 28 คน ซึ่งงานวิจัยนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นคู่ (บิดาเลี้ยงเดี่ยวหรือมารดาเลี้ยงเดี่ยวและเยาวชนที่กระทำผิดเป็นคนในครอบครัวเดียวกัน) จึงจำเป็นต้องรักษาสมดุลของจำนวนคู่ครอบครัว และเพื่อการถอนตัวของกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้น จึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม 20 ครอบครัว (40 คน) โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง จำนวน 10 ครอบครัว (20 คน) และกลุ่มควบคุม จำนวน 10 ครอบครัว (20 คน) ด้วยวิธีการจับคู่ (Match Pair)

1.2) ผู้วิจัยดำเนินการขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพาและทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลและเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง จากมหาวิทยาลัยบูรพาถึงผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสุรินทร์

1.3) ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยเป็นบิดาเลี้ยงเดี่ยวหรือมารดาเลี้ยงเดี่ยวกับเยาวชนที่กระทำผิดที่มีอายุ 15 - 18 ปี และอยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสุรินทร์

1.4) ผู้วิจัยแนะนำตัว อธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ผู้เข้าร่วม โครงการวิจัยทราบ การเข้าร่วมวิจัยครั้งนี้เป็นไปด้วยความสมัครใจให้ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง และให้ลงชื่อในใบยินยอมการเข้าร่วมโครงการวิจัย

1.5) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยแบบประเมินสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิด เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบในการคัดเลือกและจัดแบ่งกลุ่มตัวอย่าง โดยเป็นคะแนนในช่วงระยะก่อนการทดลอง (Pretest) จากนั้นนัดวัน เวลา และช่องทางในการปรึกษากับกลุ่มตัวอย่าง

2. **ระยะการทดลอง** ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มทดลองด้วย โปรแกรมการศึกษาคครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดทั้งหมด 8 ครั้ง ครั้งละ 45 - 60 นาที สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ติดต่อกัน 4 สัปดาห์ ในวันจันทร์ - ศุกร์ สามารถเริ่มให้การปรึกษาได้ตั้งแต่เวลา 18.00 - 21.00 นาฬิกา และวันเสาร์ - อาทิตย์ สามารถเริ่มได้ในเวลา 09.00 - 18.00 นาฬิกา ทั้งนี้ระยะเวลาอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม โดยผู้วิจัยจะสอบถามวันและเวลาที่สะดวกจากกลุ่มตัวอย่างทุกท่านอีกครั้ง

ผ่านช่องทางออนไลน์ Line Meeting ผู้เข้าร่วมวิจัยมีความจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์สมาร์ทโฟน คอมพิวเตอร์ หรือแท็บเล็ตอย่างใดอย่างหนึ่ง และสามารถใช้งานอินเทอร์เน็ตได้ เพื่อเข้าร่วมการปรึกษาคครอบครัวผ่านช่องทาง Line Meeting โดยผู้วิจัยให้คำแนะนำในการติดตั้งและใช้งานโปรแกรมต่อผู้เข้าร่วมวิจัยทุกท่าน

สำหรับกลุ่มควบคุมในระยะการทดลองจะมีการติดต่อสื่อสารอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้พวกเขาเรียนรู้ว่ายังคงมีบทบาทสำคัญในโครงการ และได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับประเด็นของเยาวชนและแหล่งสนับสนุนต่างๆ และภายหลังการเก็บข้อมูลในระยะติดตามผลการทดลอง กลุ่มควบคุมจะได้รับการปรึกษาแบบทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัว เช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง โดยสามารถขอลงตัวจากการเข้ารับการศึกษาได้ทุกเมื่อโดยไม่เกิดผลกระทบใดๆ ทั้งสิ้น

3. **ระยะหลังการทดลอง** เมื่อสิ้นสุดกระบวนการโปรแกรมการปรึกษาคครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์แล้ว ผู้วิจัยดำเนินการให้กลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบประเมินสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดอีกครั้ง ในครั้งที่ 8 ประเมินผลการปรึกษาและยุติการให้การปรึกษา โดยเป็นคะแนนในช่วงระยะหลังการทดลอง (Posttest)

4. **ระยะติดตามผล** ภายหลังจากกลุ่มตัวอย่างเข้ารับ โปรแกรมการปรึกษาคครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์เสร็จสิ้นเป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มทดลองและ

กลุ่มควบคุมทำแบบประเมินสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดอีกครั้ง โดยเป็นคะแนนในช่วงระยะติดตามผลการทดลอง (Follow up) จากนั้นนำผลคะแนนมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับระยะก่อนการทดลอง (Pretest) และระยะหลังการทดลอง (Posttest) ด้วยวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1) วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ข้อมูลทั่วไปและคะแนนสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการนำเสนอในรูปแบบตารางและแผนภูมิทั้ง 3 ระยะการทดลอง

2) วิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน เพื่อเปรียบเทียบผลความแตกต่างของสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทั้ง 3 ระยะการทดลอง ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนวัดซ้ำ ประเภทหนึ่งตัวแปรระหว่างกลุ่มและหนึ่งตัวแปรภายในกลุ่ม (Repeated Measures Analysis of Variance : One Between-Subjects Variable and One Within-Subjects Variable) ของ Howell (2007) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธี Bonferroni

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้คะแนนแบบประเมินสัมพันธภาพครอบครัวของเยาวชน ที่กระทำความผิดที่สร้างขึ้นแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปและคะแนนสัมพันธภาพครอบครัวของเยาวชนที่กระทำความผิด ช่วงระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลการทดลอง ด้วยการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน
2. ข้อมูลวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนสัมพันธภาพครอบครัวของเยาวชนที่กระทำความผิด ทั้งรายองค์ประกอบและภาพรวม ช่วงระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลการทดลอง

สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคำย่อ เพื่อใช้แทนความหมายในการแสดงผลวิเคราะห์ ข้อมูลการทดลอง ซึ่งทำให้เกิดความกระชับในการเสนอข้อมูลและให้ผู้อ่านมีความเข้าใจที่ตรงกัน

df แทน ค่าชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)

F แทน ค่าที่แสดงอัตราส่วนของความแปรปรวนระหว่างกลุ่มต่อความแปรปรวนภายในกลุ่ม (F-Ratio)

M แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

MD แทน ค่าเฉลี่ยความแตกต่าง (Mean Difference)

MS แทน ค่าเฉลี่ยยกกำลังสอง (Mean Square)

n แทน จำนวนผู้ปกครองหรือเยาวชนในกลุ่มตัวอย่าง

SD แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

Sig. แทน ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significance level หรือ p-value)

SS แทน ผลบวกของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Type III Sum of Squares)

Std. Error แทน ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าเฉลี่ย (Standard Error of the Mean)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มทดลอง				กลุ่มควบคุม				รวมทั้งหมด	
	ผู้ปกครอง		เยาวชน		ผู้ปกครอง		เยาวชน			
	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ
5. รายได้ของครอบครัวต่อเดือน										
0 – 5,000 บาท	-	-	8	20	2	5	9	22.5	19	47.5
5,001 – 10,000 บาท	4	10	2	5	4	10	1	2.5	11	27.5
10,001 – 15,000 บาท	2	5	-	-	-	-	-	-	2	5
15,001 – 30,000 บาท	2	5	-	-	4	10	-	-	6	15
30,000 บาทขึ้นไป	2	5	-	-	-	-	-	-	2	5
6. จำนวนสมาชิกในครอบครัว										
2 - 3 คน	2	5	2	5	3	7.5	3	7.5	10	25
4 - 5 คน	6	15	6	15	5	12.5	5	12.5	22	55
6 คนขึ้นไป	2	5	2	5	2	5	2	5	8	20
7. ระยะเวลาการแยกทาง / หย่าร้างของบิดามารดา										
ไม่เกิน 1 ปี	1	2.5	1	2.5	2	5	2	5	6	15
1 - 5 ปี	2	5	2	5	4	10	4	10	12	30
5 - 10 ปี	6	15	6	15	4	10	4	10	20	50
10 - 18 ปี	1	2.5	1	2.5	-	-	-	-	2	5
8. เยาวชนถูกดำเนินคดีข้อหา										
ยาเสพติด	9	22.5	9	22.5	8	20	8	20	34	85
ลักทรัพย์	-	-	-	-	2	5	2	5	4	10
ทำร้ายร่างกาย	1	2.5	1	2.5	-	-	-	-	2	5

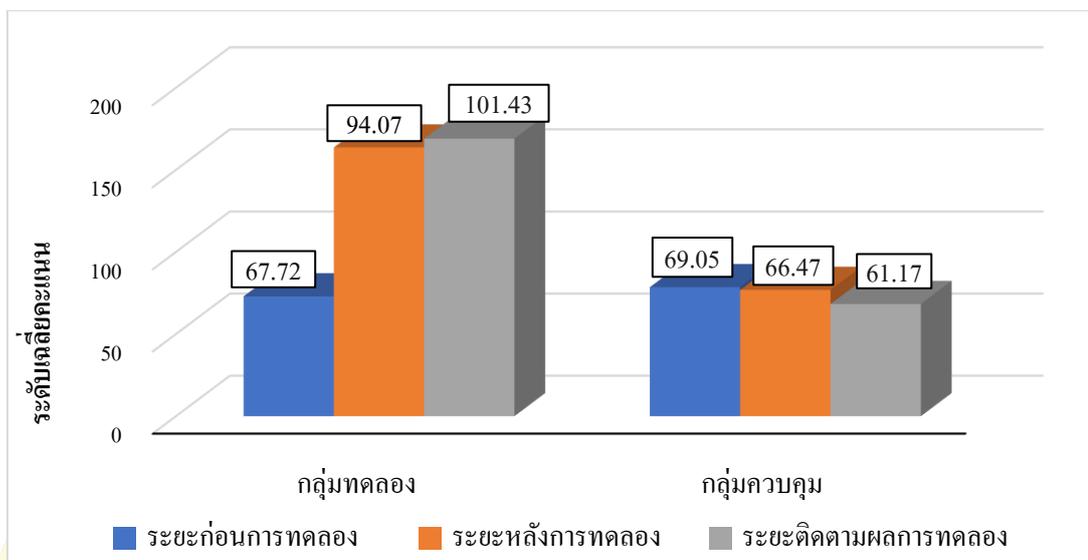
จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ปกครองที่ดูแลเยาวชนที่กระทำผิด ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 46 - 57 ปี ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม และมีรายได้ครอบครัวไม่เกิน 10,000 บาทต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครอบครัวประมาณ 4 - 5 คน โดยบิดามารดาแยกทางกันมาแล้วประมาณ 5 - 10 ปี สำหรับเยาวชนที่กระทำผิดเป็นเพศชายทั้งหมด ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 16 - 17 ปี ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น และถูกดำเนินคดีในข้อหา ยาเสพติดเป็นหลัก

ตารางที่ 4 ผลเฉลี่ยคะแนนสัมพันธภาพครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดของกลุ่มตัวอย่าง
ช่วง 3 ระยะการทดลอง

กลุ่มทดลอง				กลุ่มควบคุม			
ครอบครัว ที่	ก่อน การทดลอง	หลัง การทดลอง	ติดตามผล การทดลอง	ครอบครัว ที่	ก่อน การทดลอง	หลัง การทดลอง	ติดตามผล การทดลอง
1	69.23	89.87	92	1	70.20	58.80	54.63
2	67.20	94.77	102.10	2	65.97	59.53	55.43
3	70.33	98	103.30	3	71.03	69.90	65.93
4	61.17	94.17	103.17	4	68.13	66.03	60.83
5	71.23	94.97	102.20	5	70.97	66.63	61.57
6	67.27	90	96.20	6	72.13	69.07	65.97
7	65.27	92.07	100.17	7	70.83	65.67	57.60
8	66.27	92.87	114.60	8	68.07	67	62.80
9	70.07	100.87	105.47	9	69.17	66.10	62.03
10	69.20	93.07	95.10	10	64.03	75.97	64.87
รวม	677.24	940.66	1014.31	รวม	690.53	664.70	611.66
M	67.72	94.07	101.43	M	69.05	66.47	61.17
SD	2.99400	3.39345	6.28288	SD	2.54060	4.91081	4.10316

จากตารางที่ 4 พบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยคะแนนสัมพันธภาพครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากระยะก่อนการทดลอง (67.72) ระยะหลังการทดลอง (94.07) และระยะติดตามผลการทดลอง (101.43)

ในขณะที่กลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับโปรแกรมการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยสัมพันธภาพครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดลดลงจากระยะก่อนการทดลอง (69.05) ไปยังระยะหลังการทดลอง (66.47) และระยะติดตามผลการทดลอง (61.17) เพื่อแสดงให้เห็นแนวโน้มที่แตกต่างกันระหว่างทั้งสองกลุ่ม ดังภาพแสดงในแผนภูมิรูปภาพที่ 2

รูปภาพที่ 2 แผนภูมิค่าเฉลี่ยสัมพันธภาพครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิด
ของกลุ่มตัวอย่างช่วง 3 ระยะการทดลอง

2. ข้อมูลวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนสัมพันธภาพครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิด ช่วงระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลการทดลอง

ผู้วิจัยวิเคราะห์ด้วยความแปรปรวนวัดซ้ำ ประเภทหนึ่งตัวแปรระหว่างกลุ่มและ
หนึ่งตัวแปรภายในกลุ่ม (Repeated Measures Analysis of Variance : One Between-Subjects
Variable and One Within-Subjects Variable) ของ Howell (2007)

ตารางที่ 5 ผลทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นสำหรับการวิเคราะห์ความแปรปรวนวัดซ้ำ

Mauchly's Test of Sphericity							
Within Subjects Effect	Mauchly's W	Approx. Chi-Square	df	Sig.	Epsilon		
					Greenhouse- Geisser	Huynh- Feldt	Lower- bound
Interval	.812	3.541	2	.170	.842	.970	.500

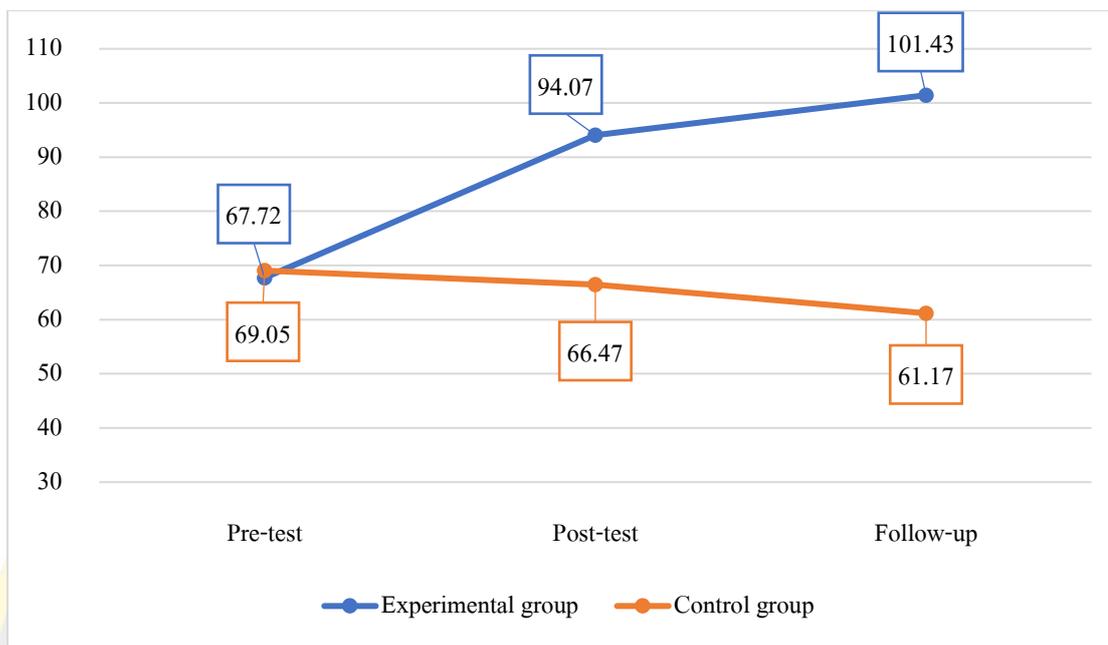
จากตารางที่ 5 พบว่า ผลทดสอบโดยใช้ Mauchly's Test พบว่า ไม่มีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ 0.170 หมายความว่าข้อมูลเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น จึงพิจารณาผลด้วย
ค่า Sphericity Assumed ในลำดับต่อไป

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนวัดซ้ำ

Source	df	SS	MS	F	Sig.	Partial Eta Squared
Between-Subjects	19	7854.429				
Group(G)	1	7377.586	7377.586	278.491	.000*	.939
Error	18	476.843	26.491			
Within-Subjects	40	7093.654				
Interval(I)	2	2058.962	1029.481	75.727	.000*	.808
IxG	2	4545.288	2272.644	167.173	.000*	.903
Error	36	489.404	13.595			
Total	59	14,948.083				

(* p-value (Sig.) < 0.05)

จากตารางที่ 6 พบว่า ผลการวิเคราะห์ตามตาราง Between-Subjects Effects พิจารณาความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ขณะเดียวกัน ผลการวิเคราะห์ตามตาราง Within-Subjects Effects พิจารณาความแตกต่างภายในกลุ่มโดยการวัดซ้ำในช่วง 3 ระยะของการทดลอง ด้วยค่า Sphericity Assumed มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นกัน หมายความว่า มีอย่างน้อยหนึ่งคู่ของการวัดที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในช่วง 3 ระยะของการทดลอง นอกจากนี้ ผลการพิจารณาความแตกต่างของการวัดซ้ำในช่วง 3 ระยะการทดลองระหว่างกลุ่มตัวอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หมายความว่า มีอย่างน้อยหนึ่งคู่ที่มีความแตกต่างกันภายในกลุ่มทดลองหรือกลุ่มควบคุม เพื่อสะท้อนการเปลี่ยนแปลงของค่าเฉลี่ยคะแนนสัมพันธภาพครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดทั้งสองกลุ่ม ในช่วง 3 ระยะการทดลอง ดังแสดงในรูปภาพที่ 3

รูปภาพที่ 3 กราฟเส้นค่าเฉลี่ยสัมพันธภาพครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิด
ของกลุ่มตัวอย่างช่วง 3 ระยะการทดลอง

จากรูปภาพที่ 3 พบว่า ระยะก่อนการทดลองค่าเฉลี่ยคะแนนทั้งสองกลุ่มมีระดับที่ใกล้เคียงกันตรงตามคุณสมบัติเกณฑ์คัดเข้า พอระยะหลังการทดลองค่าเฉลี่ยคะแนนของกลุ่มทดลองมีระดับที่สูงขึ้นอย่างมาก ซึ่งเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจนถึงระยะติดตามผลการทดลอง ส่วนกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยคะแนนทั้งช่วง 3 ระยะการทดลองมีระดับเฉลี่ยคะแนนที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง จึงวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่เพื่อเปรียบเทียบหาความแตกต่างในช่วง 3 ระยะการทดลองตามสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

2.1 ผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัยที่ 1 กลุ่มทดลองที่ได้รับ โปรแกรมการศึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์มีคะแนนสัมพันธภาพครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลการทดลอง สูงกว่าระยะก่อนการทดลอง

ตารางที่ 7 ผลทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นสำหรับการวิเคราะห์ความแปรปรวนวัดซ้ำของกลุ่มทดลอง

Mauchly's Test of Sphericity							
Within Subjects Effect	Mauchly's W	Approx. Chi-Square	df	Sig.	Epsilon		
					Greenhouse-Geisser	Huynh-Feldt	Lower-bound
Interval	.483	5.825	2	.054	.659	.728	.500

จากตารางที่ 7 พบว่า ผลทดสอบโดยใช้ Mauchly's Test พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.054 หมายความว่าข้อมูลเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น จึงพิจารณาผลด้วย ค่า Sphericity Assumed ในลำดับต่อไป

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนวัดซ้ำของกลุ่มทดลอง

Source	df	SS	MS	F	Sig.	Partial Eta Squared
Within-Subjects	20	6582.506				
Interval	2	6280.887	3140.443	187.415	.000*	.954
Error	18	301.619	16.757			

(* p-value (Sig.) < 0.05)

จากตารางที่ 8 พบว่า ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนสัมพันธภาพครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดกลุ่มทดลองที่ได้รับ โปรแกรมการศึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ ในช่วง 3 ระยะการทดลอง ด้วยค่า Sphericity Assumed มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หมายความว่า มีอย่างน้อย 1 คู่ในช่วง 3 ระยะการทดลองของที่แตกต่างกัน จึงเปรียบเทียบรายคู่ด้วย Bonferroni

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ของกลุ่มทดลองในช่วง 3 ระยะการทดลอง

Pairwise Comparisons					
Interval	MD	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval for Difference	
				Lower Bound	Upper Bound
1) Post-test – Pre-test	26.35	1.184	.000*	22.867	29.816
องค์ประกอบที่ 1 ทักษะคิดการยอมรับจากสมาชิกในครอบครัว	7.24	1.271	.011*	1.461	13.025
องค์ประกอบที่ 2 การดูแลเอาใจใส่	10.32	1.071	.000*	5.446	15.190
องค์ประกอบที่ 3 การหลีกเลี่ยง	8.78	1.041	.001*	4.043	13.513
2) Follow-up – Pre-test	33.71	2.357	.000*	26.794	40.620
องค์ประกอบที่ 1 ทักษะคิดการยอมรับจากสมาชิกในครอบครัว	9.12	1.423	.004*	2.645	15.591
องค์ประกอบที่ 2 การดูแลเอาใจใส่	12.74	1.144	.000*	7.539	17.941
องค์ประกอบที่ 3 การหลีกเลี่ยง	11.84	1.568	.001*	4.711	18.977

(* p-value (Sig.) < 0.05)

จากตารางที่ 9 พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ตามผลทดสอบตามสมมติฐานของการวิจัยที่ 1 ซึ่งสามารถสรุป ได้ดังนี้

1) ระยะหลังการทดลองกับระยะก่อนการทดลอง พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าเฉลี่ยความแตกต่าง 26.35 หมายความว่า หลังจากสิ้นสุดที่ได้รับโปรแกรมการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ ระดับคะแนนสัมพันธภาพครอบครัวของเยาวชนที่กระทำ ความผิด เพิ่มขึ้นดีกว่าช่วงก่อนเริ่มได้รับโปรแกรมการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์

โดยคะแนนสัมพันธภาพครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดทั้ง 3 องค์กรประกอบ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งองค์กรประกอบที่ 2 การดูแลเอาใจใส่ มีการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกมากที่สุด (10.32) รองลงมาองค์กรประกอบที่ 3 การหลีกเลี่ยง (8.78) และ องค์กรประกอบที่ 1 ทักษะคิดการยอมรับจากสมาชิกในครอบครัว (7.24)

2) ระยะเวลาติดตามผลการทดลองกับระยะก่อนการทดลอง พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าเฉลี่ยความแตกต่าง 33.71 หมายความว่า หลังจากสิ้นสุดที่ได้รับโปรแกรมการศึกษาคครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ ช่วงระยะ 2 สัปดาห์ ระดับคะแนนสัมพันธภาพครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดยังคงรักษาระดับคะแนนเพิ่มขึ้นดีกว่าช่วงก่อนที่เริ่มได้รับโปรแกรมการศึกษาคครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์

โดยคะแนนสัมพันธภาพครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดทั้ง 3 องค์กรประกอบ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งองค์กรประกอบที่ 2 การดูแลเอาใจใส่ มีการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกมากที่สุด (12.74) รองลงมาองค์กรประกอบที่ 3 การหลีกเลี่ยง (11.84) และ องค์กรประกอบที่ 1 ทักษะคิดการยอมรับจากสมาชิกในครอบครัว (9.12)

2.2 ผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัยที่ 2 กลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการปรึกษาคอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์มีคะแนนสัมพันธภาพครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลการทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุม

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนวัดซ้ำของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

Source	df	SS	MS	F	Sig.	Partial Eta Squared
Between-Subjects	57	12889.122				
Pre-test	1	8.827	8.827	1.145	.299	.060
Group Post-test	1	3807.696	3807.696	213.726	.000*	.922
Follow-up	1	8106.351	8106.351	287.916	.000*	.941
Pre-test	18	138.769	7.709			
Error Post-test	18	320.684	17.816			
Follow-up	18	506.795	28.155			

(* p-value (Sig.) < 0.05)

จากตารางที่ 10 พบว่า ผลการวิเคราะห์ตาราง Between-Subjects Effects พิจารณาความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในช่วง 3 ระยะการทดลอง พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หมายความว่า ทั้งสองกลุ่มมีคะแนนเฉลี่ยที่แตกต่างกัน จึงเปรียบเทียบรายคู่ด้วย Bonferroni

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

Pairwise Comparisons					
Interval	MD	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval for Difference	
				Lower Bound	Upper Bound
1) Post-test (Experimental – Control)	27.59	1.888	.000*	23.630	31.562
องค์ประกอบที่ 1 ทักษะการยอมรับจากสมาชิกในครอบครัว	6.31	1.095	.000*	4.011	8.611
องค์ประกอบที่ 2 การดูแลเอาใจใส่	7.38	.857	.000*	5.583	9.183
องค์ประกอบที่ 3 การหลีกเลี่ยง	13.90	1.585	.000*	10.573	17.231
2) Follow-up (Experimental – Control)	40.26	2.373	.000*	35.280	45.250
องค์ประกอบที่ 1 ทักษะการยอมรับจากสมาชิกในครอบครัว	10.44	1.443	.000*	7.411	13.473
องค์ประกอบที่ 2 การดูแลเอาใจใส่	10.12	1.011	.000*	7.994	12.240
องค์ประกอบที่ 3 การหลีกเลี่ยง	19.70	1.373	.000*	16.817	22.585

(* p-value (Sig.) < 0.05)

จากตารางที่ 11 พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ตามผลทดสอบตามสมมติฐานของการวิจัยที่ 2 ซึ่งสามารถสรุป ได้ดังนี้

1) ระยะเวลาหลังการทดลองของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าเฉลี่ยความแตกต่าง 27.59 หมายความว่า กลุ่มทดลองหลังที่ได้รับโปรแกรมการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ ระดับคะแนนสัมพันธภาพครอบครัวของเยาวชนที่กระทำความผิดมากกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับ โปรแกรมการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์

โดยคะแนนสัมพันธภาพครอบครัวของเยาวชนที่กระทำความผิดทั้ง 3 องค์ประกอบของกลุ่มทดลองเพิ่มขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งองค์ประกอบที่ 3 การหลีกเลี่ยงมีการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกมากที่สุด (13.9) รองลงมา องค์ประกอบที่ 2 การดูแลเอาใจใส่ (7.38) และองค์ประกอบที่ 1 ทักษะการยอมรับจากสมาชิกในครอบครัว (6.31)

2) ระยะเวลาติดตามผลการทดลองของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าเฉลี่ยความแตกต่าง 40.26 หมายความว่า หลังจากสิ้นสุดที่ได้รับโปรแกรมการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ ช่วงระยะ 2 สัปดาห์ ระดับคะแนนสัมพันธภาพครอบครัว

ของเยาวชนที่กระทำผิดยังคงรักษาระดับคะแนนเพิ่มขึ้นดีกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับโปรแกรมการ
บริการครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์

โดยคะแนนสัมพันธภาพครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดทั้ง 3 องค์ประกอบ
ของกลุ่มทดลองเพิ่มขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งองค์ประกอบที่ 3
การหลีกเลี่ยงมีการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกมากที่สุด (19.7) รองลงมาองค์ประกอบที่ 1 ทักษะการ
การยอมรับจากสมาชิกในครอบครัว (10.44) และองค์ประกอบที่ 2 การดูแลเอาใจใส่ (10.12)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยที่ได้จากการดำเนินการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยสรุปกระบวนการและผลการศึกษา ดังต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย บิดาเลี้ยงเดี่ยวหรือมารดาเลี้ยงเดี่ยว และเยาวชนที่กระทำผิดอายุระหว่าง 15 - 18 ปี เป็นคนในครอบครัวเดียวกัน สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย ได้รับการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเกณฑ์การคัดเลือกกำหนดให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยต้องอยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสุรินทร์ รวมจำนวนทั้งสิ้น 40 คน (20 ครอบครัว) และมีคะแนนแบบประเมินสัมพันธภาพครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดอยู่ในระดับต่ำ (คะแนนไปในทิศทางเดียวกันทั้งครอบครัว) ตามเกณฑ์การคัดเลือก จากนั้นจัดเรียงคะแนนต่ำสุด จับคู่กลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการจับคู่ (Match Pair) ตามลำดับคะแนนเป็นรายคู่ครอบครัว แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลองจำนวน 10 ครอบครัว (20 คน) และกลุ่มควบคุมจำนวน 10 ครอบครัว (20 คน)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบประเมินสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดและโปรแกรมการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล ระยะเวลาการทดลอง ระยะเวลาหลังการทดลอง และระยะติดตามผลการทดลอง สำหรับกลุ่มทดลองได้รับ โปรแกรมการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ จำนวน 8 ครั้ง ใช้เวลาครั้งละ 45 - 60 นาที ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับโปรแกรมการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ในช่วงเวลาดังกล่าว แต่ได้รับการติดต่อสื่อสารอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ยังรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย ตลอดจนได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับปัญหาเยาวชนที่กระทำผิด และแหล่งสนับสนุนต่างๆ ภายหลังการเก็บข้อมูลในระยะติดตามผลการทดลอง กลุ่มควบคุมได้รับ โปรแกรมการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์เช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง เพื่อส่งเสริมสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สถิติพื้นฐานและการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ ประเภทหนึ่งตัวแปรระหว่างกลุ่ม และหนึ่งตัวแปรภายในกลุ่ม ตามแนวคิดของ Howell (2007) และเมื่อตรวจพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงดำเนินการทดสอบความแตกต่างรายคู่เพิ่มเติมโดยใช้วิธีการของ Bonferroni

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลการเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดด้วยการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ สามารถสรุปผลข้อมูลทั่วไปและสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของครอบครัวเยาวชนที่กระทำผิด สรุปดังนี้

ผู้ปกครองที่ดูแลเยาวชนที่กระทำผิดส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 35 อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 46 - 57 ปี ร้อยละ 22.5 ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 17.5 ประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 27.5 มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนประมาณ 5,001 - 10,000 บาท ร้อยละ 20 โดยมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 - 5 คน ร้อยละ 27.5 และระยะเวลาการแยกทางหรือหย่าร้างของบิดามารดาอยู่ระหว่าง 5 - 10 ปี ร้อยละ 25

สำหรับเยาวชนที่กระทำผิดเป็นเพศชายทั้งหมด ร้อยละ 50 ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 16 - 17 ปี ร้อยละ 30 ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 37.5 และถูกดำเนินคดีในข้อหาเสพติด ร้อยละ 42.5

2. สมมติฐานของการวิจัยที่ 1 กลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์มีคะแนนสัมพันธภาพครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลการทดลอง สูงกว่าระยะก่อนการทดลอง

2.1 ระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าเฉลี่ยความแตกต่าง 26.35 คะแนน โดยแยกตามองค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ทักษะการยอมรับจากสมาชิกในครอบครัว เฉลี่ยความแตกต่าง 7.24 คะแนน

องค์ประกอบที่ 2 การดูแลเอาใจใส่ เฉลี่ยความแตกต่าง 10.32 คะแนน

องค์ประกอบที่ 3 การหลีกเลี่ยง เฉลี่ยความแตกต่าง 8.78 คะแนน

2.2 ระยะติดตามผลการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าเฉลี่ยความแตกต่าง 33.71 คะแนน โดยแยกตามองค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ทักษะการยอมรับจากสมาชิกในครอบครัว เฉลี่ยความแตกต่าง 9.12 คะแนน

องค์ประกอบที่ 2 การดูแลเอาใจใส่ เฉลี่ยความแตกต่าง 12.74 คะแนน

องค์ประกอบที่ 3 การหลีกเลี่ยง เฉลี่ยความแตกต่าง 11.84 คะแนน

3. สมมติฐานของการวิจัยที่ 2 กลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการปรึกษาครอบครัว ทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์มีคะแนนสัมพันธภาพครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดระยะหลัง การทดลอง และระยะติดตามผลการทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุม

3.1 ระยะหลังการทดลองกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 ค่าเฉลี่ยความแตกต่าง 27.59 คะแนน โดยแยกตามองค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ทักษะการยอมรับจากสมาชิกในครอบครัว เฉลี่ยความแตกต่าง 6.31 คะแนน

องค์ประกอบที่ 2 การดูแลเอาใจใส่ เฉลี่ยความแตกต่าง 7.38 คะแนน

องค์ประกอบที่ 3 การหลีกเลี่ยง เฉลี่ยความแตกต่าง 13.9 คะแนน

3.2 ระยะติดตามผลการทดลองกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 ค่าเฉลี่ยความแตกต่าง 40.26 คะแนน โดยแยกตามองค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ทักษะการยอมรับจากสมาชิกในครอบครัว เฉลี่ยความแตกต่าง 10.44 คะแนน

องค์ประกอบที่ 2 การดูแลเอาใจใส่ เฉลี่ยความแตกต่าง 10.12 คะแนน

องค์ประกอบที่ 3 การหลีกเลี่ยง เฉลี่ยความแตกต่าง 19.7 คะแนน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย โปรแกรมการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ที่ช่วยเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิด ผู้วิจัยอภิปรายผลตามข้อมูลทั่วไป สมมติฐานของการวิจัย และคำถามการวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิด การวิเคราะห์ลักษณะกลุ่มตัวอย่างที่ สอดคล้องกับสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิด ดังนี้

ผู้ปกครองที่ดูแลเยาวชนที่กระทำผิดส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (มารดาเลี้ยงเดี่ยว) ในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย (อายุ 46 - 57 ปี) เพราะบริบทของครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวที่มารดามักได้รับสิทธิในการเลี้ยงดูบุตรหลังการหย่าร้าง โดยเยาวชนที่เติบโตกับมารดาเลี้ยงเดี่ยวเพียงคนเดียวมีแนวโน้มกระทำผิดมากกว่าเยาวชนที่เติบโตกับบิดาเลี้ยงเดี่ยว ซึ่งสะท้อนบทบาทของบิดาในฐานะผู้ควบคุมพฤติกรรมที่เข้มงวดกว่าในเชิงวินัย นอกจากนี้ เยาวชนที่กระทำผิดทั้งหมดเป็นเพศชาย ส่วนมากอายุ 16 - 17 ปี ซึ่งมีแนวโน้มมากที่สุดในการกระทำผิด มักมีพฤติกรรมเสี่ยงสูง เมื่อถูกขัดใจมักแสดงออกด้วยความหงุดหงิด อารมณ์ฉุนเฉียว หรือรุนแรงได้ง่าย เพราะช่วงวัยที่คิดคะนอง รวมถึงการยังขาดทักษะในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองอย่างเหมาะสมพร้อมทั้งแรงกดดัน

ในการแสดงออกถึงความเข้มแข็ง เสริมแรงจากบทบาททางเพศที่ได้รับจากสังคม โดยเฉพาะเมื่อเติบโตกับมารดาเลี้ยงเดี่ยวที่ขาดแบบอย่างเพศชายในชีวิตประจำวัน อาจส่งผลให้เยาวชนชายไม่มีต้นแบบในการควบคุมตนเอง การมีวินัย หรือการจัดการปัญหาอย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นบทบาทที่บิดามักมีในครอบครัว (จิรัชยา เจียวก๊ก, อับดุลคอดิก อรรอฮิมีย, รอฮานา มะลีเลาะ, อามาณี แนหะ และ อานี ตาร์ เจะเลาะ, 2564; Kroese et al., 2021; Thammaraksa, Powwattana, Lagampan, Vatanasomboon, & Stoddard, 2020)

นอกจากนี้ ครอบครัวที่มีรายได้น้อยเฉลี่ย 5,001 - 10,000 บาทต่อเดือน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร และ โครงสร้างครอบครัวที่มีสมาชิกค่อนข้างใหญ่ (4 - 5 คน) ทำให้ครอบครัวมีข้อจำกัดทางการเงิน ขาดการดูแลเอาใจใส่จากบิดามารดา ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตและทางเลือกของเยาวชน (Thammaraksa et al., 2020) รวมถึงการแยกทางกันมานาน (5 - 10 ปี) เกี่ยวข้องกับการแยกทางของบิดามารดาที่เกิดขึ้นตั้งแต่เยาวชนยังเด็กสัมพันธ์กับการมีปัญหาทางพฤติกรรมของเยาวชน (Kroese et al., 2021)

ทั้งนี้ ลักษณะดังกล่าวยังเกี่ยวข้องกับรูปแบบสัมพันธภาพในครอบครัวที่ขาดความมั่นคง และนำไปสู่พฤติกรรมเบี่ยงเบน เช่น การเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ซึ่งเป็นข้อหาหลักในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่

2. สมมติฐานของการวิจัยที่ 1 กลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์มีคะแนนสัมพันธภาพครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลการทดลอง สูงกว่าระยะก่อนการทดลอง สามารถอภิปรายผลการทดลองได้ดังนี้

จากผลการศึกษาที่พบว่า กลุ่มทดลองมีสัมพันธภาพครอบครัวดีขึ้นหลังได้รับโปรแกรมการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ สะท้อนถึงประสิทธิภาพของกระบวนการภายในที่เกิดขึ้นในการเยียวยาและฟื้นฟูความสัมพันธ์ภายในครอบครัว โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงมุมมองต่อ “ตนเอง” และ “ผู้อื่น” ผ่านการเล่าเรื่องที่ไม่ถูกตัดสิน

การเล่าเรื่องช่วยให้สมาชิกครอบครัวแยกปัญหาออกจากตัวบุคคลเชื่อว่าบุคคลไม่ใช่ปัญหา มองเห็นคุณค่าในตัวเองและกันและกัน เมื่อสมาชิกในครอบครัวสามารถเล่าเรื่องชีวิตของตนเองในมุมมองที่ไม่ถูกตัดสิน และมีคนรับฟังอย่างตั้งใจ ก็จะเกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงการมองตนเองและผู้อื่นใหม่ในเชิงบวก นำไปสู่การสร้างความหมายใหม่ให้กับความสัมพันธ์ในครอบครัว (White & Epston, 1990) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฌัฐกิตติมา จิตรานุเคราะห์ (2566) สันติสุขในครอบครัว ไม่ได้เกิดขึ้นจากการควบคุมพฤติกรรมของเยาวชนเพียงฝ่ายเดียว

แต่ต้องอาศัยกระบวนการสื่อสารอย่างเข้าอกเข้าใจ การรับฟังอย่างลึกซึ้ง และการแบ่งปันบทบาทและความคาดหวังระหว่างสมาชิกในบ้าน ซึ่งเป็นแนวทางเดียวกันกับกระบวนการโปรแกรมการปรึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ ที่ช่วยให้ได้ฟื้นคืนความเข้าใจที่เคยหล่นหายไปในการสนทนา

การเปิดโอกาสให้เกิด การเขียนเรื่องใหม่ (Re-Authoring) ที่มีความหวังและความเข้าใจเป็นพื้นฐาน โดยให้สมาชิกในครอบครัวเป็นเจ้าของเรื่องราวของตนเอง ไม่ยึดติดกับปัญหาในอดีต แต่เรียนรู้ที่จะมองเห็นจุดแข็งและคุณค่าของกันและกัน ผลลัพธ์ที่สัมพันธ์ภาพครอบครัวดีขึ้น จึงสะท้อนให้เห็นว่า การเยียวยาทางอารมณ์และการรับรู้ได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องแม้ผ่านพ้นระยะทดลองไปแล้ว ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ Ghavibazou, Hosseinian, Ghamari Kivi, and Ale Ebrahim (2022) ที่พบว่า ทฤษฎีการเล่าเรื่องมีประสิทธิภาพสูงในการส่งเสริมความเข้าใจ ความไว้วางใจ และลดการตัดสินกันในการครอบครัวที่มีความขัดแย้ง และงานวิจัยของ Cheung, Tsang, Hsu, and Yip (2024) พบว่า การนำการปรึกษาเล่าเรื่องมาใช้ในกลุ่มผู้ปกครองที่มีบุตรวัยรุ่น สามารถช่วยฟื้นฟูทักษะการสื่อสารลดความเครียดในการเลี้ยงดู และเสริมสร้างสายสัมพันธ์ทางอารมณ์

3. สมมติฐานของการวิจัยที่ 2 กลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการปรึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์มีคะแนนสัมพันธ์ภาพครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลการทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุม สามารถอภิปรายผลการทดลองได้ ดังนี้

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการปรึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์มีอิทธิพลในเชิงบวกต่อการฟื้นฟูความสัมพันธ์ในครอบครัว สอดคล้องกับแนวคิดในทฤษฎีเล่าเรื่องที่เน้นให้ครอบครัวร่วมสร้างเรื่องราวใหม่ผ่านการตั้งคำถามเชิงพลัง และการเล่าเรื่องซึ่งกันและกัน ส่งผลให้สมาชิกครอบครัวเปลี่ยนวิธีรับรู้และมีบทบาทใหม่ในฐานะผู้ร่วมเยียวยา แทนที่จะเป็น ผู้ก่อปัญหา

ทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ช่วยให้ครอบครัวกลุ่มทดลองสามารถพัฒนาสัมพันธ์ภาพครอบครัวได้ดีขึ้น เช่น รับฟังกันมากขึ้น และเปิดโอกาสให้สมาชิกครอบครัวได้พูดถึงความรู้สึกของตน เล่าเรื่องชีวิตของตนเองในมุมมองใหม่ ผ่านคำถามปลายเปิด พร้อมร่วมกันสร้างความหมายใหม่ในประสบการณ์ชีวิต โดยไม่ถูกตัดสินไม่มีความเครียด และไม่มียึดติด ส่งผลให้ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว เปลี่ยนแปลงในทางบวก จึงเป็นพื้นที่การปรึกษาที่ทำให้ทั้งผู้ปกครองและเยาวชนตระหนักถึงคุณค่า ความเปราะบาง และความหวังของกันและกัน ซึ่งกระบวนการนี้ไม่ได้เกิดขึ้นในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับโปรแกรม เมื่อครอบครัวที่สมาชิกในบ้านไม่พูดคุยกันอย่างตรงไปตรงมา

ขาดความเข้าใจระหว่างกัน บุตรจะรู้สึกโดดเดี่ยว ขาดพื้นที่ปลอดภัยทางอารมณ์ และเลือกแสดงออกผ่านพฤติกรรมเสี่ยง เช่น ความรุนแรง ความก้าวร้าว หรือการต่อต้านกฎเกณฑ์ เพื่อระบายความเครียดหรือเรียกร้องความสนใจ ซึ่งการสนับสนุนทางอารมณ์ มีผลต่อพฤติกรรมของเยาวชน โดยเฉพาะในกลุ่มที่เคยกระทำผิดหรือมีแนวโน้มเข้าสู่พฤติกรรมเบี่ยงเบน (ชมลวรรณ สนั่นแดง และคณะ, 2568)

สอดคล้องกับงานวิจัยของ Zhou et al. (2020) พบว่า การปรึกษาเล่าเรื่องสามารถลดความขัดแย้งทางอารมณ์ และเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างบุคคลได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะเมื่อครอบครัวเผชิญกับความตึงเครียดในระยะยาวในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวที่มีเยาวชนอายุ 15 - 18 ปี ซึ่งเป็นวัยที่ต้องการอิสรภาพและบทบาทตนเอง การไม่มีแบบอย่างที่ดีสอดคล้องกับเพศ (เช่น เด็กชายที่เติบโตกับมารดาเพียงคนเดียว) และขาดการดูแลแบบมีโครงสร้าง อาจนำไปสู่ความห่างเหินในครอบครัว และการหันไปหากกลุ่มเพื่อนหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบนเพื่อแสวงหาความเข้าใจ (Schaefer, Haynie, and Osgood, 2023)

การเปลี่ยนแปลงในกลุ่มทดลองที่แตกต่างจากกลุ่มควบคุม จึงไม่ใช่เพียงผลของกิจกรรมเชิงเทคนิคที่แค่เปลี่ยนพฤติกรรมภายนอก แต่เปลี่ยนจากภายในที่เป็นรากของความสัมพันธ์ครอบครัว ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ของครอบครัว ซึ่งการปรึกษาทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ ช่วยปลดล็อก และผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนความสัมพันธ์ภาพในครอบครัว (Juda, 2024; Svensson & Johnson, 2022)

4. คำถามการวิจัย โปรแกรมการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ ช่วยเสริมสร้างสัมพันธ์ภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดได้เพิ่มขึ้น สามารถอภิปรายผลการทดลองได้ดังนี้

จากผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ มีศักยภาพในการเสริมสร้างสัมพันธ์ภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดอย่างชัดเจน โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนสัมพันธ์ภาพครอบครัวสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทั้งในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล เมื่อเทียบกับช่วงก่อนรับโปรแกรม และยังสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ

ผลลัพธ์ของโปรแกรมไม่เพียงแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมเท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงคุณภาพของความสัมพันธ์ ที่ถูกฟื้นฟูผ่านการเปิดพื้นที่ในการเล่าเรื่อง การฟังอย่างตั้งใจ และการสร้างความหมายร่วมใหม่ในครอบครัว

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์ประกอบที่ 2 การดูแลเอาใจใส่ มีคะแนนเพิ่มสูง สะท้อนถึงความเปลี่ยนแปลงที่ลึกซึ้งในระดับความสัมพันธ์ ของความรู้สึกห่วงใย การเปิดใจรับฟัง และการลดพฤติกรรมเหมินเฉย เกิดจากการที่ผู้ปกครองได้รับฟังเยาวชนด้วยความเข้าใจมากขึ้น และ

เยาวชนรู้สึกได้รับความใส่ใจและการยอมรับ ส่งผลให้ลดการหลีกเลี่ยง และเพิ่มทัศนคติการยอมรับจากสมาชิกในครอบครัว ตามลำดับ

นอกจากนี้ ความต่อเนื่องของผลลัพธ์ในระยะติดตามผล 2 สัปดาห์หลังโปรแกรมยุติ แสดงให้เห็นถึงความยั่งยืนของการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Cheung et al. (2024) ที่พบว่าการใช้ทฤษฎีการเล่าเรื่องในโปรแกรมกับบิดามารดาและเยาวชนที่กระทำผิดช่วยเสริมความผูกพันและลดช่องว่างทางอารมณ์ได้จริงในบริบทครอบครัวเอเชีย

สรุปได้ว่า โปรแกรมนี้ไม่เพียงส่งผลเชิงปริมาณคะแนน แต่ยังเสริมคุณค่าทางจิตใจที่ช่วยเปลี่ยนความห่างเหินเป็นความเข้าใจ ให้กลายเป็นความสัมพันธ์แบบรับฟัง ซึ่งเป็นหัวใจของการเยียวยาครอบครัวในบริบทเยาวชนที่กระทำผิด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

- 1) ผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางให้หน่วยงานที่ดูแลครอบครัวหรือเยาวชนได้นำโปรแกรมการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ไปปรับใช้ในบริบทของครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและการสื่อสารเชิงบวกระหว่างผู้ปกครองกับเยาวชน
- 2) หน่วยงานที่ทำงานร่วมกับครอบครัว เช่น หน่วยงานในสังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หรือหน่วยงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พิจารณานำโปรแกรมการปรึกษาครอบครัวที่ส่งเสริมการเล่าเรื่องร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและบุตรไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับวัยและบริบทของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อช่วยฟื้นฟูความสัมพันธ์และลดโอกาสการกระทำผิดของเยาวชนได้
- 3) ผู้ที่นำโปรแกรมการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์ไปใช้ ควรมีความเข้าใจในหลักการของทฤษฎีเล่าเรื่อง (Narrative Theory) โดยเฉพาะเทคนิคสำคัญ เช่น การแยกปัญหาออกจากตัวบุคคล และการใช้บทสนทนาเพื่อสร้างความหมายใหม่ เป็นสิ่งสำคัญในการฟื้นฟูสัมพันธภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

- 1) งานวิจัยในอนาคตควรมีการศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง เช่น การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัย การใช้สารเสพติด ด้วยการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์
- 2) ควรมีการศึกษาต่อเนื่องในระยะติดตามผลที่ยาวขึ้น เช่น 3 - 6 เดือนหลังสิ้นสุดโปรแกรม เพื่อประเมินความยั่งยืนของการเปลี่ยนแปลงด้านสัมพันธภาพ

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ วัฒนฉวี และศิริวรรณ สองแสน. (2564). โปรแกรมการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยารายบุคคลแบบออนไลน์เพื่อการปรับตัวทางสังคมภายใต้สถานการณ์โควิด 19 ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 32(2), 29-42. เข้าถึงได้จาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/edubuu/article/view/251320>
- กรมกิจการสตรีและครอบครัว. (2562). *รายงานสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัว ประจำปี พ.ศ. 2562*. สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. เข้าถึงได้จาก <http://www.dwf.go.th>
- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2563). *รายงานสถิติคดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563*. กระทรวงยุติธรรม. เข้าถึงได้จาก <https://www.djop.go.th/storage/files/2/year63-2.pdf>
- กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2563). *รายงานสถิติคดี ประจำปี 2563*. เข้าถึงได้จาก <http://www.djop.go.th>
- กาญจนา कुमारักษ์. (2555). *การพัฒนารูปแบบการป้องกันการกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับยาเสพติด : กรณีศึกษาสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน*. คุษฎีนิพนธ์ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร. เข้าถึงได้จาก <https://sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/13725>
- กวิณทิพย์ จันทนิยม, เพ็ญญา กลุณภาดล และคลดาว วงศ์ธีระธรรม. (2563). ผลการปรึกษาออนไลน์รายบุคคลทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นต่อความเครียดในการทำงานของพนักงานบริษัท. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 37(101), 114-126. เข้าถึงได้จาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JEMEPTB/article/view/244473>
- กุลธิดา จันเอียด. (2568). กฎหมายเยาวชน: ข้อก้งขาและการพัฒนาสู่การแก้ไขปัญหาคกรกระทำผิด. *วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการศึกษา*, 1(1), 56-68. เข้าถึงได้จาก <https://so09.tci-thaijo.org/index.php/JISSE/article/view/5818>
- ขวัญเนตร สุขใจ. (2562). *ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว : ความท้าทายที่ต้องก้าวผ่านให้ได้ในสังคมไทยปัจจุบัน*. เข้าถึงได้จาก <http://legacy.orst.go.th/wp-content/uploads/2019/05/ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว-ความท้าทายที่ต้องก้าวผ่าน.pdf>
- จารุวรรณ ณะสุข. (2560). *ผลของโปรแกรมสัมพันธภาพบำบัดสำหรับผู้ดูแลต่อสัมพันธภาพในครอบครัวผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต,

สาขาวิชาการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต, คณะพยาบาลศาสตร์,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. เข้าถึงได้จาก

https://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2017/TU_2017_5714030128_7488_9278.pdf

จิรัชยา เจียวักก, อับดุลคอดิก อีรรอฮิมีย, รอฮานา มะลีเลาะ, อามานี แนหะ และอานีตาร์ เจะเลาะ.

(2564). การศึกษาอิทธิพลและพฤติกรรมการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ในสถาน
พินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปัตตานี. *วารสารมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*, 2(1), 19-43. เข้าถึงได้จาก [https://so01.tci-
thaijo.org/index.php/husocjr/article/view/246184](https://so01.tci-thaijo.org/index.php/husocjr/article/view/246184)

จริยาภรณ์ ปิตาทะสังข์. (2561). *รูปแบบการดำเนินชีวิตของครอบครัวแม่เลี้ยงเดี่ยวที่ประสบ
ความสำเร็จ*. ปรัญญาคุณภูมิจิต, สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม,
คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา. เข้าถึงได้จาก

<https://buuir.buu.ac.th/bitstream/1234567890/7484/1/Fulltext.pdf>

ณัฐกิตติมา จิตรานุกเคราะห์. (2566). การเสริมสร้างสันติสุขครอบครัวเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำ
ความผิดของเด็กและเยาวชน. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์*, 6(5), 229-241.
เข้าถึงได้จาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jidir/article/view/264813>

ณัฐวุฒิ สรพิพัฒน์เจริญ, วรากร ทรัพย์วิระปกรณ์, และอนงค์ วิเศษสุวรรณ. (2558). การปรับตัวของ
นิสิตที่รับการปรึกษาออนไลน์ตามแนวทฤษฎีการปรึกษาแบบเน้นทางออก. *วารสาร
วิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา*, 13(1), 79-93. เข้าถึงได้จาก

<https://journal.lib.buu.ac.th/index.php/search2/article/view/4375>

ดวงมณี จงรักษ์. (2561). การใช้ 4 ทฤษฎีการปรึกษาในการปรึกษากลุ่ม. *วารสารวิทยบริการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 29(1), 188-200. doi:10.14456/asj-psu.2018.11

เทอดพงษ์ แดงไทย, เพ็ญนภา กุลนภาคล และประชา อินัง. (2564). ผลการปรึกษาทฤษฎีเล่าเรื่องต่อ
ความเครียดเชิงวิชาการของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วารสารการวัดผลการศึกษา*,
38(103), 184-194. เข้าถึงได้จาก [https://so06.tci-
thaijo.org/index.php/JEMEPTB/article/view/249827](https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JEMEPTB/article/view/249827)

ธมลวรรณ สนแดง, มนต์ สูงประสิทธิ์, มชฐา ทองปาน, ศิริไชย หงษ์สงวนศรี, สุวรรณิ พุทธิศรี,
พลิศรา ธรรมโชติ, คมสันต์ เกียรติรุ่งฤทธิ์ และณิชวรรณ จงรักษ์ชนกิจ. (2568).
การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำหน้าที่ของครอบครัวกับภาวะพฤติกรรมเกร
รุนแรงในเยาวชนผู้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

- กรุงเทพมหานคร. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*, 70(2), 168–177.
 เข้าถึงได้จาก <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/JPAT/article/view/275989>
- นวลพรรณ ขันทะลีมา, วราภรณ์ รัชตะวราภรณ์ และธีรศักดิ์ ศรีสุรกุล. (2564). ผลการให้คำปรึกษา
 กลุ่มด้วยทฤษฎีการเล่าเรื่องต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของคนพิการทางการเคลื่อนไหว.
วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 47(2), 101-116.
 เข้าถึงจาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/socku/article/view/250053>
- นันทกา พูลีกุล. (2555). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการในการให้คำปรึกษาออนไลน์*. วิทยานิพนธ์ศึกษา
 ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว, บัณฑิตวิทยาลัย,
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เข้าถึงได้จาก
<https://cmudc.library.cmu.ac.th/frontend/Info/item/dc:118677>
- पाल ศรีจันดารี และรังสรรค์ โฉมยา. (2564). ผลของโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความผูกพันใน
 ครอบครัวของวัยรุ่น. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์*, 9(5), 2102-2110. เข้าถึงได้จาก
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/journal-peace/article/view/243572>
- พชรพรรณ จิรังนิมิตสกุล และธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน. (2563). สัมพันธภาพในครอบครัว ความฉลาด
 ทางจริยธรรม การเผชิญความเครียด และความผาสุกทางใจของนักเรียนระดับชั้น
 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี.
Journal of Social Sciences and Humanities Research in Asia, 26(2), 172–187.
 เข้าถึงได้จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/psujssh/article/view/251943>
- เพชรรัตน์ รื่นรวย. (2562). *การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในใจของมารดาเลี้ยง
 เดียว*. ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์,
 มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เพ็ญนภา กุลนภาดล. (2558). *การปรึกษาครอบครัว*. ชลบุรี: เนติกุลการพิมพ์
- โยชิน จารุจฑารัตน์. (2552) *กรณีศึกษาของเยาวชน ที่กระทำความผิดคดีฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา : สถาน
 พิณีและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสระบุรี*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต,
 สาขาวิชาจิตวิทยาคลินิกและชุมชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
 doi:10.14457/RU.the.2009.78
- ระพีพรรณ บัวผัน. (2557). การตัดสินใจเสพยาเสพติดของเด็กและเยาวชน: กรณีศึกษาศูนย์ฝึกและ
 อบรมเด็กและเยาวชนเขต 1 จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต,
 สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 เข้าถึงได้จาก <https://cuir.car.chula.ac.th/handle/>

123456789/45643?utm_source=chatgpt.com

- วรางคณา โสมะนันท์, คาลอส บุญสุภา และพลอย ไพลิน กมลนาวิน. (2564). การให้บริการ การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบออนไลน์ : มิติใหม่ของการให้บริการการปรึกษาเชิง จิตวิทยา. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 15(1), 247-260. เข้าถึงได้จาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JournalGradVRU/article/view/241904>
- วนัญญา แก้วแก้วปาน. (2560). สัมพันธภาพครอบครัวกับปัญหาการกระทำความผิดในวัยรุ่น. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 10(1), 361-371. เข้าถึงได้จาก https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/85969?utm_source=chatgpt.com
- ศิริวรรณ กมลสุขสถิต. (2563). แนวทางในการป้องกันและแก้ไขการกระทำผิดซ้ำของเด็กและ เยาวชนในคดีความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด โดยอาศัยปัจจัยที่เป็นตัวทำนายทางด้านอาชญา วิทยา. *วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครสวรรค์*, 7(1). 1-19.
- สรวงธร นาวาผล และพรณี บัวเล็ก. (2561). มุมมองต่อชีวิตและสังคมของเยาวชนที่กระทำความผิดกรณี ยกพวกตีกัน. *วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*, 14(1), 259-275. เข้าถึงได้จาก <https://ejournals.dusit.ac.th/toc-detail.php>
- สันตฤกษ์ บุญช่วย และจตุพร ธีราภรณ์. (2561). การป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน: กรณีโครงการจิตอาสา "เราทำความดีด้วยหัวใจ" ชุมชนรอบวัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร. *วารสารผู้ตรวจการแผ่นดิน*, 11(1), 27-55. เข้าถึงได้จาก https://ombstudies.ombudsman.go.th/ewt_news.php?nid=786
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2565). *Statistical Yearbook of Thailand 2022*. กระทรวงมหาดไทย. เข้าถึงได้จาก <https://www.nso.go.th/public/e-book/Statistical-Yearbook/SYB-2022/>
- สุธรรม ชาญสุวิทยานันท์. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำซ้ำของเด็กและเยาวชนในคดีความผิด เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ: กรณีศึกษาสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด สมุทรปราการ (รายงานการศึกษาส่วนบุคคล). นครปฐม : สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา.
- อุมาภรณ์ สุขารมณ. (2559). การให้คำปรึกษาออนไลน์. *วารสารจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต*, 6(1), 1-10. เข้าถึงได้จาก <https://issuu.com/kbu2011/docs/journalpsy-volume6-no.1-january-jun>

- Aazami, A., Valek, R., Ponce, A. N., & Zare, H. (2023). Risk and Protective Factors and Interventions for Reducing Juvenile Delinquency: A Systematic Review. *Social Sciences, 12*(9), 474. doi:10.3390/socsci12090474
- Becker, H. S. (1963). *Outsiders: Studies in the sociology of deviance*. New York, NY: Free Press.
- Cheung, F. F. Y., Tsang, C., Hsu, Y. C., & Yip, P. S. F. (2024). A pilot study in narrative approach of an adolescent parenting program for enhancing parenting competency during the COVID 19 pandemic in Hong Kong. *British Journal of Guidance & Counselling*. doi:10.1080/03069885.2024.2373172
- Chiang, S. C., Chen, W. C., Wu, P. Y., (2023). Daily Association Between Parent–Adolescent Relationship and Life Satisfaction: The Moderating Role of Emotion Regulation. *Journal of Adolescence, 95*, 1168-1178. doi:10.1002/jad.12184
- Cloward, R. A., & Ohlin, L. E. (1960). *Delinquency and Opportunity: A Theory of Delinquent Gangs*. New York: The Free Press.
- Epstein, N. B., Bishop, D. S., & Levin, S. (1978). The McMaster Model of Family Functioning. *Journal of Marital and Family Therapy, 4*(4), 19-31. doi:10.1111/j.1752-0606.1978.tb00537.x
- Epstein, N. B., Bishop, D. S., Ryan, C. E., Miller, I. W., & Keitner, G. I. (1993). The McMaster model view of healthy family functioning. In F. Walsh (Ed.), *Normal family processes* (pp. 138-160). New York, NY: Guilford.
- Ghavibazou, E., Hosseinian, S., Ghamari Kivi, H., & Ale Ebrahim, N. (2022). Narrative therapy, applications, and outcomes: A systematic review. *Preventive Counseling, 2*(4), 1–11. doi:10.2139/ssrn.4119920
- Haslinah, H., & Pandang, A. (2020). The Implementation of Narrative Counseling to Improve Students' Self-Concept. *Jurnal Psikologi Pendidikan dan Konseling, 6*(2), 26-34. doi:10.26858/jppk.v6i2.10944
- Jørgensen, C. B., Behrmann, J. T., Blaabjerg, J., Pettersen, K. A., & Jensen de López, K. M. (2023). Narrative Therapy with Children: A Qualitative Interview Study With Danish Therapists About the Application of Narrative Practices. *Counselling and Psychotherapy Research, 24*(1), 295-307. doi:10.1002/capr.12656
- Juda, N. (2024). *Single Fathers, Family Structure, and Adolescent Male Delinquency*. New Male

Studies.

- Kayma, D., & Gökler, R. (2020). The effects of personality traits and family characteristics of adolescents on juvenile delinquency. *International Social Sciences Studies Journal*, 6(59), 4762-4772.
- Kraus, R., Stricker, G., & Speyer, C. (2010). *Online Counselling: A Handbook For Mental Health Professionals* (2nd ed.). London: Academic Press.
- Kroese, J., Bernasco, W., Liefbroer, A. C., & Rouwendal, J. (2021). Single-Parent Families and Adolescent Crime: Unpacking the Role of Parental Separation, Parental Decease, and Being Born to a Single-Parent Family. *Journal of Developmental and Life-Course Criminology*, 7(4), 596-622. doi:10.1007/s40865-021-00183-7
- Lemert, E. M. (1951). *Social Pathology: A Systematic Approach to the Theory of Sociopathic Behavior*. New York, NY: McGraw-Hill.
- Mallen, M. J., & Vogel, D. L. (2005). Introduction to the Major Contribution: Counseling Psychology and Online Counseling. *The Counseling Psychologist*, 33(6), 761-775. doi:10.1177/0011000005278623
- Panchal, S., & Vasudha. (2022). Loneliness and Family Relationship among Adolescents: Correlational Study. *Addiction Research and Adolescent Behaviour*, 5(2), 1-4. doi:10.31579/2688-7517/035
- Putdivarnichapong, W. (2020). Development of Thai Family Functioning Model (TFFM): Grounded Theory Method. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์*, 8(5), 1639-1652. เข้าถึงได้จาก จาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/journal-peace/article/view/246185>
- Rathinabalan, I., & Naaraayan, S. A. (2017). Effect of family factors on juvenile delinquency. *International Journal of Contemporary Pediatrics*, 4(6), 2079–2082. doi:10.18203/2349-3291.ijcp20174735
- Robinson, M. (1993). *Family Transformation Through Divorce and Remarriage: A Systemic Approach* (1st ed.). doi:10.4324/9780203359235
- Schaefer, P., Haynie, D., & Osgood, D. (2023). Family structure, unstructured socializing, and delinquent behavior. *Journal of Criminal Justice*, 87, 102086. doi:10.1016/j.jcrimjus.2023.102086

- Sharma, B. B. (2013). Family relationship pattern and mental health in adolescents. *International Journal of Advancements in Research & Technology*, 2(2), 1-8. Retrieved from https://www.academia.edu/3001027/Family_Relationship_Pattern_and_Mental_Health_in_Adolescents
- Sherry, G. P., & Sinha, J. C. (1978). *Manual for Family Relationship Inventory*. Agra, India: National Psychological Corporation.
- Sutherland, E. H. (1939). *Principles of Criminology*. New York, NY: Lippincott.
- Svensson, R., & Johnson, B. (2022). Does it matter in what family constellations adolescents live? Reconsidering the relationship between family structure and delinquent behaviour. *PLOS ONE*, 17(4), e0265964. doi:10.1371/journal.pone.0265964
- Tannenbaum, F. (1938). *Crime and the Community*. New York: Columbia University Press.
- Tarde, G. (2000). *Social Laws: An Outline of Sociology* (H. C. Warren, Trans.). Kitchener, Canada: Batoche Books. (Original work published 1890). Retrieved from <https://historyofeconomicthought.mcmaster.ca/tarde/laws.pdf>
- Thammaraksa, P., Powwattana, A., Lagampan, S., Vatanasomboon, P., & Stoddard, S. (2020). Understanding causes of multiple risk behaviors in Thai male adolescents from multidimensional perspectives: A qualitative study. *Pacific Rim International Journal of Nursing Research*, 24(2), 274–287. Retrieved From <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/PRIJNR/article/view/189823>
- White, M., & Epston, D. (1990). *Narrative means to therapeutic ends*. New York: Norton.
- Wong, K. P., Bonn, G., Tam, C. L., & Wong, C. P. (2018). Preferences for online and/or face-to-face counseling among university students in Malaysia. *Frontiers in Psychology*, 9, 64. doi:10.3389/fpsyg.2018.00064
- Zhang, F., Yang, R. Parental Expectations and Adolescents' Happiness: The Role of Self-Efficacy and Connectedness. *BMC Psychol* 13(24), 1-13. doi:10.1186/s40359-025-02345-4
- Zhou, D. R., Chiu, Y. M., Lo, T. W., Lo, W. A., Wong, S. S., Luk, K. L., & Yu, C. K. (2020). Outside-in or inside-out? A randomized controlled trial of two empowerment approaches for family caregivers of people with schizophrenia. *Issues in Mental Health Nursing*, 41(9), 761-772. doi:10.1080/01612840.2020.1734992

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

1. แบบประเมินสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิด
2. โปรแกรมการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องออนไลน์

แบบประเมินสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิด

คำชี้แจง

1. แบบประเมินนี้ใช้ประเมินสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดระหว่างบิดาเลี้ยงเดี่ยวหรือมารดาเลี้ยงเดี่ยวและเยาวชนที่กระทำผิด ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมและสรุปเป็นองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ทักษะการยอมรับจากสมาชิกในครอบครัว องค์ประกอบที่ 2 การดูแลเอาใจใส่ และองค์ประกอบที่ 3 การหลีกเลี่ยงข้อคำถามในแต่ละข้อไม่มีคำตอบถูกหรือผิด จึงขอความกรุณาให้ท่านตอบให้ตรงกับความรู้สึกและการแสดงออกของท่านมากที่สุด

2. คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษาและการวิจัย

3. ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินฉบับนี้จะถือเป็นความลับ ไม่เผยแพร่เป็นรายบุคคลจะรายงานเป็นภาพรวม เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น

4. โปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ จึงจะเป็นคำตอบที่สมบูรณ์ และนำไปใช้ในการประมวลผลได้ โดยแบบประเมิน ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 แบบประเมินสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิด

ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบประเมินฉบับนี้เป็นอย่างยิ่ง

นางสาวปัทมา แสนกล้า
 นิสิตระดับวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต
 สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา
 ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง หรือเติมข้อความที่เป็นความจริงเกี่ยวกับตัวของท่านให้ครบทุกข้อ

1. เพศ 1) ชาย 2) หญิง

2. อายุปี

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

- 1) ต่ำกว่าประถมศึกษา 2) ประถมศึกษา 3) มัธยมศึกษาตอนต้น
 4) มัธยมศึกษาตอนปลาย 5) ระดับปริญญาตรี 6) อื่นๆ ระบุ.....

4. อาชีพ

- 1) นักเรียน/นักศึกษา 2) รับจ้างทั่วไป 3) เกษตรกรรม
 4) ค้าขาย 5) รับราชการ 6) ไม่ได้ประกอบอาชีพ
 7) อื่นๆ ระบุ

5. รายได้ของครอบครัวต่อเดือน

- 1) 0 - 5,000 บาท 2) 5,001 - 10,000 บาท 3) 10,001 - 15,000 บาท
 4) 15,001- 30,000 บาท 5) 30,001 บาทขึ้นไป

6. จำนวนสมาชิกในครอบครัวคน

7. ระยะเวลาการแยกทาง / หย่าร้างของบิดามารดาปี

8. เยาวชนถูกดำเนินคดีในข้อหา

ส่วนที่ 2 แบบประเมินสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิด

คำชี้แจง : ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่มีข้อความตรงกับประสบการณ์ ความคิด ความรู้สึกและการแสดงออกที่สอดคล้องกับตัวท่านว่าอยู่ในระดับใด แล้วให้ตอบลงในช่องคำตอบ ที่ตรงตามลักษณะของครอบครัวท่านมากที่สุด โดยแต่ละระดับคะแนนมีความหมายดังนี้

มากที่สุด หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับเรื่องนั้นมากที่สุด
 มาก หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับเรื่องนั้นมาก
 น้อย หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับเรื่องนั้นน้อย
 น้อยที่สุด หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับเรื่องนั้นน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
1	ทุกคนในครอบครัวของฉันต่างยอมรับซึ่งกันและกันในทุกๆ เรื่อง				
2	ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกในครอบครัวคนใดฉันก็ไม่ไว้ใจให้รับผิดชอบงานในบ้าน				
3	ในครอบครัวของฉันเชื่อว่าการกระทำผิดเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้ แต่ไม่ควรจะเกิดซ้ำอีก				
4	การที่มีคนในครอบครัวกระทำผิดทำให้ครอบครัวของเราหันมามองซึ่งกันและกันมากขึ้น เพื่อให้ผ่านพ้นเรื่องราวร้ายๆ ไปได้				
5	สมาชิกในครอบครัวของฉันให้การสนับสนุนซึ่งกันและกัน				
6	เมื่อเกิดปัญหาขึ้น ฉันคิดว่าครอบครัวไม่ใช่พื้นที่ปลอดภัยสำหรับฉัน				
7	ฉันสามารถปรึกษาคนในครอบครัวเมื่อฉันแก้ปัญหาใดๆ ด้วยตัวเองไม่ได้				
8	เมื่อฉันและครอบครัวเกิดเรื่องได้เถียงกันเป็นเรื่องยากที่จะระงับข้อขัดแย้งระหว่างฉันกับครอบครัว				

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
9	ในครอบครัวของคุณให้ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน				
10	สมาชิกส่วนใหญ่ในครอบครัวไม่เปิดโอกาสให้คุณมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในครอบครัว				
11	คุณสามารถบอกสมาชิกในครอบครัวได้ว่า你不สบายใจเรื่องอะไร				
12	เวลาที่มีเรื่องเกิดขึ้นในครอบครัว คุณจะแสดงความรู้สึกห้วงใยเขา				
13	สมาชิกในครอบครัวทุกคนมีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน				
14	ครอบครัวของคุณต่างดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน				
15	คุณรู้สึกอึดอัดใจ เมื่อต้องเล่าปัญหาให้สมาชิกในครอบครัวรับฟัง				
16	เมื่อเปรียบเทียบกับครอบครัวอื่น ครอบครัวของคุณมีความสุข				
17	เมื่อนั่งอยู่กับครอบครัว คุณรู้สึกว่าฉันทำอะไรผิดไปหมด				
18	ฉันเชื่อว่าทุกสิ่งที่คุณครอบครัวฉันทำ เป็นสิ่งที่สำคัญ และฉันพร้อมจะสนับสนุนสมาชิกในครอบครัวทุกเรื่อง				
19	ไม่ว่าสิ่งที่คุณพูดจะชัดเจนแค่ไหน สมาชิกในครอบครัวมักไม่เข้าใจในสิ่งที่ฉันกำลังพูดหรืออธิบาย				
20	สมาชิกในครอบครัวคาดหวังกับความสำเร็จของคุณมากเกินไป				
21	เวลาคุณอยู่บ้านไม่ค่อยมีใครสนใจคุณ				

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
22	ในครอบครัวของฉันต่างคนต่างทำหน้าที่ ของตนเอง ไม่ยุ่งเกี่ยวกับ				
23	ครอบครัวมักให้อิสระฉัน ในการคิด ตัดสินใจด้วยตนเอง				
24	เวลาที่เกิดปัญหาฉันมักจะแก้ปัญหาเพียงลำพัง โดยที่ไม่บอกให้สมาชิกในครอบครัว เกิดความกังวลใจ				
25	เป็นเรื่องยากสำหรับฉันที่จะสนิทสนม กับคนในครอบครัว				
26	เมื่อมีเรื่องไม่ลงรอยหรือมีเรื่องขัดแย้ง ในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวของฉัน ต่างพยายามที่จะทำให้มันผ่านไปอย่างสงบ และเรียบร้อย				
27	ถึงแม้ว่าสมาชิกในครอบครัวของฉันอยู่ด้วยกัน ที่บ้าน แต่ส่วนใหญ่ต่างคนต่างอยู่ ไม่ได้ใช้เวลาร่วมกัน				
28	เมื่อนั้นทำสิ่งผิดพลาด สมาชิกในครอบครัว จะให้โทษกับฉันเสมอ				
29	ส่วนใหญ่สมาชิกในครอบครัวของฉัน จะรับฟังความคิดเห็นของฉัน				
30	สมาชิกในครอบครัวปฏิบัติต่อฉัน ด้วยท่าทาง คำพูดหรือวิธีการที่ไม่เหมาะสม				

ขอขอบคุณท่านเป็นอย่างยิ่ง

การศึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพ ในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดรูปแบบออนไลน์

หลักการและแนวคิดของการศึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่อง

ผู้วิจัยพัฒนาการศึกษารอบครัว ได้แก่การศึกษาในรูปแบบออนไลน์ โดยใช้การศึกษารอบครัวที่ทฤษฎีเล่าเรื่องเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิด เพื่อแก้ไขปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับคนในครอบครัว นำไปสู่การมีสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว หากครอบครัวมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันแล้ว จะเกิดเป็นเกราะป้องกันปัญหาต่างๆ ของเยาวชนจากการกระทำผิดซ้ำหรือการมีพฤติกรรมเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคต

การศึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่อง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กระบวนการศึกษาใช้ระยะเวลาสั้นสอดคล้องกับยุคสมัย ในยุคที่ปัจจุบันที่นิยมความรวดเร็วทันใจ โดยการให้บิดามารดา เลี้ยงเดี่ยวและเยาวชนที่กระทำผิด ได้ถ่ายทอดเรื่องราวที่เป็นปัญหาของตนเองออกมา เพื่อนำไปสู่การสร้างเรื่องราวใหม่มาแทนที่เรื่องราวเดิมที่ยังคงติดค้างอยู่ผ่านทางเลือกในปัจจุบัน รวมถึงเป็นการให้บิดามารดาเลี้ยงเดี่ยวและเยาวชนที่กระทำผิด ได้สำรวจ ค้นคว้าหาความรู้ และเสริมสร้างทักษะการสร้างทางเลือกใหม่ให้กับตัวเองว่าสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยการสร้างทางเลือกใหม่ที่เน้นผลลัพธ์เฉพาะตนเองและสมาชิกในครอบครัว ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้บิดามารดา เลี้ยงเดี่ยวและเยาวชนที่กระทำผิดสามารถพิจารณาตนเอง ผ่านเทคนิคของทฤษฎีการศึกษารอบครัวเล่าเรื่อง เช่น เทคนิคการนำปัญหาออกสู่ภายนอก (Externalizing Problem) เทคนิคพิธีการสร้างนิยามใหม่ (Definitional Ceremonies) เทคนิคการตั้งชื่อให้กับปัญหา (Name the Problem)

ผู้วิจัยดำเนินการให้การศึกษารอบครัว จำนวน 20 ครอบครัว (40 คน) แบ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับการศึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่อง จำนวน 10 ครอบครัว (20 คน) และกลุ่มที่ไม่ได้รับการศึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่อง จำนวน 10 ครอบครัว (20 คน) ผู้วิจัยให้การศึกษารายคู่ 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 45 - 60 นาที รวมทั้งสิ้น 80 ครั้ง มีขั้นตอนการศึกษารอบครัว 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเริ่มต้น ขั้นดำเนินการ และขั้นยุติการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยใช้รูปแบบการศึกษารอบครัวออนไลน์

**ตารางสรุปการปรึกษาคอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพ
ในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดรูปแบบออนไลน์**

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	เทคนิค/ทักษะการปรึกษา
1	ปฐมนิเทศและ สร้างสัมพันธภาพ ระยะเวลา 45 - 60 นาที	1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพ ให้เกิดความเชื่อใจ ความไว้วางใจ ระหว่างผู้วิจัย และผู้เข้าร่วมวิจัย 2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัย เข้าใจถึง วัตถุประสงค์ ข้อตกลง และกฎ กติกาของการให้การศึกษา	<u>ทักษะพื้นฐาน</u> - การใช้คำถามปลายเปิด (Open-ended Questioning) - การสร้างความคุ้นเคย - การฟังอย่างตั้งใจ (Active listening) - การสรุปความ (Summarization) - การสะท้อนความรู้สึก (Reflection)
2	การรักษาสัมพันธภาพ และการนำปัญหาออก สู่ภายนอก ระยะเวลา 45 - 60 นาที	1. เพื่อรักษาสัมพันธภาพที่ดี ระหว่างผู้วิจัยกับผู้เข้าร่วมวิจัย 2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้ ถ่ายทอดเรื่องราวปัญหา สัมพันธภาพในครอบครัว อย่างอิสระผ่านการเล่าเรื่อง	<u>ทักษะพื้นฐาน</u> - การใช้คำถามปลายเปิด - การฟังอย่างตั้งใจ - การสร้างความคุ้นเคย - การทวนความ (Paraphrasing) - การสรุปความ <u>เทคนิคการปรึกษาเล่าเรื่อง</u> - บทสนทนาที่เน้นการนำ ปัญหาออกสู่ภายนอก (Externalizing Conversations) - เทคนิคการกระตุ้นให้ ผู้เข้าร่วมวิจัยเล่าเรื่องให้ ครบถ้วน

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	เทคนิค/ทักษะการปรึกษา
3	<p>การเรียนรู้และเข้าใจผลที่เกิดจากทัศนคติความเชื่อที่ส่งผลสัมพันธภาพในครอบครัว</p> <p>ระยะเวลา 45 - 60 นาที</p>	<p>1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้เรียนรู้ประสบการณ์ ทัศนคติความเชื่อเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัวของตนเองผ่านการเล่าเรื่อง</p> <p>2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้วิเคราะห์ตรวจสอบชุดกระบวนการคิดทัศนคติความเชื่อที่มีต่อสัมพันธภาพในครอบครัว ซึ่งอาจเกิดจากประสบการณ์เดิมที่มีอยู่</p>	<p><u>ทักษะพื้นฐาน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - การใช้คำถามปลายเปิด - การฟังอย่างตั้งใจ - การสร้างความคุ้นเคย - การทวนความ - การสรุปความ <p><u>เทคนิคการปรึกษาเล่าเรื่อง</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - เทคนิคการช่วยให้บุคคลอธิบายปัญหาของตน (Assisting the Person Describe the Problem) - เทคนิคการตรวจสอบความกดดันด้านวัฒนธรรมที่ทำให้ปัญหาฝังอยู่ภายใน (Examining Cultural Pressures to See Problems as Internal)
4	<p>การเรียนรู้และเข้าใจผลที่เกิดจากการดูแลเอาใจใส่บุตร</p> <p>ระยะเวลา 45 - 60 นาที</p>	<p>1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัย ได้นำปัญหาจากการเลี้ยงดูของครอบครัวออกสู่ภายนอกโดยไม่ติดค้างอยู่ในตัวบุคคล</p> <p>2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลเอาใจใส่บุตรอย่างใกล้ชิด</p>	<p><u>ทักษะพื้นฐาน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - การใช้คำถามปลายเปิด - การฟังอย่างตั้งใจ - การทวนความ - การสรุปความ <p><u>เทคนิคการปรึกษาเล่าเรื่อง</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - บทสนทนาที่เน้นการนำปัญหาออกสู่ภายนอก - เทคนิคการใช้คำอุปมาอุปมัย (Metaphor)

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	เทคนิค/ทักษะการปรึกษา
5	การเรียนรู้และเข้าใจผลที่เกิดจากการหลีกเลี่ยงการดูแลบุตร ระยะเวลา 45 - 60 นาที	<p>1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัย ได้เรียนรู้และเข้าใจถึงวิธีการเลี้ยงดูบุตรของครอบครัว ผ่าน การ เล่าเรื่องที่ใช้บทสนทนาที่ เน้นผลลัพธ์เฉพาะตน</p> <p>2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยตระหนัก ถึงผลกระทบจากการปล่อย ปล่อยละเลยบุตร</p>	<p><u>ทักษะพื้นฐาน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - การใช้คำถามปลายเปิด - การฟังอย่างตั้งใจ - การสร้างความคุ้นเคย - การทวนความ - การสรุปความ <p><u>เทคนิคการปรึกษาเล่าเรื่อง</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - บทสนทนาที่เน้นผลลัพธ์ เฉพาะตน (Conversations that Highlight Unique Outcomes) - บทสนทนาที่เน้นการแต่ง เรื่องขึ้นใหม่ (Re-authoring Conversation)
6	การพัฒนาสัมพันธภาพ ที่ดีในครอบครัว ระยะเวลา 45 - 60 นาที	<p>1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัย เกิด ความกระจางชัดในปัญหา มอง ปัญหาเป็นเรื่องปกติ (Normalizing) และมีกำลังใจ กลับมาสู้กับปัญหาที่เกิดขึ้นใน ครอบครัว</p> <p>2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัย ได้เรียนรู้ และเข้าใจถึงความสำคัญของการมีสัมพันธภาพที่ดีใน ครอบครัวผ่านการทบทวน สมาชิกภาพ ปรับลดหรือเพิ่ม บทบาท ความเป็นสมาชิกภาพ ในครอบครัว</p>	<p><u>ทักษะพื้นฐาน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - การใช้คำถามปลายเปิด - การฟังอย่างตั้งใจ - การให้กำลังใจ - การทวนความ - การสรุปความ <p><u>เทคนิคการปรึกษาเล่าเรื่อง</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - เทคนิคการเชิญให้ ผู้เข้าร่วมวิจัยตั้งชื่อให้ปัญหา (Inviting the Person to Name the Problem) - บทสนทนาที่เน้นการ ปรับแต่งสมาชิกภาพขึ้นใหม่ (Re-Membering Conversation)

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	เทคนิค/ทักษะการปรึกษา
7	การเล่าเรื่องราวที่แสดงถึงสัมพันธภาพในครอบครัว ระยะเวลา 45 - 60 นาที	1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้ทบทวนวิธีคิด อารมณ์ ความรู้สึกที่แสดงถึงลักษณะสัมพันธภาพในครอบครัวของตนเอง 2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการมีสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว โดยการใช้บทสนทนาในลักษณะที่ดีในครอบครัว โดยการ ใช้บทสนทนาในลักษณะพิธีการกำหนดนิยามใหม่ที่ทำให้คุณค่า	<u>ทักษะพื้นฐาน</u> - การใช้คำถามปลายเปิด - การฟังอย่างตั้งใจ - การสร้างความคุ้นเคย - การทวนความ - การสรุปความ <u>เทคนิคการปรึกษาเล่าเรื่อง</u> - เทคนิคการถอดบทสนทนาภายในออกมาสู่บทสนทนาภายนอก (Externalizing Internalizing Discourses) - บทสนทนาที่เป็นพิธีการกำหนดนิยามใหม่ที่ทำให้คุณค่า (Definitional Ceremonies)
8	ประเมินผลการปรึกษาและยุติการให้การศึกษา ระยะเวลา 45 - 60 นาที	1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้กำหนดนิยามสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวและเกิดการยอมรับร่วมกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว 2. เพื่อประเมินผลจากการให้การศึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องและยุติการให้การศึกษา	<u>ทักษะพื้นฐาน</u> - การใช้คำถามปลายเปิด - การฟังอย่างตั้งใจ - การสะท้อนความรู้สึก - การสรุปความ <u>เทคนิคการปรึกษาเล่าเรื่อง</u> - บทสนทนาที่เน้นการพัฒนาแนวคิดต่อชีวิตและการแสดงภาพลักษณ์ขึ้นมาใหม่ (Scaffolding conversation) - เทคนิคการสรุปและมุ่งประเด็น

รายละเอียดโปรแกรมตารางสรุปการปรึกษาคอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพ
ในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิด
ครั้งที่ 1 (พบหน้า)

เรื่อง ปฐมนิเทศและสร้างสัมพันธภาพ

ระยะเวลา 45 - 60 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพให้เกิดความเชื่อใจความไว้วางใจ ระหว่างผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมวิจัย
2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัย เข้าใจถึง วัตถุประสงค์ ข้อตกลง และกฎกติกาของการให้การปรึกษา

แนวคิดสำคัญ (Key Concept)

การสร้างสัมพันธภาพเป็นหัวใจสำคัญในการเริ่มต้นการปรึกษา การมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้วิจัยกับผู้เข้าร่วมวิจัยจะเปรียบเสมือนขั้นแรกที่จะเปิดโอกาสให้ทั้งคู่ได้ทำความรู้จักกันและกัน สร้างความไว้วางใจ ความเชื่อมั่น รวมถึงทำให้ผู้เข้าร่วมวิจัยมีความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมต่างๆ ไปในทิศทางที่ดี และส่งผลต่อการปรึกษาในครั้งต่อไป วิธีการหนึ่งของการสร้างความร่วมมือให้เกิดประสิทธิภาพ คือ การที่ผู้วิจัยแสดงให้ผู้เข้าร่วมวิจัยรู้ว่าเขาสามารถร่วมค้นหาทางออก และสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างสร้างสรรค์ต่อไป

การปฐมนิเทศและสร้างสัมพันธภาพในครั้งแรก ผู้วิจัยชี้แจงให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้ทราบถึงแนวทางในการให้การปรึกษา จำนวนครั้งในการให้การปรึกษาทั้งหมด ระยะเวลาในการปรึกษารวมไปถึงการแจ้งให้ทราบข้อตกลงเพื่อสร้างความมั่นใจและไว้วางใจ โดยจะเน้นย้ำในการรักษาความลับและไม่มีการเผยแพร่เป็นรายบุคคลจะรายงานเป็นภาพรวมเท่านั้น

สื่อและอุปกรณ์

1. ใบงานที่ 1 สิ่งที่ต้องการให้ครอบครัวฉันเป็น
2. ดินสอหรือปากกา
3. กระดาษ A4

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยเริ่มดำเนินการให้การศึกษากับผู้เข้าร่วมวิจัย โดยการให้การปรึกษาระหว่างบิดาหรือมารดาเลี้ยงเดียวกับเยาวชนที่กระทำผิด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพด้วยท่าทีที่เป็นมิตร เพื่อการสร้างสัมพันธภาพกับผู้เข้าร่วมวิจัย โดยการแนะนำตนเองและทักษะใช้คำถามปลายเปิด ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยแนะนำตนเอง
2. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการปรึกษา การรักษาความลับ ข้อจำกัดในการปรึกษารูปแบบออนไลน์ รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของผู้วิจัย ข้อตกลงระหว่างกัน ระยะเวลา และวิธีการให้การศึกษาแบบออนไลน์
3. ผู้วิจัยชี้แจงให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทราบถึงแนวทางดำเนินการในแต่ละครั้งของการปรึกษา พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมวิจัยสอบถามเพิ่มเติมในส่วนที่มีข้อสงสัย

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยใช้คำถามปลายเปิดในการถามเรื่องราวทั่วไปของผู้เข้าร่วมวิจัย เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยเป็นกันเองกล้าและที่จะเปิดเผยแลกเปลี่ยนเรื่องราวของตนเอง (ทักษะ การสร้างความคุ้นเคย)
2. ผู้วิจัยเปิดใบงานที่ 1 “สิ่งที่ยากให้ครอบครัวฉันเป็น” โดยผู้วิจัยกำหนดให้บิดาหรือมารดาเลี้ยงเดี่ยวและเยาวชนที่กระทำผิด ได้เขียนลงในใบงานถึงความคาดหวังของตนเองที่อยากให้เกิดขึ้นในครอบครัว ภายหลังการเข้าร่วมวิจัยในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยใช้ทักษะการฟังอย่างตั้งใจ

ขั้นสรุป

1. ผู้วิจัยและผู้เข้ารับการวิจัย ร่วมกันสรุปความ สิ่งที่คาดหวังจากการเข้ารับการปรึกษา และการสะท้อนความรู้สึกของผู้เข้าร่วมวิจัย จากการเข้าร่วมในครั้งนี้
2. ผู้วิจัยยุติการปรึกษาและนัดหมายเพื่อพบกันอีกครั้งต่อไป

การประเมินผล

ในการปรึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยและผู้เข้ารับการวิจัยได้เริ่มต้นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ซึ่งจากการแสดงออกท่าทีที่เป็นมิตร การได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ กฎ กติกา ข้อตกลงของการเข้ารับการปรึกษา และผู้เข้าร่วมวิจัยกล้าที่จะเปิดเผยความรู้สึก เกิดความไว้วางใจ เชื่อใจ สามารถแลกเปลี่ยนเรื่องราวของตนเองระหว่างผู้วิจัยและผู้เข้ารับการวิจัย รวมถึงจากการที่ผู้วิจัยได้ให้ทำใบงานที่ 1 “สิ่งที่ยากให้ครอบครัวฉันเป็น” โดยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้เขียนถึงความคาดหวังที่จะได้รับจากการเข้ารับการปรึกษาต่อสัมพันธภาพและครอบครัวของตนเอง ซึ่งผู้วิจัยสังเกตจากการที่

ผู้เข้าร่วมวิจัยให้ความร่วมมือสนใจในการให้การศึกษาและซักถามในประเด็นต่างๆ พร้อมจดบันทึกสิ่งที่สังเกตได้จากการศึกษาในครั้งนี้

ใบงานที่ 1

วันที่ _____

สิ่งที่ยอยากให้ครอบครัวฉันเป็น

คำชี้แจง ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยเขียนถึงความคาดหวังเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัว
 ภายหลังจากการเข้ารับการศึกษาทั้ง 8 ครั้ง

ผู้ปกครอง

เยาวชน

**รายละเอียดโปรแกรมการปรึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพ
ในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดรูปแบบออนไลน์
ครั้งที่ 2 (ออนไลน์)**

เรื่อง การรักษาสัมพันธภาพ และการนำปัญหาออกสู่ภายนอก

ระยะเวลา 45 - 60 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อรักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้วิจัยกับผู้เข้าร่วมวิจัย
2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้ถ่ายทอดเรื่องราวปัญหาสัมพันธภาพในครอบครัวอย่างอิสระ

ผ่านการเล่าเรื่อง

แนวคิดสำคัญ

การสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้เข้าร่วมวิจัยกับผู้วิจัย เป็นการสร้างบรรยากาศให้ทั้งคู่เกิดความรู้สึกคุ้นเคยกัน เชื่อใจ เกิดความไว้วางใจระหว่างผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมวิจัย เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยกล้าที่จะเล่าเรื่องราวในครอบครัวของตนเองให้กับผู้เข้าร่วมวิจัยได้ฟัง ดังนั้นการรักษาสัมพันธภาพจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ ในกระบวนการให้การปรึกษารอบครัวการให้การปรึกษารอบครัว

ตลอดจนกระบวนการการให้บริการปรึกษารอบครัวในครั้งนี้ จะช่วยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยนำแนวคิดพื้นฐานการมองว่า “ปัญหาก็คือปัญหา บุคคลไม่ใช่ปัญหา” โดยการถ่ายทอดเรื่องราวปัญหาสัมพันธภาพในครอบครัวของผู้เข้าร่วมวิจัยที่เน้นการนำปัญหาออกสู่ภายนอก (Externalizing Conversations)

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยเริ่มดำเนินการให้การปรึกษากับผู้เข้าร่วมวิจัย โดยการให้การปรึกษาระหว่างบิดาหรือมารดาเลี้ยงเดียวกับเยาวชนที่กระทำผิด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นเริ่มต้น

ผู้วิจัยกล่าวทักทายผู้เข้าร่วมวิจัยโดยการพูดทักทายเรื่องทั่วไป เพื่อสร้างบรรยากาศให้รู้สึกถึงความเป็นกันเอง ผ่อนคลาย อบอุ่นและเป็นมิตร เพื่อรักษาสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยกับผู้เข้าร่วมวิจัยให้คงอยู่ จากนั้นผู้วิจัยจะพูดทบทวนสิ่งที่ได้จากการปรึกษาครั้งก่อน และชี้แจงวัตถุประสงค์ในการมารับการปรึกษาครั้งที่ 2 รวมทั้งแจ้งให้ทราบ ระยะเวลาในการปรึกษา จำนวนครั้งที่เหลือ และแจ้งข้อตกลงในการสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เข้าร่วมวิจัยว่าการปรึกษาแต่ละครั้งจะ

เก็บเป็นความลับและไม่มีการเผยแพร่ เพื่อสร้างความไว้วางใจและกล้าที่จะเปิดใจในการพูดถึงเรื่องราวของตน (ทักษะการสร้างความคุ้นเคย)

ขั้นตอนการ

1. ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้ถ่ายทอดเรื่องราวปัญหาสัมพันธภาพในครอบครัวของตนเอง โดยการใช้บทสนทนาที่เน้นการนำปัญหาออกสู่ภายนอก โดยผู้วิจัยใช้คำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ใกล้ชิดตัวกับนิยามความหมายของปัญหาสัมพันธภาพ ตลอดจนการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้น ตัวอย่างคำถาม เช่น

- ขอให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้เล่าเรื่องราวสัมพันธภาพในครอบครัวของท่านเป็นอย่างไร
- สัมพันธภาพในขณะนี้ส่งผลอย่างไรบ้างกับครอบครัวของท่าน
- ที่ผ่านมามีวิธีการจัดการอย่างไรกับปัญหาที่เกิดขึ้น

2. ผู้วิจัยกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมวิจัยเล่าเรื่องราวปัญหาสัมพันธภาพและผลกระทบที่เกิดขึ้น ในช่วงระยะเวลาต่างๆ ให้ครบถ้วน (เทคนิคการกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมวิจัยเล่าเรื่องให้ครบถ้วน) เพื่อขยายเนื้อหาเพิ่มเติมในประเด็นด้านพฤติกรรม อารมณ์ ร่างกาย และทัศนคติ โดยผู้วิจัยจะแสดงความใส่ใจในเรื่องราวที่ผู้เข้าร่วมวิจัยเล่าโดยการฟังอย่างตั้งใจ

ขั้นสรุป

1. ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้สรุปสิ่งที่ได้รับจากการปรึกษาครั้งนี้
2. ผู้วิจัยมอบหมายการบ้าน โดยในครั้งที่ 3 ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยนำภาพถ่ายระหว่างบิดาหรือมารดาและเยาวชนเป็นช่วงเวลาใดก็ได้ สามารถเลือกภาพได้อย่างอิสระคนละหนึ่งภาพ
3. ผู้วิจัยยุติการปรึกษาครั้งที่ 2 และนัดหมายเพื่อพบกันอีกครั้งต่อไป

การประเมินผล

ในการปรึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยและผู้เข้ารับการวิจัยมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ผู้เข้ารับการวิจัยกล้าที่จะเปิดเผยเรื่องราวของตนเอง โดยการเล่าทั้งประสบการณ์ของช่วงชีวิตที่ผ่านมา เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้เห็นถึงปัญหาในครอบครัว ที่ส่งผลต่อปัญหาสัมพันธภาพในครอบครัว โดยผู้วิจัยสังเกตจากการที่ผู้เข้าร่วมวิจัยให้ความร่วมมือ สนใจในการให้การปรึกษาและซักถามในประเด็นต่างๆ พร้อมจดบันทึกสิ่งที่สังเกตได้

**รายละเอียดโปรแกรมการศึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพ
ในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดรูปแบบออนไลน์
ครั้งที่ 3 (ออนไลน์)**

เรื่อง การเรียนรู้และเข้าใจผลที่เกิดจากทัศนคติความเชื่อที่ส่งผลสัมพันธภาพในครอบครัว

ระยะเวลา 45 - 60 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้เรียนรู้ประสบการณ์ ทัศนคติความเชื่อเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัวของตนเองผ่านการเล่าเรื่อง
2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้วิเคราะห์ตรวจสอบชุดกระบวนการคิดทัศนคติ ความเชื่อที่มีต่อสัมพันธภาพในครอบครัว ซึ่งอาจเกิดจากประสบการณ์เดิมที่มีอยู่

แนวคิดสำคัญ (Key Concept)

การให้การศึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องในครั้งนี้ เน้นให้ผู้เข้าร่วมวิจัยเล่าเรื่องราวที่เป็นทัศนคติความเชื่อของตนเองที่มีต่อสัมพันธภาพในครอบครัวออกเป็นคำพูด โดยเฉพาะเป็นเรื่องราวที่หม่อมไปด้วยปัญหา (Problem-saturated) ที่ส่งผลให้ผู้เข้าร่วมวิจัยมีความสับสน กังวลใจ รวมถึงในการเล่าเรื่องในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ ตรวจสอบชุดความคิด ทัศนคติ ความเชื่อ ที่เกิดจากสังคมและวัฒนธรรมของผู้เข้าร่วมวิจัย โดยการตรวจสอบความกดดันด้านวัฒนธรรมที่ทำให้ปัญหาฝังอยู่ภายใน (Examining Cultural Pressures to See Problems as Internal) โดยมีความคิดพื้นฐานที่ว่า ไม่มีเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตบุคคลใดที่ปลอดพ้นจากความกำกวมและความขัดแย้ง ตลอดจนความไม่แน่นอนในชีวิต เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยเข้าใจตนเองมากขึ้น

สื่อและอุปกรณ์

ภาพถ่ายครอบครัว คนละ 1 ภาพ (จากการมอบหมายการบ้านในครั้งที่ 2)

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยเริ่มดำเนินการให้การศึกษากับผู้เข้าร่วมวิจัย โดยการให้การศึกษาระหว่างบิดาหรือมารดาเลี้ยงเดียวกับเยาวชนที่กระทำผิด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นเริ่มต้น

ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพโดยการกล่าวทักทายอย่างเป็นกันเองกับผู้เข้าร่วมวิจัย พร้อมให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้ทบทวนถึงกิจกรรมของการให้การศึกษาในครั้งที่ผ่านมาสะท้อนความรู้สึกและอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยนำภาพถ่ายครอบครัว (Cinematic Techniques) ขึ้นมาพร้อมกับเล่าเรื่องในภาพดังกล่าว เพื่อช่วยผู้เข้าร่วมวิจัยได้รู้พื้นความทรงจำผ่านภาพถ่าย ให้สามารถอธิบายปัญหาของตนเอง ซึ่งเป็นการอธิบายถึงทัศนคติความเชื่อ โดยการถามผู้เข้าร่วมวิจัย ดังนี้

- เพราะอะไรคุณถึงเลือกภาพนี้มา
- หลังจากที่ได้ดูภาพนี้แล้ว คุณรู้สึกอย่างไร
- คนในภาพมีใครบ้าง และมีความสัมพันธ์กันอย่างไร
- คุณรู้สึกอย่างไรกับคนในภาพ
- สัมพันธภาพในขณะนั้นเป็นอย่างไร
- สัมพันธภาพในตอนนี้เป็นอย่างไร
- อะไรบ้างที่ทำให้สัมพันธภาพเปลี่ยนแปลงไป

2. ผู้วิจัยกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้ทบทวนถึงการแสดงทัศนคติ ความเชื่อ และตรวจสอบความกดดันด้านวัฒนธรรมที่ทำให้ปัญหาฝังอยู่ภายใน ที่เกิดจากสังคมและวัฒนธรรมของตนเองว่าส่งผลอย่างไรต่อสัมพันธภาพในครอบครัว ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้ยกตัวอย่างให้เห็นออกมาเป็นรูปธรรม เพื่อความชัดเจน ตัวอย่างคำถาม เช่น

- ครอบครัวท่านมีทัศนคติ ความเชื่อ ต่อการกระทำผิดอย่างไร
- ปัจจุบันทัศนคติ ความเชื่อนี้ส่งผลอย่างไรกับครอบครัวท่านบ้าง

ขั้นสรุป

1. ผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมวิจัย ร่วมกันสรุปประเด็นที่ได้จากการศึกษา
2. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมวิจัยแสดงความรู้สึกและซักถาม
3. นัดหมายวันเวลาและสถานที่ในการศึกษาครั้งต่อไป
4. ยุติการศึกษาครั้งที่ 3

การประเมินผล

ในการปรึกษาครั้งนี้ ประเมินได้จากผู้เข้าร่วมวิจัยเกิดความรู้สึกคุ้นเคยเป็นกันเองมีความเชื่อมั่นและไว้วางใจผู้วิจัยมากขึ้น โดยเห็นได้จากความตั้งใจในการรับการปรึกษาการถ่ายทอดเรื่องราวของตนเองผ่านภาพถ่าย โดยการเล่าถึงทัศนคติ ความเชื่อที่ผ่านมาที่อาจเกิดจากสังคมและวัฒนธรรมจากนั้นผู้เข้าร่วมวิจัยก็ได้ตระหนักถึงทัศนคติ ความเชื่อเหล่านั้นส่งผลต่อปัญหาสัมพันธภาพในครอบครัวอย่างไร

**รายละเอียดโปรแกรมการปรึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพ
ในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดรูปแบบออนไลน์
ครั้งที่ 4 (ออนไลน์)**

เรื่อง การเรียนรู้และเข้าใจผลที่เกิดจากการดูแลเอาใจใส่บุตร

ระยะเวลา 45 - 60 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัย ได้นำปัญหาจากการเลี้ยงดูของครอบครัวออกสู่ภายนอก โดยไม่คิดค้างอยู่ภายในตัวบุคคล
2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลเอาใจใส่บุตรอย่างใกล้ชิด

แนวคิดสำคัญ (Key Concept)

การดูแลเอาใจใส่ หมายถึง การที่บิดามารดาเลี้ยงเดี่ยว มีวิธีจัดการกับสมาชิกในครอบครัว การปรึกษารอบครัวในครั้งนี้จะช่วยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยนำแนวคิดพื้นฐานการมองว่า “ปัญหาก็คือปัญหา บุคคลไม่ใช่ปัญหา” โดยการถ่ายทอดเรื่องราวปัญหาสัมพันธภาพในครอบครัวของผู้เข้าร่วมวิจัยออกสู่ภายนอก (Externalizing conversations) และใช้เทคนิคการอุปมาอุปมัยเป็นทางเลือก (Alternative Metaphor) เป็นวลีในการพาปัญหาออกจากตัวบุคคล

สื่อและอุปกรณ์

ใบงานที่ 2 ภาพจากแบบทดสอบ Thematic Apperception Test (TAT)

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพด้วยการกล่าวทักทายอย่างเป็นกันเองกับผู้เข้าร่วมการวิจัยและอธิบายวัตถุประสงค์ของการปรึกษาในครั้งที่ 4 พร้อมทั้งทบทวนถึงการให้คำปรึกษาในครั้งที่ 3

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยดูใบงานที่ 2 ภาพจากแบบทดสอบ Thematic Apperception Test (TAT) เพื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจากประสบการณ์ ทักษะคิดของผู้เข้าร่วมวิจัย จากนั้นให้ผู้เข้าร่วมวิจัยเล่าเรื่องจากภาพ และเชื่อมโยงกับเรื่องราวความสัมพันธ์ในครอบครัวของผู้เข้าร่วมวิจัย เพื่อให้ได้เรียนรู้วิธีการนำปัญหาออกสู่ภายนอก

- คุณคิดว่าเกิดอะไรขึ้นในภาพ

- บุคคลในภาพคือใคร
- เขามีความสัมพันธ์กันอย่างไร
- เรื่องที่เกิดขึ้นมีสาเหตุความเป็นมาอย่างไร
- บุคคลในภาพกำลังคิดอะไร ใครกำลังต้องการอะไร
- ผลที่จะเกิดขึ้นตามมาคืออะไร สิ่งที่จะทำต่อไปคืออะไร

2. ผู้วิจัยสอบถามถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในภาพ ในด้านการดูแลเอาใจใส่สมาชิกในครอบครัว โดยใช้อุปมาอุปมัย ตัวอย่างประโยคคำพูด

- คุณคิดว่าบุคคลในภาพมีวิธีการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวแบบ “ดุผู้เสีย” หรือ “ใจดีผู้เสีย”
- หากเลือกวิธีเลี้ยงดูแบบดุผู้เสีย สมาชิกในครอบครัวจะเป็นอย่างไร
- หากเลือกวิธีเลี้ยงดูแบบใจดีผู้เสีย สมาชิกในครอบครัวจะเป็นอย่างไร

3. ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยวิเคราะห์การเลี้ยงดูในครอบครัวของตนเองเป็นอย่างไรในปัจจุบันและส่งผลอย่างไรบ้างต่อสมาชิกในครอบครัว

ขั้นสรุป

1. ผู้วิจัยให้ผู้เข้ารับการวิจัยสรุปข้อคิดและสาระสำคัญที่ได้จากการปรึกษา
2. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้ซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับรายละเอียดในการให้การปรึกษา เพื่อให้เกิดการรับรู้แบ่งปันความรู้สึกลึกและมีความเข้าใจในการปรึกษา
3. ผู้วิจัยยุติการปรึกษาและนัดหมายวัน เวลาในการปรึกษารั้งต่อไป

การประเมินผล

ในการปรึกษาครั้งนี้จากการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกันระหว่างผู้วิจัยกับผู้เข้ารับการวิจัย แสดงให้เห็นว่าผู้เข้ารับการวิจัยสามารถอธิบายปัญหาของตน (Assisting the Person Describe the Problem) นำปัญหาหรืออุปสรรคที่ยังติดค้างออกมาสู่ภายนอกได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยสังเกตจากการที่ผู้เข้าร่วมวิจัยให้ความร่วมมือ สนใจในการให้การปรึกษาและซักถามในประเด็นต่างๆ พร้อมจดบันทึกสิ่งที่สังเกตได้

ใบงานที่ 2

วันที่ _____

คำชี้แจง ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยเล่าเรื่องราวจากภาพ โดยบรรยายว่าเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้น
อะไรนำไปสู่เหตุการณ์นั้น ผลลัพธ์คืออะไร และบุคคลในภาพคิดและรู้สึกอย่างไร

อ้างอิงจากแบบทดสอบ Thematic Apperception Test (TAT)

**รายละเอียดโปรแกรมการปรึกษาคอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพ
ในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดรูปแบบออนไลน์
ครั้งที่ 5 (ออนไลน์)**

เรื่อง การเรียนรู้และเข้าใจผลที่เกิดจากการหลีกเลี่ยงการดูแลบุตร

ระยะเวลา 45 - 60 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้เรียนรู้และเข้าใจถึงวิธีการเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวผ่านการเล่าเรื่องที่จับทสนทนาที่เน้นผลลัพธ์เฉพาะตน
2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยตระหนักถึงผลกระทบจากการปล่อยปละละเลยบุตร

แนวคิดสำคัญ (Key Concept)

การปล่อยปละละเลย หมายถึง การที่บิดาเลี้ยงเดี่ยวหรือมารดาเลี้ยงเดี่ยวเลี้ยงดูบุตรในลักษณะที่ให้อิสระมากเกินไป ขาดการดูแลเอาใจใส่ให้มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับวัย ตลอดจนโดยรวมขาดการสั่งสอนบุตรในการทำหน้าที่ของตนเอง และขาดการสื่อสารที่ชัดเจน การทำความเข้าใจด้านมุมมองต่างๆของประสบการณ์ชีวิตผ่านบทสนทนาที่เน้นผลลัพธ์เฉพาะตน (Conversation that Highlight Unique Outcomes) ทำให้เข้าใจถึงวิธีการควบคุมพฤติกรรม การอบรมสั่งสอน การสื่อสารในครอบครัว รวมถึงความรู้สึกของผู้เข้าร่วมวิจัยมากขึ้น และการได้เรียนรู้บทสนทนาที่เน้นการแต่งเรื่องขึ้นมาใหม่ (Re-authoring Conversation) สามารถช่วยปรับแต่งประเด็นหรือเค้าโครงเรื่องเล่าจากการเลี้ยงดูบุตรแบบปล่อยปละละเลย ไปสู่ประเด็นหรือเค้าโครงที่ทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวและทำให้รู้สึกมีคุณค่าในชีวิต

สื่อและอุปกรณ์

ลูกบอลกระดาษ (ที่มีการเขียนคำถามถึงความรู้สึกและวิธีการเลี้ยงดูบุตรในครอบครัว)

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพด้วยการกล่าวทักทายอย่างเป็นกันเองกับผู้เข้าร่วมวิจัยและอธิบายวัตถุประสงค์ของการปรึกษาในครั้งที่ 5 พร้อมทั้งทบทวนถึงการให้การศึกษาในครั้งที่ 4

ขั้นตอนการ

1. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้ทำความเข้าใจด้านมุมต่างๆ ของวิธีการเลี้ยงดูบุตรในครอบครัว ผ่านบทสนทนาที่เน้นผลลัพธ์เฉพาะตน โดยการเปิดลูกบอลกระดาศในชั้นแรก ชั้นที่สอง และชั้นที่สามตามลำดับ โดยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้อ่านข้อคำถามแล้วเล่าเรื่องความรู้สึกและวิธีการเลี้ยงดูบุตรในครอบครัวของตนเอง ตัวอย่างคำถาม

- ครอบครัวมีวิธีการเลี้ยงดูอย่างไร
- อะไรที่ทำให้เกิดข้อตกลงไม่ได้ในสมาชิกครอบครัว
- วิธีการที่ทำไปแล้ว ทำอย่างไร แล้วผลเป็นอย่างไร

2. จากนั้นผู้วิจัยให้ผู้เข้ารับการบอกความรู้สึกที่มีต่อสมาชิกในครอบครัวนั้น และถามถึงการแสดงออกต่อสมาชิกในครอบครัวนั้นเป็นอย่างไร เหมาะสมหรือไม่ และให้ผู้เข้าร่วมวิจัยเล่าถึงสิ่งที่ยากทำให้สมาชิกในครอบครัวแต่ยังไม่มีโอกาสได้ทำสิ่งนั้น

3. ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมวิจัย เริ่มต้นแต่งเรื่องขึ้นใหม่ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้ก้าวผ่านสิ่งที่ขัดขวางสัมพันธ์ภาพที่ดี ที่เกิดจากการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย โดยผู้วิจัยถามถึงเหตุการณ์ สถานการณ์ ลำดับของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ระยะเวลาและเค้าโครงเรื่อง ที่ผู้เข้าร่วมวิจัยเล่าบทสนทนาที่เน้นการแต่งเรื่องขึ้นใหม่จะเป็นการช่วยปรับแต่งประเด็นหรือเค้าโครงที่เป็นความล้มเหลวพ่ายแพ้ต่างๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานที่เชื่อมโยงไปสู่ประเด็นเค้าโครงอันงดงามและมีคุณค่าในชีวิตของผู้เข้าร่วมวิจัย

ขั้นสรุป

1. ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยสรุปข้อคิดและสาระสำคัญที่ได้จากการปรึกษาในครั้งนี้
2. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการวิจัยได้ซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับรายละเอียดในการให้การปรึกษาเพื่อให้เกิดการรับรู้การแบ่งปันความรู้สึกและมีความเข้าใจในการปรึกษาจากนั้นผู้วิจัยก็ยุติการปรึกษาและนัดหมายในครั้งต่อไป

การประเมินผล

ในการปรึกษาครั้งนี้ผู้เข้าร่วมวิจัยเกิดความรู้สึกคุ้นเคยเป็นกันเอง มีความเชื่อมั่นและไว้วางใจผู้วิจัยมากขึ้น โดยเห็นได้จากความตั้งใจในการมารับการปรึกษา และการถ่ายทอดเรื่องราวผ่านเทคนิคบทสนทนาที่เน้นผลลัพธ์เฉพาะตน (Conversation That Highlight Unique Outcomes) และบทสนทนาที่เน้นการแต่งเรื่องขึ้นใหม่ (Re-Authored Conversation) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้เข้าใจถึงปัญหาสัมพันธ์ภาพในครอบครัว จากการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และมีวิธีการจัดการ

กับปัญหาได้อย่างเหมาะสม โดยผู้วิจัยสังเกตจากการที่ผู้เข้าร่วมวิจัยให้ความร่วมมือ สนใจในการ
ให้การศึกษาและซักถามในประเด็นต่างๆ พร้อมจดบันทึกสิ่งสังเกตได้

**รายละเอียดโปรแกรมการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพ
ในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดรูปแบบออนไลน์
ครั้งที่ 6 (ออนไลน์)**

เรื่อง การพัฒนาสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว

ระยะเวลา 45 – 60 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัย เกิดความกระจ่างชัดในปัญหา มองปัญหาเป็นเรื่องปกติ (Normalizing) และมีกำลังใจกลับมาสู้กับปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัว
2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้เรียนรู้และเข้าใจถึงความสำคัญของการมีสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวผ่านการทบทวนสมาชิกภาพ ปรับลดหรือเพิ่มบทบาท ความเป็นสมาชิกภาพในครอบครัว

แนวคิดสำคัญ (Key Concept)

สัมพันธภาพในครอบครัว เป็นความสัมพันธ์กันด้วยบทบาททางสังคม การที่สมาชิกในครอบครัวอยู่ร่วมกันจะต้องมีสัมพันธภาพในครอบครัวแบบใกล้ชิด (Close Relationship) คู่กันตามบริบทหน้าที่ที่มีต่อสมาชิกในครอบครัว ความสัมพันธ์ที่เป็นไปในลักษณะปรองดองรักใคร่กลมเกลียวกัน ถือว่าเป็นสัมพันธภาพที่ดี แต่ถ้าเกิดความขัดแย้งหรือรู้สึกไม่ดีต่อกัน ถือว่าเป็นสัมพันธภาพที่ไม่ดี การให้การปรึกษาครอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่อง (Narrative Family Theory) จะช่วยให้บุคคลสามารถถ่ายทอดเรื่องราวของตนเองออกมา เพื่อนำไปสู่การสร้างเรื่องราวใหม่มาแทนที่เรื่องราวเดิมที่ยังคงติดค้างอยู่ผ่านทางเลือกในปัจจุบัน การเชิญชวนให้ผู้เข้าร่วมวิจัยตั้งชื่อให้ปัญหาของตน (Inviting The Person To Name The Problem) แสดงให้เห็นว่ามีความสามารถในการจัดการสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตของตนเองได้ ซึ่งการกำหนดชื่อถือว่าการเริ่มต้นในการนำไปสู่การสร้างความกระจ่างชัดในปัญหา และเชื่อมโยงชีวิตเข้ากับสมาชิกภาพในครอบครัว เพื่อปรับแต่งของสมาชิกภาพในครอบครัวขึ้นมาใหม่ผ่านบทสนทนา (Inviting The Person To Name The Problem) ซึ่งถือ เป็นการสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวขึ้นมาใหม่

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพด้วยการกล่าวทักทายอย่างเป็นกันเองกับผู้เข้าร่วมวิจัยและอธิบายวัตถุประสงค์ของการปรึกษาในครั้งที่ 6 พร้อมทั้งทบทวนถึงการให้การปรึกษาในครั้งที่ 5

ขั้นตอนการ

1. ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้ทบทวนถึงสัมพันธภาพในครอบครัวของตนเองว่าเป็นสัมพันธภาพในทางบวก หรือทางลบ โดยเป็นการเล่าเรื่องราวที่เป็นรูปธรรม มีการลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเค้าโครงเรื่องและประเด็นสำคัญ ตัวอย่างคำถาม

- ท่านเข้าใจคำว่าสัมพันธภาพหรือไม่ เข้าใจว่าอย่างไร
- อะไรที่ทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดี
- อะไรที่ทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ไม่ดี
- ก่อนหน้านี้สัมพันธภาพในครอบครัวเป็นอย่างไร
- อยากให้สัมพันธภาพในครอบครัวเป็นอย่างไร

2. ผู้วิจัยเชื้อเชิญให้ผู้เข้าร่วมวิจัยตั้งชื่อให้ปัญหา (Inviting The Person To Name The Problem) โดยผู้เข้าร่วมวิจัยได้มองปัญหาเป็นเรื่องปกติ (Normalizing) และมีความสามารถที่จะจัดการกับปัญหาได้ คำถามกระตุ้นให้ตั้งชื่อ ดังนี้

- อยากทราบว่า คุณจะตั้งชื่อเรื่องนี้ว่าอะไร
- ที่คุณเล่าเรื่องราวให้ฟังมานี้ คุณจะตั้งชื่อให้อย่างไรดี

3. ผู้วิจัยเชื่อมโยงไปสู่ประเด็นหรือเค้าโครงอันงดงามและมีคุณค่าในชีวิตของผู้เข้าร่วมวิจัย โดยผู้วิจัยจะใช้การปรับแต่งสมาชิกภาพขึ้นใหม่ (Re-Membering Conversation) เป็นการทบทวน สมาชิกภาพ ปรับลดหรือเพิ่มบทบาท ความเป็นสมาชิกภาพในครอบครัว ให้เกิดการสร้างความผูกพันขึ้นมาใหม่ (Re-engagement)

ขั้นสรุป

1. ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยสรุปข้อคิดและสาระสำคัญที่ได้จากการปรึกษาครั้งนี้
2. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้ซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับรายละเอียดในการให้การปรึกษา เพื่อให้เกิดการรับรู้แบ่งปันความรู้สึกและมีความเข้าใจในการปรึกษา
3. ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยเตรียมกระดาษกับดินสอ เพื่อใช้ในการปรึกษาครั้งต่อไป จากนั้นผู้วิจัยยุติการปรึกษาและนัดหมายในครั้งต่อไป

การประเมินผล

ผู้เข้าร่วมวิจัยได้ทบทวนสมาชิกภาพ ปรับลดหรือเพิ่มบทบาท ความเป็นสมาชิกภาพในครอบครัว เพื่อนำไปสู่ประเด็นการพัฒนาสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว โดยผู้วิจัยสังเกตจากการที่ผู้เข้าร่วมวิจัยให้ความร่วมมือ สนใจในการให้การปรึกษาและซักถามในประเด็นต่างๆ พร้อมจดบันทึกสิ่งที่สังเกตได้

รายละเอียดโปรแกรมการปรึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพ
ในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดรูปแบบออนไลน์
ครั้งที่ 7 (ออนไลน์)

เรื่อง การเล่าเรื่องราวที่แสดงถึงสัมพันธภาพในครอบครัว

ระยะเวลา 45 - 60 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้ทบทวนวิถีคิด อารมณ์ ความรู้สึกที่แสดงถึงลักษณะสัมพันธภาพในครอบครัวของตนเอง
2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการมีสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว โดยการใช้บทสนทนาในลักษณะที่ดีในครอบครัว โดยการใช้บทสนทนาในลักษณะพิธีการกำหนดนิยามใหม่ที่ให้คุณค่า

แนวคิดสำคัญ (Key Concept)

สัมพันธภาพในครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญ ทำให้สมาชิกในครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขสัมพันธภาพในครอบครัวมีมโนทัศน์พื้นฐาน คือ ความรัก ความเอาใจใส่ ความมีน้ำใจ และเอื้ออาทรต่อกันเป็นผลให้เกิดการยอมรับและให้เกียรติ เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน การถอดบทสนทนาภายในออกมาสู่บทสนทนา ภายนอก (externalizing internalizing discourses) สะท้อนวิธีการคิด อารมณ์ ความรู้สึกที่ปรากฏเป็นภาษาที่บุคคลแสดงออกมาจากการเล่าปัญหา การกระตุ้นให้ถอดบทสนทนาภายในสู่บทสนทนาภายนอก จะช่วยให้บุคคลมีความเข้าใจในตนเองและสามารถนำแนวทางไปปรับใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น อีกทั้งการจะพัฒนาสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว จะต้องทำให้เกิดการยอมรับ (Acknowledge) หรือให้ระดับคุณค่าใหม่แก่ชีวิตของบุคคลผ่านพิธีการกำหนดนิยามใหม่ที่ให้คุณค่า (Definitional Ceremonies) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้แนวคิดในการสร้างทางออกใหม่ นิยามปัญหาใหม่ และสามารถแก้ไขปัญหของตนเองได้

สื่อและอุปกรณ์

1. ดินสอหรือปากกา
2. กระดาษ A4

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพกล่าวทักทายอย่างเป็นกันเองกับผู้เข้าร่วมวิจัยและทบทวนกิจกรรมที่ผ่านมาครั้งที่แล้ว

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยตรวจสอบวิธีคิด อารมณ์ ความรู้สึก ผ่านเทคนิคการถอดบทสนทนาภายในออกมาสู่บทสนทนาภายนอก โดยผู้วิจัยจะกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทบทวนตรวจสอบชุดของบทสนทนาภายใน สืบบทสนทนาภายนอกให้ตรงความหมายและสามารถนำไปใช้ได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรม ผ่านการเล่าเรื่องราวต่อกันระหว่างบิดาเลี้ยงเดี่ยวหรือมารดาเลี้ยงเดี่ยวกับบุตร ทั้งเรื่องราวในด้านบวกและด้านลบ ในประเด็นที่ผู้วิจัยได้พัฒนาจากกระบวนการปรึกษาที่ผ่านมา และประเด็นที่ไม่อยากพูดถึง

2. ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้เขียนประเด็นปัญหาที่ไม่สามารถจัดการหรือไม่สามารถกล่าวถึงได้ลงในกระดาษ และให้ผู้เข้าร่วมวิจัยพิจารณาถึงวิธีการการจัดการกับกระดาษแผ่นนี้ซึ่งมีปัญหาที่เขียนอยู่ หากคุณเป็นเจ้าของปัญหาคุณสามารถจัดการได้อย่างอิสระ หรืออยากจะทำอย่างไรให้มันหายไป และให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้กำหนดนิยามใหม่ที่ให้คุณค่า โดยผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทำการเล่าเรื่องราวซ้ำใหม่ แต่เป็นเรื่องราวที่ได้รับการปรับปรุงใหม่ แต่งขึ้นใหม่จากการยอมรับและผู้วิจัยจะทำให้เกิดเสียงสะท้อนจากเรื่องเล่าใหม่ให้เกิดการยอมรับและนำไปสู่การลงมือทำการดำเนินชีวิต

ขั้นสรุป

1. ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยสรุปข้อคิดและสาระสำคัญที่ได้จากการปรึกษาในครั้งนี้
2. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้ซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับรายละเอียดในการให้การปรึกษา เพื่อให้เกิดการรับรู้ แบ่งปันความรู้สึก และมีความเข้าใจในการปรึกษา
3. ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยเตรียมดินสอและกระดาษ A4 เพื่อใช้ในการปรึกษาครั้งต่อไป จากนั้นทำการยุติการปรึกษา และนัดหมายในครั้งต่อไป

การประเมินผล

จากการปรึกษาในครั้งนี้ ผู้เข้าร่วมวิจัย ได้เล่าเรื่องราว และลักษณะที่แสดงถึงสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว ได้เรียนรู้จากสิ่งที่ได้รับการปรึกษา ในตรวจสอบกระบวนการคิดซึ่งส่งผลต่อบทสนทนาหรือความสัมพันธ์ในครอบครัว รวมทั้งทักษะในการวิเคราะห์ตรวจสอบชุดกระบวนการคิด ในการแก้ปัญหาความขัดแย้งสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีอาจเกิดจาก

ประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ โดยผู้วิจัยสังเกตจากการที่ผู้เข้าร่วมวิจัยให้ความร่วมมือ สนใจในการให้
การปรึกษาและซักถามในประเด็นต่างๆ พร้อมจดบันทึกสิ่งที่สังเกตได้

**รายละเอียดโปรแกรมการศึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพ
ในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดรูปแบบออนไลน์
ครั้งที่ 8 (ออนไลน์)**

เรื่อง ประเมินผลการศึกษาและยุติการให้การปรึกษา

ระยะเวลา 45 - 60 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้กำหนดนิยามสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวและเกิดการยอมรับร่วมกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว
2. เพื่อประเมินผลจากการให้การศึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่องและยุติการให้การปรึกษา

แนวคิดสำคัญ (Key Concept)

การยุติการปรึกษา เป็นการปรึกษารั้งสุดท้ายของการศึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่อง เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิด โดยผู้เข้าร่วมวิจัยได้เข้ารับการศึกษาตามข้อตกลงที่วางไว้ ทั้งนี้ผู้วิจัยจะให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้แสดงความรู้สึก และเล่าถึงประสบการณ์ที่ได้รับเข้ารับ โปรแกรมการศึกษารอบครัวทฤษฎีเล่าเรื่อง การพัฒนาแนวคิดต่อชีวิตและการแสดงภาพลักษณ์ขึ้นใหม่ (Scaffolding Conversation) รวมทั้งสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนให้กำลังใจและสนับสนุนให้ผู้เข้าร่วมวิจัยนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว

สื่อและอุปกรณ์

1. ใบงานที่ 3 ครอบครัวของฉัน
2. แบบประเมินสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิด
3. ดินสอหรือปากกา
4. กระดาษ A4

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

ผู้วิจัยกล่าวทักทายผู้เข้าร่วมวิจัย โดยการพูดคุยทักทายเรื่องราวทั่วไป เพื่อสร้างบรรยากาศให้รู้สึกถึงความเป็นกันเอง ผ่อนคลายอบอุ่นและเป็นมิตร จากนั้นผู้วิจัยพูดทบทวนสิ่งที่ได้จากการ

ปรึกษาครั้งที่ 7 สอบถามเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในรอบสัปดาห์ที่ผ่านมา และชี้แจงวัตถุประสงค์ การปรึกษาในครั้งนี้

ขั้นตอนการ

1. ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้วาดรูปสัมพันธ์ภาพในครอบครัว และให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้เล่า เรื่องเกี่ยวกับภาพที่วาด
2. ผู้วิจัยใช้เทคนิคบทสนทนาที่เน้นการพัฒนาแนวคิดต่อชีวิตและการแสดงภาพลักษณ์ ขึ้นใหม่ ผู้วิจัยใช้บทสนทนาในการส่งเสริมหรือกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมวิจัยสร้างสัมพันธ์ภาพที่ เชื่อมโยงกับเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งอาจเป็นเหตุการณ์ที่ไม่ปกติ ให้เข้าใจถึงตนเองว่าเป็นอย่างไร เข้าใจ สาเหตุของการเกิดปัญหาสัมพันธ์ภาพในครอบครัว และยกระดับแนวคิดต่อชีวิตและภาพลักษณ์ ของผู้วิจัยขึ้นใหม่

ขั้นตอนการปรึกษา

1. ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้สรุปสิ่งที่ได้จากการเข้ารับการปรึกษาที่ผ่านมาทั้งหมด 7 ครั้ง ว่าตนเองมีการเปลี่ยนแปลงไปมากน้อยเพียงใด และมีการนำไปใช้ให้เกิดสัมพันธ์ภาพที่ดีใน ครอบครัวอย่างไร โดยการใช้เทคนิคสรุปและมุ่งประเด็น
2. ผู้วิจัยให้กำลังใจ ส่งเสริม และสนับสนุนผู้เข้าร่วมวิจัย ในการนำแนวทางที่ได้เรียนรู้ จากการรับการศึกษาไปใช้อย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดสัมพันธ์ภาพที่ดีในครอบครัว
3. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมวิจัย ชักถามข้อสงสัย
4. ผู้วิจัยยุติการปรึกษา และให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทำแบบประเมินสัมพันธ์ภาพในครอบครัว ของเยาวชนที่กระทำผิด และนัดหมายการทำแบบประเมินสัมพันธ์ภาพในครอบครัวของเยาวชนที่ กระทำผิดอีกครั้ง ในอีก 2 สัปดาห์เพื่อเป็นการติดตามผล

การประเมินผล

ผู้วิจัยสังเกตจากการที่ผู้เข้าร่วมวิจัยให้ความร่วมมือ สนใจในการให้การศึกษาและซักถาม ในประเด็นต่างๆ พร้อมจดบันทึกสิ่งที่สังเกตได้ และการแสดงความรู้สึกผ่านใบงานของ ผู้เข้าร่วมวิจัย

ใบงานที่ 3

วันที่

คำชี้แจง ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยวาดภาพสัมพันธ์ภาพของครอบครัวของตนเอง
หลังจากเข้ารับการศึกษาครบ 8 ครั้ง พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวจากภาพ

ภาคผนวก ข

1. ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) แบบประเมินสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิด
2. ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการหาความเชื่อมั่นแบบประเมินสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิด ทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
3. ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของแบบประเมินสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิด
4. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) แบบประเมินสัมพันธภาพในครอบครัวของ
เยาวชนที่กระทำผิด (30 ข้อ)

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปลผล
	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3		
1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7	1	1	1	1.00	ใช้ได้
8	1	1	1	1.00	ใช้ได้
9	1	1	1	1.00	ใช้ได้
10	1	1	1	1.00	ใช้ได้
11	1	1	1	1.00	ใช้ได้
12	1	1	1	1.00	ใช้ได้
13	1	1	1	1.00	ใช้ได้
14	1	1	1	1.00	ใช้ได้
15	1	1	1	1.00	ใช้ได้
16	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปลผล
	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3		
17	1	1	1	1.00	ใช้ได้
18	1	1	1	1.00	ใช้ได้
19	1	1	1	1.00	ใช้ได้
20	1	1	1	1.00	ใช้ได้
21	1	1	1	1.00	ใช้ได้
22	1	1	1	1.00	ใช้ได้
23	1	1	1	1.00	ใช้ได้
24	1	1	1	1.00	ใช้ได้
25	0	1	1	0.67	ใช้ได้
26	1	1	1	1.00	ใช้ได้
27	1	0	1	0.67	ใช้ได้
28	1	1	1	1.00	ใช้ได้
29	1	1	1	1.00	ใช้ได้
30	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ไม่มีข้อคำถามที่ค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 และปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2. ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการหาความเชื่อมั่นแบบประเมินสัมพันธภาพครอบครัวของเยาวชนที่กระทำความผิด ทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

Cronbach's Alpha	N of Items
.850	30

3. ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของแบบประเมินสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำความผิด จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item – Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted	ผลการคัดเลือก
1	59.65	109.079	.505	.842	เลือกไว้
2	59.93	108.640	.453	.843	เลือกไว้
3	59.82	111.203	.308	.848	เลือกไว้
4	59.83	111.565	.319	.847	เลือกไว้
5	59.93	110.741	.376	.845	เลือกไว้
6	59.75	107.208	.687	.838	เลือกไว้
7	60.22	107.562	.494	.842	เลือกไว้
8	59.87	106.524	.514	.841	เลือกไว้
9	60.00	110.712	.366	.846	เลือกไว้
10	59.83	108.311	.506	.842	เลือกไว้
11	59.68	109.576	.462	.843	เลือกไว้
12	59.97	109.118	.425	.844	เลือกไว้
13	59.85	111.621	.299	.848	เลือกไว้
14	59.85	111.791	.309	.847	เลือกไว้

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item – Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted	ผลการคัดเลือก
15	59.93	110.741	.376	.845	เลือกไว้
16	59.75	107.208	.687	.838	เลือกไว้
17	60.25	107.953	.504	.842	เลือกไว้
18	59.87	106.524	.514	.841	เลือกไว้
19	60.07	111.928	.316	.847	เลือกไว้
20	59.93	110.165	.426	.844	เลือกไว้
21	60.43	112.148	.304	.847	เลือกไว้
22	60.40	110.346	.395	.845	เลือกไว้
23	59.85	111.011	.346	.846	เลือกไว้
24	59.82	111.440	.303	.848	เลือกไว้
25	59.98	111.000	.379	.845	เลือกไว้
26	59.97	113.626	.223	.849	เลือกไว้
27	59.63	112.134	.192	.852	ปรับปรุง
28	59.95	111.574	.308	.847	เลือกไว้
29	59.62	113.732	.101	.857	ปรับปรุง
30	59.40	116.447	.002	.859	ปรับปรุง

สรุปแบบประเมินสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดมีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 30 ข้อ โดยไม่ตัดข้อใดในแบบประเมินสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิด เนื่องจากเมื่อคำนวณค่าความเชื่อมั่น (Reliability) มีค่าเท่ากับ .850 คือมีความน่าเชื่อถือสูง แต่ปรับปรุงข้อ 27, 29 และ 30 จำนวน 3 ข้อ ที่มีค่า Corrected Item – Total Correlation ต่ำกว่า .20

4. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณิการ์ แสนสุภา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แสงดาว วัฒนาสกุลเกียรติ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพิน ใจแก้ว

ภาคผนวก ค

1. เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
2. เอกสารขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่ดำเนินการวิจัย

1. เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

สำเนา

ที่ รบ4-063/2568

เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้พิจารณาโครงการวิจัย

รหัสโครงการวิจัย : G-HU259/2567

โครงการวิจัยเรื่อง : การเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวของมารชบที่ประสบภาวะวิกฤตด้วยการปรึกษาครอบครัวหญิงเฝ้า
ร่องออนไลน์

หัวหน้าโครงการวิจัย : นางสาวนภัตรา แสมกล้า

หน่วยงานที่สังกัด : คณะศึกษาศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการหลัก (สารนิพนธ์/ งานนิพนธ์) : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิรินทร์ ศิริธาดากุลวัฒน์
วิทยานิพนธ์/ วิทยานิพนธ์

หน่วยงานที่สังกัด : คณะศึกษาศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการร่วม (สารนิพนธ์/ งานนิพนธ์) : รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ กุณาภรณ์
วิทยานิพนธ์/ วิทยานิพนธ์

หน่วยงานที่สังกัด : คณะศึกษาศาสตร์

วิธีพิจารณา : Exemption Determination Expedited Reviews Full Board

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า โครงการวิจัย
ดังกล่าวเป็นไปตามหลักการของจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยที่ผู้วิจัยเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ไม่มีการ
ล่วงละเมิดสิทธิ สวัสดิภาพ และไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ตัวผู้เข้าร่วมวิจัยและผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยในขอบข่ายของโครงการวิจัยที่เสนอได้ (ดูตามเอกสารตรวจสอบ)

1. แบบเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ฉบับที่ 3 วันที่ 23 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568
2. โครงการวิจัยฉบับภาษาไทย ฉบับที่ 2 วันที่ 20 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568
3. เอกสารที่แจ้งผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย ฉบับที่ 2 วันที่ 20 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568
4. เอกสารแสดงความยินยอมของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย ฉบับที่ 3 วันที่ 23 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568
5. แบบเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น แบบบันทึกข้อมูล (Data Collection Form)
แบบสอบถาม หรือสัมภาษณ์ หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ฉบับที่ 2 วันที่ 20 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568
6. เอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี)
- 6.1 รายละเอียดโปรแกรมการปรึกษาครอบครัวหญิงเฝ้าร่องเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัว
ของมารชบที่กระทำควาผลตุนบนออนไลน์ ฉบับที่ 1 วันที่ 20 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2567

สำเนา

วันที่รับรอง : วันที่ 25 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568

วันที่หมดอายุ : วันที่ 25 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569

ลงนาม นางสาวพิมพ์พรหม เกตุล้า

(นางสาวพิมพ์พรหม เกตุล้า)

ประธานคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ชุดที่ 4 (กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

****หมายเหตุ การรับรองนี้มีรายละเอียดตามที่ระบุไว้ด้านหลังเอกสารรับรอง****

2. เอกสารขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อดำเนินการวิจัย

ที่ ๒๖ ๘๖๓๗/๒๕๖๔

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
๒๖๐ 0.สหภาพบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑๑

๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อดำเนินการวิจัย

เรียน ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดสุรินทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เอกสารรับรองจริยธรรมของมหาวิทยาลัยบูรพา
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวปัทมา แสนกล้า รหัสประจำตัวนิสิต ๒๕๒๒๐๒๕๓ นิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ แบบไม่เต็มเวลา แผนการเรียน แบบ ก ๒ ได้รับอนุมัติเข้าโครงการวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวของเยาวชนที่กระทำผิดด้วยการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีคำเรื่องออนไลน์" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ศศิพันธ์ ศิริสาตราภรณ์ เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และเสนอหน่วยงานท่านในการเก็บข้อมูลเพื่อดำเนินการวิจัยนี้

ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา จึงขออนุญาตให้นิสิตตั้งรายนามข้างต้น ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานท่าน โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยเป็นบิดาเลี้ยงเดี่ยว หรือมารดาเลี้ยงเดี่ยว กับเยาวชนที่กระทำผิดที่มีอายุ ๑๕ - ๑๘ ปี และอยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสุรินทร์ โดยแบ่งเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง จำนวน ๒๐ คน (๑๐ ครอบครัว) และกลุ่มควบคุม จำนวน ๒๐ คน (๑๐ ครอบครัว) รวมทั้งสิ้น ๔๐ คน (๒๐ ครอบครัว) ระหว่างวันที่ ๒๕ มีนาคม - ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔ ทั้งนี้ สามารถติดต่อนิสิตตั้งรายนามข้างต้นได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๖-๑๒๒๕๒๔๕ หรือที่ E-mail: 63920253@go.buu.ac.th

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

ภัณฑนา รังสีโยภาส

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัณฑนา รังสีโยภาส)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติการแทน
ผู้รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
โทร ๐๓๑ ๑๐๒ ๗๐๐ ถึง ๗๐๕, ๗๐๗
E-mail: gsd.buu@go.buu.ac.th

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	ปัทมรา แสนกล้า
วัน เดือน ปี เกิด	3 ตุลาคม 2534
สถานที่เกิด	จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	788 หมู่ 20 ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000
ตำแหน่งและประวัติการทำงาน	ปีพ.ศ.2558 - 2562 ปฏิบัติหน้าที่ ตำแหน่งนักจิตวิทยา สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปราจีนบุรี สังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ปีพ.ศ.2562 - 2563 ปฏิบัติหน้าที่ ตำแหน่งนักจิตวิทยาปฏิบัติการ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดเพชรบูรณ์ สังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ปีพ.ศ.2563 - 2565 ปฏิบัติหน้าที่ ตำแหน่งนักจิตวิทยาปฏิบัติการ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดนนทบุรี สังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ปี พ.ศ.2565 - ปัจจุบัน ปฏิบัติหน้าที่ ตำแหน่งนักจิตวิทยาคลินิกปฏิบัติการ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสุรินทร์ สังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต จิตวิทยา สาขาจิตวิทยาคลินิก มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์